

IL-KUMMISSJONI
EWROPEA

Brussell, 15.9.2014
COM(2014) 578 final

ANNEX 1

ANNESS

tal-

Proposta għal Deċiżjoni tal-Kunsill

relatata mal-konkluzjoni tal-Ftehim ta' Shubija Ekonomika (FSE) bejn l-Istati tal-Afrika tal-Punent, l-ECOWAS u l-WAEMU, min-naħa l-wahda, u l-Unjoni Ewropea u l-Istati Membri tagħha, min-naħa l-oħra

ANNES

**FTEHIM TA' SHUBIJA EKONOMIKA (FSE) BEJN
L-ISTATI TAL-AFRIKA TAL-PUNENT, L-ECOWAS u I-WAEMU,
MIN-NAHA L-WAHDA,
U
L-UNJONI EWROPEA U L-ISTATI MEMBRI TAGHHA, MIN-NAHA L-OHRA**

Werrej

Lista tal-Partijiet għall-Ftehim:

Preambolu

PARTI I: SHUBIJA EKONOMIKA U KUMMERĊJALI GHALL-IŻVILUPP SOSTENIBBLI

PARTI II: POLITIKA KUMMERĊJALI U KWISTJONIJIET MARBUTA MAL-KUMMERĊ

Il-Kapitolu 1: Id-dazji doganali

Il-Kapitolu 2: L-istrumenti ta' difiża kummerċjali

Il-Kapitolu 3: L-Ostakoli Tekniċi għall-Kummerċ u Miżuri Sanitarji u Fitosanitarji

Il-Kapitolu 4: Ostakoli oħra mhux tariffarji

Il-Kapitolu 5: Iffaċilitar tal-kummerċ, kooperazzjoni doganali u assistenza amministrattiva reċiproka

Il-Kapitolu 6: Agrikoltura, sajd u sigurtà tal-ikel

PARTI III: KOOPERAZZJONI GHALL-IMPLIMENTAZZJONI TAD-DIMENSJONI TAL-IŻVILUPP U L-ILHUQ TAL-GHANIJIET TAL-FSE

PARTI IV: IL-PREVENZZJONI U S-SOLUZZJONI TAT-TILWIM

Kapitolu 1 : Għan, Kamp ta' applikazzjoni u Partijiet

Kapitolu 2 : Prevenzzjoni ta' tilwim : konsultazzjonijiet u medjazzjoni

Kapitolu 3 : Proċeduri għas-soluzzjoni tat-tilwim

Kapitolu 4 : Dispożizzjonijiet ġenerali

PARTI V: EĊĊEZZJONIJIET ĠENERALI

PARTI VI: DISPOŻIZZJONIJIET ISTITUZZJONALI

PARTI VII: DISPOŻIZZJONIJIET FINALI

ANNESI

IR-REPUBBLIKA TAL-BENIN,
IL-BURKINA FASO,
IR-REPUBBLIKA TAL-KAP VERDE
IR-REPUBBLIKA TAL-COTE D'IVOIRE,
IR-REPUBBLIKA TAL-GAMBJA,
IR-REPUBBLIKA TAL-GANA
IR-REPUBBLIKA TAL-GINEA
IR-REPUBBLIKA TAL-GINEA BISSAW,
IR-REPUBBLIKA TAL-LIBERJA,
IR-REPUBBLIKA IŻLAMIKI TAL-MAWRITANJA,
IR-REPUBBLIKA TA' MALI,
IR-REPUBBLIKA TAN-NIGER,
IR-REPUBBLIKA FEDERALI TAN-NIGERJA
IR-REPUBBLIKA TAS-SENEGAL,
IR-REPUBBLIKA TAS-SJERRA LEONE,
IR-REPUBBLIKA TAT-TOGO,

u

IL-KOMUNITÀ EKONOMIKA TAL-ISTATI TAL-AFRIKA TAL-PUNENT (ECOWAS),

u

L-UNJONI EKONOMIKA U MONETARJA TAL-AFRIKA TAL-PUNENT (WAEMU)

min-naħa l-waħda,

u

IR-RENJU TAL-BELĠJU,
IR-REPUBBLIKA TAL-PORTUGALL,
IR-REPUBBLIKA ĊEKA,
IR-REPUBBLIKA TAD-DANIMARKA,
IR-REPUBBLIKA FEDERALI TAL-ĠERMANJA,
IR-REPUBBLIKA TAL-ESTONJA,
L-IRLANDA,
IR-REPUBBLIKA ELLENIKA,
IR-REPUBBLIKA TA' SPANJA,
IR-REPUBBLIKA FRANĊIŻA,
IR-REPUBBLIKA TAL-KROAZJA,

IR-REPUBBLIKA TALJANA,
IR-REPUBBLIKA TA' ĊIPRU,
IR-REPUBBLIKA TAL-LATVJA,
IR-REPUBBLIKA TAL-LITWANJA,
IL-GRAN DUKAT TAL-LUSSEMBURGU,
L-UNGERIJA,
IR-REPUBBLIKA TA' MALTA,
IR-RENJU TAL-PAJJIŻI L-BAXXI,
IR-REPUBBLIKA TAL-AWSTRIJA,
IR-REPUBBLIKA TAL-POLONJA,
IR-REPUBBLIKA PORTUGIŻA,
IR-RUMANIJA,
IR-REPUBBLIKA SLOVENA,
IR-REPUBBLIKA SLOVAKKA,
IR-REPUBBLIKA TAL-FINLANDJA,
IR-RENJU TAS-SVEZJA,
IR-RENJU TAL-GRAN BRITTANJA U TAL-IRLANDA TA' FUQ,

u

L-UNJONI EWROPEA

min-naħa l-oħra,

WARA LI KKUNSIDRAW il-Ftehim ta' Georgetown li jistabbilixxi l-grupp tal-Istati tal-Afrika, il-Karibew u l-Paċifiku (AKP), it-trattati li jistabbilixxu l-Komunità Ekonomika tal-Istati tal-Afrika tal-Punent (ECOWAS) u l-Unjoni Ekonomika u Monetarja tal-Afrika tal-Punent (WAEMU) min-naħa, u t-Trattat dwar l-Unjoni Ewropea (UE) u t-Trattat dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropea, min-naħa l-oħra;

WARA LI KKUNSIDRAW is-shubija AKP-UE, iffirmata f'Cotonou fit-23 ta' Ġunju 2000, riveduta fil-Lussemburgu fil-25 ta' Ġunju 2005 u f'Ouagadougou fit-22 ta' Ġunju 2010, minn issa 'l quddiem imsejjah "il-ftehim ta' Cotonou";

WARA LI KKUNSIDRAW l-importanza, min-naħa, tar-rabtiet eżistenti bejn l-Unjoni Ewropea, l-Istati Membri tagħha, u r-reġjun tal-Afrika tal-Punent (AP) u, min-naħa l-oħra, il-valuri li huma komuni għalihom;

WARA LI KKUNSIDRAW li l-Unjoni Ewropea, l-Istati Membri tagħha u r-reġjun tal-Afrika tal-Punent jixtiequ jsaħħu r-rabtiet mill-qrib tagħhom u jistabbilixxu relazzjonijiet sostenibbli bbażati fuq is-shubija, l-iżvilupp u s-solidarjetà;

KONVINTI min-neċessità tal-promozzjoni tal-progress ekonomiku u soċjali tal-popolazzjonijiet filwaqt li jiġu kkunsidrati l-eżiġenzi fil-qasam tal-iżvilupp sostenibbli u tal-ħarsien tal-ambjent;

WARA LI KKUNSIDRAW l-importanza li l-Partijiet jagħtu fir-rigward tal-prinċipji tal-Karta tan-Nazzjonijiet Uniti u b'mod partikolari, ir-rispett tad-drittijiet tal-bniedem;

WARA LI KKUNSIDRAW l-impenn tagħhom rigward il-prinċipji u r-regoli li jirregolaw il-kummerċ internazzjonali, b'mod partikolari dawk inklużi fil-Ftehim li jistabbilixxi l-Organizzazzjoni Dinjija tal-Kummerċ (WTO);

WARA LI KKUNSIDRAW il-bżonn li tissaħħaħ l-integrazzjoni bejn l-Istati tal-Afrika tal-Punent kif ukoll ir-relazzjonijiet Ewro-Afrikani;

IFAKKRU li l-Komunità Ekonomika tal-Istati tal-Afrika tal-Punent (ECOWAS) u l-Unjoni Ekonomika u Monetarja tal-Afrika tal-Punent (WAEMU) għandhom bħala missjoni l-promozzjoni tal-kooperazzjoni u l-integrazzjoni reġjonali mill-perspettiva ta' unjoni ekonomika tal-Afrika tal-Punent bil-għan li joghla l-livell tal-ġajxien tal-popolazzjonijiet, li tinżamm u tikber l-istabbiltà ekonomika, li jissahhu r-relazzjonijiet bejn l-Istati Membri u li jikkontribwixxu għall-progress u l-iżvilupp tal-kontinent Afrikan;

JERĠGHU JAFFIRMAW l-impenn tagħhom li jaħdmu flimkien għat-twettiq tal-għanijiet tas-shubija AKP-UE kif definiti fil-Ftehim ta' Cotonou, jiġifieri t-tnaqqis u l-qerda tal-faqar, l-iżvilupp sostenibbli u l-integrazzjoni b'suċċess u b'armonija tal-pajjiżi AKP fl-ekonomija dinjija;

WARA LI KKUNSIDRAW li l-għanijiet ta' żvilupp tal-millennju, li jirriżultaw mid-dikjarazzjoni tal-millennju adottata mill-Assemblea Generali tan-Nazzjonijiet Uniti fis-sena 2000, bħall-qerda tal-faqar estrem u tal-ġuħ, kif ukoll l-għanijiet u l-prinċipji tal-iżvilupp li ntlahaq qbil dwarhom fil-konferenzi tan-Nazzjonijiet Uniti, joffru viżjoni preċiża u għandhom isostnu s-shubija bejn ir-reġjun tal-Afrika tal-Punent u l-Unjoni Ewropea u l-Istati Membri tagħha fil-qafas ta' dan il-Ftehim;

B'KUNSIDERAZZJONI tar-rieda tal-Unjoni Ewropea u tal-Istati Membri tagħha biex jappoġġjaw b'mod sinifikanti lill-Afrika tal-Punent fl-isforzi ta' riforma u ta' aġġustament tagħha fuq il-pjan ekonomiku u ta' żvilupp soċjali, u tal-impenn tagħhom għall-implimentazzjoni tal-istrategija kongunta Unjoni Ewropea – Afrika;

B'KUNSIDERAZZJONI tad-differenza fil-livell ta' żvilupp ekonomiku u soċjali eżistenti bejn ir-reġjun tal-Afrika tal-Punent minn naħa u l-Unjoni Ewropea u l-Istati Membri tagħha min-naħa l-oħra, kif ukoll tan-neċessità li jissahhu l-proċessi ta' integrazzjoni u tal-iżvilupp ekonomiku fir-reġjun tal-Afrika tal-Punent;

B'KUNSIDERAZZJONI partikolari li r-reġjun tal-Afrika tal-Punent jinkludi numru kbir ta' Pajjiżi Inqas Avvanzati (LDC) u li minhabba dan il-fatt, ir-reġjun jiffaċċja diffikultajiet serji minhabba s-sitwazzjoni ekonomika speċjali u l-bżonnijiet speċifiċi tiegħu fil-qasam tal-iżvilupp, tal-promozzjoni tal-kummerċ tiegħu u tal-finanzi tiegħu;

JENFASIZZAW li l-Ftehim ta' Shubija Ekonomika (FSE) huwa b'mod partikolari bbażat fuq il-liberalizzazzjoni progressiva u assimetrika ta' skambji ta' oġġetti u servizzi għall-benefiċċju tal-Istati tal-Afrika tal-Punent;

JERĠGHU JAFFIRMAW li l-FSE għandu jkun strument ta' żvilupp li b'mod partikolari jippromwovi tkabbir sostenibbli, ikabbar il-kapaċità tal-produzzjoni u l-esportazzjoni tal-Istati tal-Afrika tal-Punent, isostni t-trasformazzjoni strutturali tal-ekonomiji tal-Afrika tal-Punent kif ukoll id-diversifikazzjoni tagħhom u l-kompetittività tagħhom u li jixpruna t-tkabbir tal-kummerċ, l-iżvilupp tat-teknoloġija u l-ħolqien tal-impjiegi fl-Istati tal-Afrika tal-Punent u li jattira l-investiment lejhom;

Barra minn hekk, JERĠĠGHU JAFFIRMAW li l-istabbiltà u l-paċi sostenibbli huma fatturi kruċjali għas-suċċess ta' integrazzjoni reġjonali effettiva fl-Afrika tal-Punent li l-FSE għandu jikkontribwixxi għalih;

WARA LI ESPRIMEW id-determinazzjoni tagħhom li jilhqu flimkien l-għanijiet imsemmija hawn fuq filwaqt li jippreservaw l-acquis tal-Ftehim ta' Cotonou u li għal dan il-għan jixtiequ li jikkonkludu FSE ta' vantaġġ reċiproku u li verament iwassal għall-iżvilupp

LAHQU FTEHIM KIF ĠEJ:

PARTI I

SHUBIJA EKONOMIKA U KUMMERĊJALI GHALL-IŻVILUPP SOSTENIBBLI

Artikolu 1

Ghanijiet

1. L-ghanijiet ta' dan il-Ftehim huma dawn li ġejjin:
 - a) Tigi stabbilita shubija ekonomika u kummerċjali bl-ghan li jkun hemm tkabbir ekonomiku mgħaġġel, appoġġjat u li johloq l-impjiegi, li tnaqqas u wara li teqred il-faqar, li tgħolli l-livelli tal-ghejxien, li tohloq impjiegi shiħ, li tiddiversifika l-ekonomiji, li tkattar id-dhul reali u l-produzzjoni b'mod kompatibbli mal-bżonnijiet tar-reġjun tal-Afrika tal-Punent u li tikkunsidra l-livelli differenti ta' żvilupp ekonomiku tal-Partijiet;
 - b) Il-promozzjoni tal-integrazzjoni reġjonali, il-kooperazzjoni ekonomika u l-governanza ekonomika tajba fir-reġjun tal-Afrika tal-Punent;
 - c) Tkabbir tal-kummerċ intrareġjonali u l-iffacilitar tal-holqien ta' suq reġjonali unit u effiċjenti fl-Afrika tal-Punent;
 - d) Kontribut għal integrazzjoni armonjuża u progressiva tar-reġjun tal-Afrika tal-Punent fl-ekonomija dinjija, b'mod konformi mal-ghazliet politiċi tagħhom, il-prijoritajiet tagħhom u l-istrateġiji ta' żvilupp tagħhom;
 - e) It-tishih tar-relazzjonijiet ekonomiċi u kummerċjali bejn il-Partijiet abbażi tas-solidarjetà u tal-interessi reċiproċi, b'konformità mal-obbligi tad-WTO, filwaqt li tigi kkunsidrata d-differenza importanti tal-kompetittività bejn iż-żewġ reġjuni.
2. Għall-finijiet tat-tweqqif tal-ghanijiet imsemmija fil-paragrafu 1 ta' dan l-Artikolu, il-Partijiet jimpenjaw ruhhom li:
 - a) Jiffavorixxu titjib tal-kapaċità tal-offerta u tal-kompetittività tas-setturi tal-produzzjoni tar-reġjun tal-Afrika tal-Punent;
 - b) Isaħħu l-kapaċitajiet tar-reġjun tal-Afrika tal-Punent fil-qasam tal-politiki kummerċjali u dwar ir-regoli marbuta mal-kummerċ;
 - c) Jikkontribwixxu għall-implimentazzjoni effettiva tal-impenji li jkunu saru mill-Partijiet fil-fora internazzjonali fil-qasam tal-iżvilupp sostenibbli, tal-finanzjament tal-iżvilupp, tat-tishih tar-rwol tal-kummerċ fl-iżvilupp, it-tkabbir tal-volum u l-effikaċja tal-ghajnuna;
 - d) Jistabbilixxu u jimplimentaw qafas regolamentari reġjonali effikaċi, prevedibbli u trasparenti fir-reġjun tal-Afrika tal-Punent, bl-ghan li jiġu promossi l-investment, l-iżvilupp tas-settur privat fl-Afrika tal-Punent, id-djalogu Pubbliku-Privat u s-shubija bejn is-setturi privati tal-Afrika tal-Punent u tal-Unjoni Ewropea;
 - e) Jistabbilixxu qafas effikaċi, prevedibbli u trasparenti għall-miżuri ta' kooperazzjoni li jippermettu li jiġu promossi l-ghanijiet ta' dan il-Ftehim, inkluż il-Programm tal-FSE għall-Iżvilupp (PAPED) u d-dispożizzjonijiet dwar l-implimentazzjoni tiegħu;

- f) Jipproċedu għal liberalizzazzjoni progressiva u assimetrika tal-iskambji bejniethom u sabiex isaħħu l-kooperazzjoni fis-setturi li jikkonċernaw il-kummerċ ta' merkanzija u servizzi.

Artikolu 2

Prinċipji

1. L-FSE għandu bħala bażi l-prinċipji u l-elementi essenzjali tal-Ftehim ta' Cotonou, bħal dawk inklużi fl-Artikoli 2, 9, 19 u 35 tal-imsemmi Ftehim. L-FSE jiddependi fuq l-acquis tal-Ftehim ta' Cotonou u ta' konvenzjonijiet preċedenti AKP-UE fl-oqsma tal-kooperazzjoni finanzjarja, l-integrazzjoni reġjonali u l-kooperazzjoni ekonomika u kummerċjali.
2. L-implimentazzjoni tal-FSE hija mwettqa b'mod kumplimentari għall-acquis tal-Ftehim ta' Cotonou u l-vijabilità tagħha tirrikjedi l-implimentazzjoni effettiva tal-impenji taż-żewġ Partijiet, inklużi dawk tal-Unjoni Ewropea fil-qasam tal-kooperazzjoni għall-finanzjament tal-iżvilupp u għall-ġajjnuna għall-kummerċ.
3. Il-Partijiet jonoraw l-impenji tagħhom fil-qasam tal-kooperazzjoni għall-iżvilupp matul il-perjodu kollu tal-FSE u jimpenjaw ruħhom li jistabbilixxu l-mekkanizmi neċessarji sabiex tiġi żgurata l-koerenza maż-żmien bejn il-bżonnijiet ta' akkumpanjament tal-FSE, bħal dawk li reġgħu ġew inklużi fil-Programm tal-FSE għall-iżvilupp fil-Parti III ta' dan il-Ftehim, u l-kooperazzjoni għall-iżvilupp.
4. Ir-relazzjonijiet kummerċjali bejn iż-żewġ reġjuni se jkunu bbażati fuq ir-reċiproċità u fuq id-differenza fil-livelli ta' żvilupp. F'dan ir-rigward, l-impenji li saru fil-qafas ta' dan il-Ftehim huma konformi mal-Artikolu 34 tal-Ftehim ta' Cotonou, li jistabbilixxi trattament speċjali u differenti fl-impenji bejn iż-żewġ Partijiet. Dawn b'mod partikolari jiżguraw li tiġi kkunsidrata l-vulnerabbiltà tal-ekonomiji tar-reġjun tal-Afrika tal-Punent u li l-proċess ta' liberalizzazzjoni kummerċjali jinkorpora l-prinċipji tal-progressività, tal-flessibbiltà u tal-assimetrija għall-benefiċċju tar-reġjun tal-Afrika tal-Punent.
5. Fir-rigward tal-impenji kummerċjali li saru fir-rigward ta' dan il-Ftehim, il-Partijiet jastjenu milli jxekklu l-implimentazzjoni tal-politiki agrikoli u tas-sikurezza tal-ikel, tas-saħħa pubblika, tal-edukazzjoni u tal-politiki ekonomiċi u soċjali l-oħra kollha adottati mir-reġjun tal-Afrika tal-Punent fil-qafas tal-istrategija tiegħu għall-iżvilupp sostenibbli.
6. Is-suċċess tal-FSE ifisser l-istabbiliment ta' shubija eżiġenti bbażata fuq responsabbiltà kongunta tal-Partijiet fl-implimentazzjoni tiegħu. Konsegwentement, huma jimpenjaw ruħhom li jaħdmu bla heda biex jiżguraw il-vijabbiltà tiegħu.
7. Il-Partijiet jerġgħu jaffirmaw l-impenn tagħhom li hađu fil-qafas taċ-ċiklu ta' Doha għall-iżvilupp sabiex inaqqsu u jevitaw il-miżuri suxxettibbli għall-holqien ta' distorsjonijiet għall-kummerċ u l-appoġġ tagħhom favur riżultat ambizzjuż f'dan il-qasam.
8. Fid-dawl tal-implimentazzjoni effiċjenti tal-Ftehim, il-Partijiet iwaqqfu istituzzjonijiet kongunti li jistabbilixxu mekkanizmu permanenti ta' mmanig u ta' evalwazzjoni ta' segwitu li jippermetti li, jekk ikun hemm bżonn, isiru l-aġġustamenti neċessarji għall-ilħuq tal-ghanijiet ta' dan il-Ftehim.

Artikolu 3

Tkabbir ekonomiku u żvilupp sostenibbli

1. Il-Partijiet jafferma mill-ġdid li l-ghan tal-iżvilupp sostenibbli huwa li jkun applikat u integrat f'kull livell tas-shubija ekonomika tagħhom, sabiex jiġu ssodisfati l-impenji tagħhom stabbiliti fl-Artikoli 1, 2, 9, 19, 21, 22, 23, 28 u 29 tal-Ftehim ta' Cotonou, u b'mod partikolari l-impenji ġenerali tagħhom favur l-iżvilupp ekonomiku, li jitnaqqas il-faqar u, eventwalment li jinqered b'mod li jkun konsistenti mal-ghanijiet ta' żvilupp sostenibbli.
2. Fil-qafas ta' dan il-Ftehim, il-Partijiet iqisu l-ghan ta' żvilupp sostenibbli bħala impenji li għandu jiġi kkunsidrat b'mod shih filwaqt li jitqiesu l-interessi tal-bniedem, kulturali, ekonomiċi, soċjali, tas-saħħa u ambjentali tal-popolazzjonijiet rispettivi tagħhom u tal-generazzjonijiet futuri tagħhom.
3. Il-Partijiet jergħu jafferma l-impenji tagħhom fil-qafas tal-ġlieda kontra l-faqar sabiex jiżviluppaw u jimplimentaw programmi suxxettibbli li jsaħħu l-qafas makroekonomiku, li jipromwovu tkabbir ekonomiku rapidu u sostenibbli u li jwettqu l-infrastrutturi indispensabbli għall-iżvilupp tal-kummerċ intrareġjonali u internazzjonali tar-reġjun tal-Afrika tal-Punent. F'dan ir-rigward, il-Partijiet jappoġġjaw ir-riformi istituzzjonali maħsubin biex jadattaw l-amministrazzjonijiet nazzjonali u reġjonali għall-eżiġenzi tal-liberalizzazzjoni kummerċjali u sabiex isaħħu l-kapaċitajiet tas-setturi tal-produzzjoni tar-reġjun tal-Afrika tal-Punent.
4. Il-Partijiet isostnu l-isforzi tagħhom fir-reġjun tal-Afrika tal-Punent fil-qasam tal-immaniġġjar sostenibbli tal-foresti, tas-sajd u ta' agrikoltura moderna emergenti. Għal dan il-ghan, huma jintroduċu u jimplimentaw il-forom innovanti tal-kummerċ li jiffavorixxu l-preservazzjoni tar-riżorsi naturali.
5. Il-Partijiet jaħdmu sabiex isaħħu l-kapaċitajiet u l-hiliet tekniċi tal-atturi, bil-ghan li jiffavorixxu l-holqien tal-impjiegi u li jipprevedu aġġustamenti għall-kisba tal-miri soċjali tal-FSE.

Artikolu 4

L-integrazzjoni reġjonali

1. Il-Partijiet jirrikonoxxu li l-integrazzjoni reġjonali hija element essenzjali għas-shubija tagħhom u strument potenti li jista' jikseb l-ghanijiet ta' dan il-Ftehim u jaqblu li jappoġġjawha b'mod qawwi.
2. Għall-finijiet imsemmija fil-paragrafu 1, il-Parti Unjoni Ewropea tikkontribwixxi, skont id-dispożizzjonijiet previsti fil-Parti III għall-mezzi ta' assistenza teknika u finanzjarja għall-isforzi tar-reġjun fil-qasam tal-integrazzjoni, b'mod partikolari l-konkretizzazzjoni tal-unjoni doganali u ta' suq komuni, l-implimentazzjoni tas-sorveljanza makroekonomika u kummerċjali kif ukoll l-iżvilupp ta' regoli reġjonali li jippermettu li jrendu l-ambjent tan-negozju iktar attraenti fir-reġjun tal-Afrika tal-Punent.

PARTI II

POLITIKA KUMMERĊJALI U KWISTJONIJET MARBUTA MAL-KUMMERĊ

KAPITOLU 1

DAZZI DOGANALI

Artikolu 5

Il-kamp tal-applikazzjoni

Id-dispożizzjonijiet ta' dan il-Kapitolu japplikaw għall-kummerċ ta' merkanzija bejn il-Partijiet.

Artikolu 6

Regoli tal-Origini

1. Skont dan l-Artikolu, l-origini tapplika għall-merkanzija li tikkonforma mar-regoli tal-origini inklużi fl-Anness A tal-Protokoll li jiddefinixxi l-kunċett ta' "l-origini tal-prodotti" u għall-metodi ta' kooperazzjoni amministrattiva.
2. Mhux aktar tard minn hames snin wara d-data ta' dħul fis-seħh ta' dan il-Ftehim, il-Partijiet għandhom jellaboraw regoli tal-origini godda, bl-għan li jissimplifikaw il-kunċetti u l-metodi użati biex jiddeterminaw l-origini fir-rigward tal-għanijiet tal-iżvilupp tar-reġjun tal-Afrika tal-Punent u tal-proċess tal-integrazzjoni tal-Unjoni Afrikana. F'dan il-kuntest, il-Partijiet jikkunsidraw l-iżvilupp teknoloġiku, il-proċessi tal-produzzjoni u l-fatturi l-oħra kollha rilevanti li jistgħu jirrikjedu modifiki għall-Protokoll dwar ir-regoli tal-origini.
3. Kull emenda jew reviżjoni tar-regoli tal-origini msemija fil-paragrafu 1, titwettaq permezz ta' deċiżjoni tal-Kunsill kongunt tal-FSE.

Artikolu 7

Id-dazji doganali

1. B'dazji doganali wiehed jifhem debitu dirett jew tariffi ta' kull tip inkluż kull forma ta' taxxa addizzjonali jew supplimentari, imposti fil-qafas tal-importazzjoni jew tal-esportazzjoni tal-merkanzija; mhumiex inklużi:
 - a) taxxi jew tariffi interni oħra imposti skont l-Artikolu 35;
 - b) il-miżuri antidumping, kumpensatorji jew ta' salvagwardja applikabbli b'mod konformi mal-Kapitolu 2;
 - c) imposti jew spejjeż oħra applikati skont l-Artikolu 8 dwar il-liċenzji u tariffi oħra.
2. Għal kull prodott, id-dazju bażiku li għalih it-tnaqqis suċċessiv imsemmi fil-Ftehim għandu jkun applikat huwa dak li huwa effettivament applikabbli dakinhar tad-dħul fis-seħh tal-Ftehim.

Artikolu 8

Imposti u spejjeż oħra

L-imposti u spejjeż oħra msemija fl-Artikolu 7 huma soġġetti għal tariffi speċifiċi li jikkorrispondu għall-valur reali tas-servizzi mogħtija u ma għandhomx jikkostitwixxu protezzjoni indiretta tal-prodotti nazzjonali jew tassazzjoni tal-importazzjonijiet jew esportazzjonijiet f'għan fiskali.

Artikolu 9

Status quo

1. L-ebda dazju doganali ġdid għall-importazzjoni ma għandu jiġi introdott fuq il-prodotti koperti mil-liberalizzazzjoni bejn il-Partijiet, u daww li attwalment japplikaw għall-kummerċ bejn il-Partijiet ma għandhomx jiġu miżjuda mid-data tad-dhul fis-seħh tal-Ftehim.
2. Minkejja l-paragrafu 1, fil-qafas tal-finalizzazzjoni tal-istabbiliment tat-tariffa esterna komuni tal-ECOWAS, ir-reġjun tal-Afrika tal-Punent se jkun jista' jirrevedi d-dazji doganali ta' bażi li japplikaw għall-merkanzija li toriġina mill-Unjoni Ewropea sal-31 ta' Diċembru 2014, sakemm l-inċidenza ġenerali ta' dawn id-dazji ma tkunx oghla minn dik li tirriżulta mid-dazji speċifikati fl-Anness C. B'konsegwenza ta' dan, il-Kunsill kongunt tal-FSE jimmodifika l-Anness C.

Artikolu 10

It-tnehhija tad-dazji doganali fuq l-importazzjoni

1. Il-prodotti li joriġinaw mill-Parti Afrika tal-Punent huma importati fl-Unjoni Ewropea hielsa mid-dazji doganali, hlief daww definiti fl-Artikolu 7, bl-eċċezzjoni tal-prodotti indikati u skont il-kundizzjonijiet definiti fl-Anness B.
2. Ir-reġjun tal-Afrika tal-Punent inaqqas u jelimina progressivament id-dazji doganali, kif definiti fl-Artikolu 7, applikabbli għall-prodotti li joriġinaw mill-Unjoni Ewropea skont il-kalendarju li jidher fl-Anness C.

Artikolu 11

Rizorsi awtonomi tal-Komunitajiet Ekonomiċi Reġjonali tal-Afrika tal-Punent

Skont it-termini ta' dan il-Ftehim, il-Partijiet jaqblu li l-mekkaniżmu ta' finanzjament awtonomu tal-organizzazzjonijiet tal-Afrika tal-Punent inkarigati mill-integrazzjoni reġjonali (ECOWAS u WAEMU) jinżamm sakemm jiġi stabbilit mod ta' finanzjament ġdid.

Artikolu 12

Modifika tal-obbligi tariffarji tal-Afrika tal-Punent u Politiki settorjali komuni tar-reġjun tal-Afrika tal-Punent

1. Mingħajr preġudizzju għad-dispożizzjonijiet tal-Artikolu 10 dwar l-eliminazzjoni tad-dazji doganali fir-reġjun tal-Afrika tal-Punent, b'kunsiderazzjoni tal-bżonnijiet speċjali tagħha fil-qasam tal-iżvilupp, speċjalment il-htieġa li jiġu appoġġjati l-politiki settorjali komuni tagħha, il-Parti Afrika tal-Punent tista' tiddeċiedi, wara ftehim mal-Kunsill kongunt tal-FSE li timmodifika l-livell ta' dazji doganali stabbiliti fl-Anness C, li huma applikati għal merkanzija waħda jew iktar li joriġinaw mill-Parti Unjoni Ewropea, waqt l-importazzjonijiet tagħhom fl-Afrika tal-Punent. F'dan ir-rigward, il-Kunsill kongunt tal-FSE jiehu deċiżjoni fi żmien sitt (6) xhur wara li l-Parti Ewropea tiġi notifikata.
2. Il-Partijiet jiżguraw li emenda bħal din ma twassalx għal inkompatibbiltà mal-Artikolu XXIV tal-Ftehim Ġenerali dwar it-Tariffi Doganali u l-Kummerċ (GATT) tal-1994.

3. L-emendi tal-obbligi tariffarji ma jinżammux, hlief għall-perjodu neċessarju sabiex jaqdu l-bżonnijiet speċjali fil-qasam tal-iżvilupp fl-Afrika tal-Punent.

Artikolu 13

Dazji u taxxi tal-esportazzjoni

1. L-ebda dazju ġdid, taxxa fuq l-esportazzjoni jew spejjeż b'effett ekwivalenti ma għandhom jiġu introdotti, u lanqas ma għandhom jiġu miżjuda dawk li diġà japplikaw, fil-kummerċ bejn il-Partijiet mid-data tad-dhul fis-sehh ta' dan il-Ftehim.
2. Id-dazji, it-taxxi tal-esportazzjoni jew l-ispejjeż ekwivalenti ma għandhomx ikunu oġġetti mill-istess dazji u taxxi applikati għall-merkanzija simili esportata lejn il-pajjiżi l-oħra kollha li mhumix Partijiet għal dan il-Ftehim.
3. F'ċirkostanzi eċċezzjonali, jekk il-Parti Afrika tal-Punent tista' tiġġustifika bżonnijiet speċifiċi ta' introjtu, ta' promozzjoni għall-industrija emergenti, jew ta' harsien għall-ambjent, din tista', temporanjament u wara konsultazzjoni mal-Parti Unjoni Ewropea, tintroduci dazji, taxxi fuq l-esportazzjoni jew spejjeż b'effett ekwivalenti fuq numru limitat ta' merkanzija addizzjonali, jew iżżid l-inċidenza ta' dawk eżistenti.
4. Il-Partijiet jaqblu li jwettqu rieżami tad-dispożizzjonijiet ta' dan l-Artikolu fil-qafas tal-Kunsill kongunt tal-FSE f'konformità mal-klawsola ta' reviżjoni ta' dan il-Ftehim, filwaqt li jikkunsidraw bis-sħiħ l-impatt tagħhom fuq l-iżvilupp u d-diversifikazzjoni tal-ekonomija tal-Parti Afrika tal-Punent.

Artikolu 14

Ċirkolazzjoni tal-merkanzija

1. Il-merkanzija li toriġina minn waħda mill-Partijiet mhix soġġetta għad-dazji doganali hlief darba fit-territorju tal-Parti l-oħra. Il-merkanzija tista' tiċċirkola liberament fit-territorju tal-Parti l-oħra mingħajr ma tkun soġġetta għal dazji supplimentari.
2. Għall-finijiet tal-applikazzjoni tad-dispożizzjonijiet tal-paragrafu 1, ir-reġjun tal-Afrika tal-Punent igawdi minn perjodu ta' tranżizzjoni ta' hames (5) snin, li jibda jghodd mid-data tad-dhul fis-sehh tal-Ftehim għall-istabbiliment ta' sistema ta' Prattika libera. Dan il-perjodu jista' jiġi rivedut skont ir-riżultati tar-riformi tat-tranżizzjoni fiskali li għandhom isiru mir-reġjun tal-Afrika tal-Punent, b'kooperazzjoni mal-Unjoni Ewropea. Għaldaqstant, il-Partijiet perijodikament jagħmlu evalwazzjoni tal-implimentazzjoni ta' dawn ir-riformi.
3. Il-Partijiet jikkooperaw għall-finijiet tal-iffaċilitar ta' ċirkolazzjoni tal-merkanzija u tas-simplifikazzjoni tal-proċeduri doganali, b'konformità mad-dispożizzjonijiet tal-Kapitolu 5 dwar il-faċilitazzjoni kummerċjali.

Artikolu 15

Klassifikazzjoni tal-merkanzija

Il-klassifikazzjoni tal-merkanzija koperta minn dan il-Ftehim hija dik stabbilita fin-nomenklatura doganali rispettiva ta' kull Parti, b'mod konformi mas-Sistema Armonizzata ta' Deskrizzjoni u Kodifikazzjoni tal-Merkanzija (SA).

Artikolu 16

Klawsola MFN

1. Il-Partijiet jerġgħu jaffirmaw l-impenn tagħhom vis-à-vis il-klawsola tal-abilitazzjoni.
2. Il-Parti Unjoni Ewropea se tagħti lill-Parti Afrika tal-Punent kwalunkwe trattament tariffarju iktar vantaġġuż li hija tagħti lil xi Parti terza jekk il-Parti Unjoni Ewropea ssir firmatarja ta' ftehim preferenzjali ma' din il-Parti terza wara l-iffirmar ta' dan il-Ftehim.
3. Il-Parti Afrika tal-Punent se tagħti lill-Parti Unjoni Ewropea kwalunkwe trattament tariffarju iktar vantaġġuż li hija tagħti wara l-iffirmar ta' dan il-Ftehim lil sieħeb kummerċjali ieħor minbarra l-pajjiżi tal-Afrika u l-Istati AKP li jkollu, kemm sehem mill-iskambji kummerċjali dinjija oghla minn 1.5% kif ukoll rata tal-industrijalizzazzjoni, imkejlapermezz tal-proporzjon tal-valur miżjud fil-qasam tal-manifattura meta mqabbel mal-PDG, superjuri għal 10%, fis-sena ta' qabel id-dhul fis-seħh tal-ftehim preferenzjali msemmi f'dan il-paragrafu. Jekk il-ftehim preferenzjali jiġi ffirmat ma' grupp ta' pajjiżi li jaġixxu individwalment, kollettivament jew permezz ta' ftehim ta' skambju hieles, il-limitu relatat mas-sehem tal-iskambji kummerċjali dinjija kkunsidrati joghla għal 2 punti perċentwali. Għal dan il-kalkolu, ser tintuża d-dejta uffiċjali tad-WTO dwar l-esportaturi prinċipali dinjin tal-merkanzija (li teskludi l-kummerċ intra-Unjoni Ewropea) u tal-Organizzazzjoni tan-Nazzjonijiet Uniti għall-Iżvilupp Industrijali (ONUDI) għall-valur miżjud fil-qasam tal-manifattura.
4. Jekk mis-shubija kummerċjali msemmija fil-paragrafu 3, il-Parti Afrika tal-Punent tikseb trattament sostanzjalment aktar favorevoli minn dak offrut mill-Parti Unjoni Ewropea, il-Partijiet jidhlu f'konsultazzjoni u flimkien jiddeċiedu l-implimentazzjoni tad-dispożizzjonijiet tal-paragrafu 3.
5. Il-Partijiet jaqblu li tiġi solvuta kwalunkwe tilwima fir-rigward tal-interpretazzjoni jew l-applikazzjoni ta' dan l-Artikolu, wara li jsiru konsultazzjonijiet b'rieda tajba sabiex tinstab soluzzjoni sodisfaċenti b'mod reċiproku.
6. Id-dispożizzjonijiet ta' dan il-Kapitolu ma jistgħux jiġu interpretati bħallikieku qed jobligaw lill-Partijiet jagħtu lil xulxin xi trattament preferenzjali li jkun applikabbli minhabba s-shubija ta' waħda mill-Partijiet fi ftehim preferenzjali ma' Parti terza fid-data tad-dhul fis-seħh ta' dan il-Ftehim.

Artikolu 17

Dispożizzjoni speċjali dwar il-kooperazzjoni amministrattiva

1. Il-Partijiet jaqblu li l-kooperazzjoni amministrattiva hija essenzjali għall-implimentazzjoni u l-kontroll tat-trattament preferenzjali mogħti f'dan il-Kapitolu u jiehdu l-impenn li jiġġieldu kontra l-irregolaritajiet u l-frodi fil-qasam tad-dwana u fl-oqsma relatati.
2. Meta waħda mill-Partijiet iġġib il-provi, abbażi ta' informazzjoni stabbilita, li jkun hemm nuqqas ta' kooperazzjoni amministrattiva u/jew xi irregolaritajiet jew xi frodi, il-Parti kkonċernata tista' tissospendi temporanjament it-trattament preferenzjali mogħti għall-prodott(i) kkonċernat(i) b'mod konformi mad-dispożizzjonijiet ta' dan l-Artikolu.

3. Għall-finijiet ta' dan l-Artikolu, nuqqas ta' kooperazzjoni amministrattiva huwa definit, fost l-oħrajn, bħala:
 - a) nuqqas ta' rispettt rikorrenti għall-obbligu li jkun verifikat l-istatus tal-orijini tal-prodott jew prodotti kkonċernat(i);
 - b) rifjut ripetut jew dewmien mhux neċessarju biex titwettaq verifika sussegwenti tal-prova tal-orijini u/jew biex jiġu kkomunikati r-riżultati tagħha;
 - c) rifjut ripetut jew dewmien mhux neċessarju għall-ghotja tal-awtorizzazzjoni biex titwettaq missjoni ta' kooperazzjoni għall-verifika tal-awtenticità tad-dokumenti jew l-eżattezza tal-informazzjoni rilevanti għall-ghotja tat-trattament preferenzjali inkwistjoni.
4. L-applikazzjoni ta' sospensjoni temporanja hija soġġetta għall-kundizzjonijiet li ġejjin:
 - a) Il-Parti li ġġib il-prova, abbażi ta' informazzjoni stabbilita, ta' nuqqas ta' kooperazzjoni amministrattiva u/jew ta' irregolaritajiet jew frodi, għandha tinnotifika mingħajr dewmien lill-Kumitat kongunt ta' implimentazzjoni tal-FSE bil-kisba ta' din il-prova kif ukoll bl-informazzjoni stabbilita, u għandha tibda l-konsultazzjoni mal-Kumitat kongunt ta' implimentazzjoni tal-FSE biex issib soluzzjoni aċċettabbli għaž-żewġ Partijiet, abbażi tal-informazzjoni kollha rilevanti u l-provi oġġettivi.
 - b) Meta l-Partijiet ikunu bdew il-konsultazzjoni mal-Kumitat kongunt tal-implimentazzjoni tal-FSE hekk kif previst hawn fuq, u ma jkunux jistgħu jiftiehm fuq soluzzjoni aċċettabbli fi żmien tlett (3) xhur wara n-notifika, il-Parti kkonċernata tista' tissospendi temporanjament it-trattament preferenzjali mogħti lill-prodott(i) kkonċernat(i). Sospensjoni temporanja trid tiġi notifikata mingħajr dewmien lill-Kumitat kongunt ta' implimentazzjoni tal-FSE.
 - c) Is-sospensjonijiet temporanji previsti minn dan l-Artikolu huma limitati għal dak li huwa meħtieġ għall-protezzjoni tal-interessi finanzjarji tal-Parti kkonċernata. Dawn ma għandhomx jaqbz u perjodu ta' sitt (6) xhur, li jista' jiġi mġedded. Is-sospensjonijiet temporanji għandhom jiġu nnotifikati minnufih lill-Kumitat kongunt ta' implimentazzjoni tal-FSE wara l-adozzjoni tagħhom. Dawn għandhom ikunu soġġetti għal konsultazzjonijiet perjodiċi fil-Kumitat kongunt tal-implimentazzjoni tal-FSE b'mod partikolari bil-ħsieb li jiġu revokati meta l-kundizzjonijiet għall-applikazzjoni tagħhom ma jkunux jeżistu aktar.
5. Fl-istess żmien tan-notifika lill-Kumitat kongunt dwar l-implimentazzjoni tal-FSE prevista fil-paragrafu 4(a) ta' dan l-Artikolu, il-Parti kkonċernata tippubblika avviż għall-importaturi fil-Ġurnal Uffiċjali tagħha. Dan l-avviż għall-importaturi jindika li, għall-prodott ikkonċernat, fuq il-bażi ta' informazzjoni stabbilita, inkisbet prova tan-nuqqas ta' kooperazzjoni amministrattiva u/jew ta' irregolaritajiet jew ta' frodi.

Artikolu 18

Il-ġestjoni ta' żbalji amministrattivi

F'każ ta' żball tal-awtoritajiet kompetenti fil-ġestjoni tas-sistemi preferenzjali għall-esportazzjoni, u b'mod partikolari fl-applikazzjoni tal-Protokoll dwar id-definizzjoni tal-kunċett "prodotti ta' orijini" u l-metodi ta' kooperazzjoni amministrattiva, li jidhru fl-Anness A, meta dan l-iżball ikollu konsegwenzi f'termini ta' drittijiet ta' importazzjoni, il-Parti

esposta għal dawn il-konsegwenzi tista' titlob lill-Kumitat kongunt tal-implimentazzjoni tal-FSE li jeżamina u li jadotta l-miżuri kollha adatti bil-għan li jinstab rimedju għas-sitwazzjoni.

KAPITOLU 2

L-ISTRUMENTI TA' DIFIŻA TAL-KUMMERĊ

Artikolu 19

Ghanijiet

1. L-għanijiet ta' dan il-Kapitolu huma li jiġu stabbiliti l-kundizzjonijiet li fihom, iż-żewġ Partijiet, filwaqt li jaħdmu għall-iżvilupp tal-kummerċ tal-merkanzija bejniethom, ikunu jistgħu jieħdu miżuri ta' difiża tal-kummerċ b'deroga mid-dispożizzjonijiet tal-Artikoli 9, 10 u mill-Artikolu 34 ta' dan il-Ftehim.
2. Il-Partijiet jiżguraw li l-miżuri li jkunu ttieħdu fil-qafas tad-dispożizzjonijiet ta' dan il-Kapitolu, ma jeċċedux dak li huwa neċessarju sabiex jiġu evitati jew irrettifikati s-sitwazzjonijiet deskritti fih.

Artikolu 20

Il-miżuri antidumping u ta' kumpens

1. L-ebda dispożizzjoni ta' dan il-Ftehim ma tipprevjeni lill-Unjoni Ewropea jew lill-Istati tal-Parti Afrika tal-Punent, li jaġixxu individwalment jew kollettivament, milli jieħdu miżuri antidumping jew ta' kumpens, b'konformità mal-Ftehimiet rilevanti tad-WTO, speċjalment il-Ftehim tad-WTO dwar l-implimentazzjoni tal-Artikolu VI tal-GATT u l-Ftehim tad-WTO dwar sussidji u miżuri ta' kumpens.
2. Għall-finijiet tal-applikazzjoni ta' dan l-Artikolu, l-orijini hija ddeterminata skont ir-regoli tal-orijini mhux preferenzjali tal-Partijiet abbażi tad-dispożizzjonijiet tal-Ftehim tad-WTO dwar ir-regoli dwar l-orijini.
3. Is-sitwazzjoni partikolari tal-pajjiżi li qed jiżviluppaw tal-Istati tar-reġjun tal-Afrika tal-Punent, se tiġi kkunsidrata meta jkun previst li jiġu applikati l-miżuri antidumping jew ta' kumpens. Qabel ma jimponu l-miżuri antidumping jew ta' kumpens, il-Partijiet għandhom jikkunsidraw il-possibbiltà ta' soluzzjonijiet kostruttivi hekk kif previsti fil-ftehimiet tad-WTO rilevanti. L-awtoritajiet responsabbli mill-investigazzjoni, b'mod partikolari jistgħu, għal dan il-għan jorganizzaw konsultazzjonijiet skont il-bżonn.
4. Id-drittijiet antidumping jew il-miżuri ta' kumpens ma jibqgħux fis-seħh hlief għaż-żmien u d-daqs neċessarji għall-kumpens tad-dumping jew tas-sussidji li jikkawżaw dannu.
5. L-ebda prodott li jorigina minn Parti, importat fit-territorju tal-Parti l-oħra, mhu se jkun soġġett għad-drittijiet antidumping kif ukoll għad-drittijiet ta' kumpens bl-għan li tiġi rimedjata sitwazzjoni simili li tirriżulta minn dumping jew minn sussidji tal-esportazzjoni. Il-Partijiet jiggarantixxu li l-miżuri antidumping jew ta' kumpens ma jistgħux jiġu applikati simultanjament fil-livell nazzjonali min-naha, u fil-livell reġjonali jew subreġjonali min-naħa l-oħra, għall-istess prodott.
6. Il-Partijiet jaqblu, kull wiehied f'dak li jikkonċerna lill, li jistabbilixxu tribunali uniku għar-reviżjoni ġudizzjarja, inkluż fil-livell tal-appelli. Is-sentenzi ta' dan it-tribunal uniku għandu jkollhom effett fit-territorju tal-Istati kollha li fihom hija applikabbli l-miżura kkontestata.

7. Id-dispożizzjonijiet ta' dan l-Artikolu huma applikabbli għall-investigazzjonijiet kollha li jinbnew wara d-dhul fis-seħh ta' dan il-Ftehim.
8. Id-dispożizzjonijiet ta' dan l-Artikolu mhumiex soġġetti għad-dispożizzjonijiet tal-mekkaniżmu ta' soluzzjoni tat-tilwim ta' dan il-Ftehim.

Artikolu 21

Il-miżuri ta' salvagwardja multilaterali

1. Skont id-dispożizzjonijiet ta' dan l-Artikolu, l-ebda element f'dan il-Ftehim ma għandu jtellf lil xi waħda mill-Partijiet milli tadotta miżuri eċċezzjonali b'durata limitata, skont l-Artikolu XIX tal-Ftehim ġenerali dwar it-tariffi doganali u l-kummerċ (GATT) tal-1994, il-Ftehim dwar is-Salvagwardji, u l-Artikolu 5 tal-Ftehim tad-WTO dwar l-Agrikoltura.
2. Għall-finijiet tal-applikazzjoni ta' dan l-Artikolu, l-origini tiġi ddeterminata skont ir-regoli dwar l-origini mhux preferenzjali tal-Partijiet abbażi tad-dispożizzjonijiet tal-Ftehim tad-WTO dwar ir-regoli dwar l-origini.
3. Bla ħsara għad-dispożizzjonijiet tal-paragrafu 1, fid-dawl tal-ghanijiet ġenerali tal-iżvilupp ta' dan il-Ftehim u ta' -ċokon tal-ekonomiji tal-Istati tal-Afrika tal-Punent, il-Parti Unjoni Ewropea teskludi l-importazzjonijiet tal-Istati tal-Parti tal-Afrika tal-Punent minn kull miżura li tittiehed fl-applikazzjoni tal-Artikolu XIX tal-GATT tal-1994, tal-Ftehim dwar is-Salvagwardji, u tal-Artikolu 5 tal-Ftehim tal-WTO dwar l-Agrikoltura.
4. Id-dispożizzjonijiet tal-paragrafu 3 japplikaw għal perjodu ta' hames (5) snin, li jibdew jingħaddu mid-data tad-dhul fis-seħh ta' dan il-Ftehim. Fi żmien mija u għoxrin (120) jum qabel it-tmiem ta' dan il-perjodu, il-Kunsill kongunt tal-FSE ser jeżamina mill-ġdid l-implimentazzjoni ta' dawn id-dispożizzjonijiet fid-dawl tal-bżonnijiet tal-iżvilupp tal-Istati tar-reġjun tal-Afrika tal-Punent, bil-ghan li jiġi determinat jekk hemmx lok li tiġi estiza l-applikazzjoni tagħhom għal perjodu itwal.
5. Id-dispożizzjonijiet ta' dan l-Artikolu mhumiex soġġetti għad-dispożizzjonijiet tal-mekkaniżmu ta' soluzzjoni tat-tilwim f'dan il-Ftehim.

Artikolu 22

Il-miżuri ta' salvagwardja bilaterali

1. B'rizerva għad-dispożizzjonijiet ta' dan l-Artikolu, waħda mill-Partijiet tista' tiehu miżuri ta' salvagwardja għal perjodu limitat li jidderogaw mid-dispożizzjonijiet tal-Artikoli 9 u 10.
2. Il-miżuri ta' salvagwardja msemija fil-paragrafu 1 ta' hawn fuq jistgħu jittiehdu meta prodott ta' origini minn Parti jiġi importat fit-territorju tal-Parti l-oħra fi kwantitajiet tant miżjuda u f'kundizzjonijiet tali li jikkawżaw jew jheddu li jikkawżaw:
 - a) ħsara gravi lill-industrija domestika li tipproduċi prodotti simili jew li jikkompetu direttament fuq it-territorju tal-Parti importatriċi,
 - b) problemi fis-settur tal-ekonomija, partikolarment jekk dawn il-problemi jgħolqu problemi soċjali importanti jew diffikultajiet li jistgħu jgħolqu deterjorament serju fis-sitwazzjoni ekonomika tal-Parti importatriċi; jew

- c) taqlib fis-swieq tal-prodotti agrikoli simili jew direttament kompetittivi¹ jew ta' mekkaniżmi li jirregolaw dawn is-swieq.
3. Il-miżuri ta' salvagwardja stipulati f'dan l-Artikolu ma għandhomx jeċċedu dak li huwa strettament neċessarju sabiex tkun rimedjata jew imwaqqfa l-hsara gravi jew it-taqlib, hekk kif definiti fil-paragrafi 2, 4 u 5. Dawn il-miżuri ta' salvagwardja tal-Parti importatriċi jistgħu jikkonsistu biss f'wahda jew f'uhud mill-miżuri li ġejjin:
- a) is-sospensjoni ta' kull tnaqqis ġdid fir-rata tad-dazju doganali għall-importazzjoni applikabbli għall-prodott ikkonċernat, hekk kif prevista f'dan il-Ftehim,
 - b) iż-żieda tad-dazju doganali għall-prodott ikkonċernat flivell li ma jeċċedix id-dazju doganali applikat għall-Membri l-oħra tad-WTO; u
 - c) l-introduzzjoni ta' kwoti tariffarji fuq il-prodott ikkonċernat.
4. Mingħajr preġudizzju għad-dispożizzjonijiet tal-paragrafi 1 sa 3 ta' dan l-Artikolu, meta prodott li joriġina minn Stat wiehed jew iktar tal-Parti Afrika tal-Punent jiġi importat fi kwantitajiet tant kbar u b'kundizzjonijiet tali li jikkawżaw jew jheddu li jikkawżaw wahda mis-sitwazzjonijiet deskritti hawn fuq fil-paragrafi 2(a), (b) u (c) f'reġjun ultraperiferiku wiehed jew iktar tal-Parti Unjoni Ewropea, din tal-aħħar tista' tiehu miżuri ta' sorveljanza jew ta' salvagwardja limitati għal dan/dawn ir-reġjun(i) kkonċernat(i), bi qbil mal-proċeduri definiti fil-paragrafi 6 sa 11 ta' dan l-Artikolu.
5. Mingħajr preġudizzju għad-dispożizzjonijiet tal-paragrafi 1 sa 3 ta' dan l-Artikolu, meta prodott li joriġina minn Stat wiehed jew iktar tal-Parti Unjoni Ewropea jiġi importat fi kwantitajiet tant kbar u b'kundizzjonijiet tali li jikkawżaw jew jheddu li jikkawżaw wahda mis-sitwazzjonijiet deskritti hawn fuq fil-paragrafi 2(a), (b) u (c) fi Stat wiehed jew iktar tar-reġjun tal-Afrika tal-Punent, dan l-Istat jew dawn l-Istati jista'/jistgħu jiehu/jieħdu miżuri ta' sorveljanza jew ta' salvagwardja limitati għat-territorju ta' dan l-Istat jew dawn l-Istati kkonċernati, bi qbil mal-proċeduri definiti fil-paragrafi 6 sa 11 ta' dan l-Artikolu.
6. Il-miżuri ta' salvagwardja stipulati minn dan l-Artikolu jinżammu biss għall-perjodu neċessarju biex jipprevjenu milli jkun hemm hsara gravi jew taqlib hekk kif definiti fil-paragrafi 2, 4 u 5 ta' hawn fuq, jew biex jirrimedjawhom.
7. Il-miżuri ta' salvagwardja stipulati minn dan l-Artikolu jiġu applikati għal perjodu li ma għandux jaqbeż l-erba' (4) snin. Meta ċ-ċirkostanzi li jiġġustifikaw l-impożizzjoni tal-miżuri ta' salvagwardja jkomplu jeżistu, dawn il-miżuri jistgħu jiġu estiżi għal perjodu massimu ġdid ta' erba' (4) snin.
8. Il-miżuri ta' salvagwardja msemija f'dan l-Artikolu li jaqbzu sena (1) ikunu akkumpanjati minn skeda ċara għall-eliminazzjoni progressiva tagħhom, sa mhux iktar tard mill-aħħar tal-perjodu stabbilit.
9. Hlief fil-każ ta' ċirkostanzi eċċezzjonali ppreżentati għall-approvazzjoni tal-Kumitat kongunt ta' implimentazzjoni tal-FSE, l-ebda miżura ta' salvagwardja stipulata minn dan l-Artikolu mhi se tkun applikata għal prodott li qabel kien soġġett għal tali miżura, għall-inqas għal perjodu ta' (1) sena li jibda jgħodd mid-data tal-iskadenza ta' din il-miżura.

¹ Għall-finijiet ta' dan l-Artikolu, il-prodotti agrikoli huma daww koperti mill-Anness I tal-Ftehim tad-WTO dwar l-Agrikoltura.

10. Għall-implimentazzjoni tal-paragrafi ta' hawn fuq japplikaw id-dispożizzjonijiet li ġejjin:
- a) meta Parti hija tal-opinjoni li teżisti waħda miċ-ċirkostanzi definiti fil-paragrafi 2, 4 u 5, hi tgħarraf immedjatement lill-Kumitat kongunt ta' implimentazzjoni tal-FSE b'dan;
 - b) il-Kumitat kongunt ta' implimentazzjoni tal-FSE jista' jagħmel kwalunkwe rakkomandazzjoni neċessarja biex jirrimedja għaċ-ċirkostanzi li jkunu nholqu. Jekk il-Kumitat kongunt tal-implimentazzjoni tal-FSE ma jkun għamel l-ebda rakkomandazzjoni biex jirrimedja għaċ-ċirkostanzi, jew ma tkun instabet l-ebda soluzzjoni sodisfaċenti fi żmien tletin (30) jum wara n-notifika lil dan il-Kumitat, il-Parti importatriċi tista' tadotta l-miżuri adegwati biex tirrimedja għaċ-ċirkostanzi, f'konformità ma' dan l-Artikolu.
 - c) qabel ma tittiehed waħda mill-miżuri previsti minn dan l-Artikolu jew, fil-kazijiet previsti fil-paragrafu 11 ta' dan l-Artikolu, sakemm ikun possibbli, il-Parti kkonċernata tikkomunika lill-Kumitat kongunt ta' implimentazzjoni tal-FSE kull informazzjoni utli għall-eżaminazzjoni kompleta tas-sitwazzjoni, bil-ħsieb li tinstab soluzzjoni aċċettabbli għaž-żewġ Partijiet;
 - d) fl-għażla tal-miżuri ta' salvagwardja, il-prijorità għandha tingħata lil dawk li jippermettu l-korrezzjoni effikaċi u rapida tal-problema, mingħajr kemm jista' jkun ma ttellef milli dan il-Ftehim jiffunzjona tajjeb;
 - e) kull miżura ta' salvagwardja li tittiehed skont dan l-Artikolu tiġi notifikata immedjatement lill-Kumitat kongunt ta' implimentazzjoni tal-FSE u f'dan tkun soġġetta għal konsultazzjonijiet perjoċiċi, b'mod partikolari bil-ħsieb li jiġi stabbilit perjodu ta' żmien biex titneħħa meta l-kundizzjonijiet ikunu jippermettu.
11. Meta ċirkostanzi eċċezzjonali jeżiġu li jittiehdu miżuri mmedjati, il-Parti importatriċi kkonċernata, kemm jekk tkun il-Parti Unjoni Ewropea kif ukoll jekk tkun il-Parti Afrika tal-Punent, skont il-kaz, tista' tiehu l-miżuri previsti fil-paragrafi 3, 4 u 5 fuq bażi provviżorja, mingħajr ma tikkonforma mal-eżigenzi tal-paragrafu 10. Din l-azzjoni tista' tittiehed għal perjodu massimu ta' mija u tmenin (180) jum meta l-miżuri jittiehdu mill-Parti Unjoni Ewropea u mitejn u erbghin (240) jum meta l-miżuri jittiehdu mill-Parti Afrika tal-Punent, jew meta l-miżuri tal-Parti Unjoni Ewropea jkunu limitati għal wiehed jew uħud mir-regġuni ultraperiferiċi tagħha. Il-tul ta' dawn il-miżuri provviżorji jitqies bħala parti mill-perjodu inizjali jew minn kull estensjoni definita fil-paragrafi 7 u 8 ta' dan l-Artikolu. Meta jittiehdu dawn il-miżuri provviżorji, għandhom jiġu kkunsidrati l-interessi tal-Partijiet kollha interessati. Il-Parti importatriċi kkonċernata tinforma lill-Parti l-oħra u taħtar immedjatement lill-Kumitat kongunt ta' implimentazzjoni tal-FSE biex teżamina din il-kwistjoni.
12. Jekk Parti importatriċi tissottometti l-importazzjonijiet ta' prodott għal proċedura amministrattiva li jkollha l-għan li ttipprovdi informazzjoni b'mod rapidu sabiex jevolvi l-fluss kummerċjali suxxettibbli li jikkawża l-problemi stipulati f'dan l-Artikolu, din tinforma lill-Kumitat kongunt ta' implimentazzjoni tal-FSE b'dan mingħajr dewmien.
13. Ma għandhiex issir referenza għall-Ftehimiet tad-WTO biex jiġi evitat li Parti tadotta miżuri ta' salvagwardja skont id-dispożizzjonijiet ta' dan l-Artikolu.

Artikolu 23

Klawsola relatata mal-industriji emergenti

1. Il-Parti Afrika tal-Punent tista' tissospendi temporanjament it-tnaqqis tar-rata tad-dazji doganali jew iżżid ir-rata tad-dazji doganali sa livell li ma jaqbiżx dak tad-dazju applikat f'Membri oħra tad-WTO, meta prodott li jorigina fl-Unjoni Ewropea, wara tnaqqis tar-rata tad-dazju, jiġi impurtat fit-territorju tiegħu fi kwantitajiet kbar u b'kundizzjonijiet li jheddu l-istabbiliment ta' industrija emergenti, jew jikkawżaw jew jheddu li jikkawżaw taqlib fl-industrija emergenti li timmanifattura prodotti simili jew direttament kompetittivi.
2.
 - a) Jekk il-Parti Afrika tal-Punent tkun tal-opinjoni li jeżistu ċ-ċirkostanzi definiti fil-paragrafu 1, hija tirreferi dan immedjatement lill-Kumitat kongunt ta' implimentazzjoni tal-FSE għall-eżaminazzjoni.
 - b) Il-Kumitat kongunt ta' implimentazzjoni tal-FSE jista' jagħmel kwalunkwe rakkomandazzjoni neċessarja biex jirrimedja għaċ-ċirkostanzi li jkunu nholqu. Jekk il-Kumitat kongunt tal-implimentazzjoni tal-FSE ma jkun għamel l-ebda rakkomandazzjoni biex jirrimedja għaċ-ċirkostanzi, jew ma tkun instabet l-ebda soluzzjoni sodisfaċenti fi żmien tletin (30) jum wara n-notifika lil dan il-Kumitat, il-Parti Afrika tal-Punent tista' tadotta l-miżuri adegwati biex tirrimedja għaċ-ċirkostanzi, f'konformità ma' dan l-Artikolu.
 - c) Qabel ma tittiehed waħda mill-miżuri previsti minn dan l-Artikolu, il-Parti Afrika tal-Punent għandha tikkomunika lill-Kumitat kongunt ta' implimentazzjoni tal-FSE kull informazzjoni utli għall-eżaminazzjoni kompleta tas-sitwazzjoni, bil-hsieb li tinstab soluzzjoni aċċettabbli għaž-żewġ Partijiet.
 - d) Fl-għażla tal-miżuri meħudin skont dan l-Artikolu, għandha tingħata prijorità lil dawk li joħolqu l-inqas taqlib possibbli fil-funzjonament ta' dan il-Ftehim;
 - e) Kull miżura li tittiehed f'konformità ma' dan l-Artikolu tiġi nnotifikata immedjatement lill-Kumitat kongunt tal-implimentazzjoni tal-FSE u tiġi soġġetta, għall-konsultazzjonijiet perjodiċi minn dan tal-aħhar.
 - f) F'ċirkostanzi kritiċi, meta dewmien ikun jikkawża preġudizzju li diffiċli jiġi rmedjat, il-Parti Afrika tal-Punent tista' tiegħu l-miżuri previsti fil-paragrafu 1 fuq bażi provvizorja, mingħajr ma tikkonforma mar-rekwiżiti tal-inċiżi a) sa e). Din l-azzjoni tista' tittiehed għal perjodu massimu ta' mitejn (200) ġurnata. Il-tul ta' dawn il-miżuri provvizorji jitqies bħala parti mill-perjodu definit fil-paragrafu 3 ta' dan l-Artikolu. Il-Parti Afrika tal-Punent tinforma lill-Parti Unjoni Ewropea u tirreferi immedjatement il-kwistjoni lill-Kumitat kongunt tal-implimentazzjoni tal-FSE sabiex jeżaminaha.
3. Dawn il-miżuri jistgħu jiġu applikati għal perjodu li jista' jiġi estiż sa tmien (8) snin. L-applikazzjoni ta' miżuri tista' tiġi estiża permezz ta' deċiżjoni tal-Kunsill kongunt tal-FSE.

Artikolu 24

Il-kooperazzjoni

1. Il-Partijiet jagħrfu l-importanza tal-kooperazzjoni fil-qasam tal-istrumenti ta' difiża kummerċjali, sabiex jiżguraw li jkun hemm ugwaljanza u trasparenza fl-iskambji kummerċjali tagħhom.

2. Il-Partijiet jaqblu li jikkooperaw, inkluż permezz tal-faċilitazzjoni tal-miżuri ta' assistenza, skont id-dispożizzjonijiet previsti fil-Parti III, partikolarment fl-oqsma li ġejjin:
 - a) l-iżvilupp tar-regolamentazzjonijiet u tal-istituzzjonijiet biex jassiguraw id-difiża kummerċjali;
 - b) l-iżvilupp tal-kapaċitajiet, speċjalment tal-amministrazzjonijiet kompetenti tal-Istati tal-Parti Afrika tal-Punent, biex isir titjib fl-għarfien u fl-użu tal-istrumenti ta' difiża kummerċjali previsti f'dan il-Ftehim.

KAPITOLU 3

OSTAKOLI TEKNIĊI GĦALL-KUMMERĊ U MIŻURI SANITARJI U FITOSANITARJI

Artikolu 25

Għanijiet

1. L-għanijiet ta' dan il-kapitolu huma li jiffaċilitaw il-kummerċ tal-merkanzija bejn il-Partijiet filwaqt li jżidu l-kapaċitajiet tagħhom biex jidentifikaw, iħarsu u jeliminaw l-ostakoli għall-kummerċ li mhumiex neċessarji għar-regolamentazzjonijiet tekniċi, tal-istandards u tal-proċeduri tal-evalwazzjoni tal-konformità applikati minn waħda mill-Partijiet, filwaqt li titħares il-kapaċità tal-Partijiet li jipproteġu s-saħħa pubblika, tal-annimali u tal-pjanti.
2. Kull Parti se tiżgura, fil-qafas tal-implimentazzjoni tad-dispożizzjonijiet ta' dan il-Kapitolu, li għall-prodotti importati li ġejjin mit-territorju tal-Parti l-oħra, jingħata trattament mhux diskriminatorju meta mqabbel ma' dak li jingħata lil prodotti simili ta' oriġini domestika u lil prodotti simili li joriġinaw minn pajjiżi terzi.
3. B'konformità mad-dispożizzjonijiet tal-paragrafi 2 u 3 tal-Artikolu 2 tal-Ftehim dwar il-miżuri sanitarji u fitosanitarji (il-Ftehim SPS) tad-WTO, kull Parti għandha tiżgura wkoll li l-miżuri sanitarji u fitosanitarji meħuda sabiex jiġu ppreservati s-saħħa u s-sikurezza tal-persuni, il-ħajja jew is-saħħa tal-annimali, u sabiex jiġu protetti l-ħxejjex u l-ambjent, la għandhom l-għan u lanqas l-effett li jholqu ostakli mhux neċessarji għall-kummerċ ta' merkanzija bejn iż-żewġ Partijiet. Għal dan l-għan, dawn il-miżuri mhux se jkunu ristrettivi għall-kummerċ iktar milli huwa strettament neċessarju.

Artikolu 26

Il-kamp tal-applikazzjoni u d-definizzjonijiet

1. Id-dispożizzjonijiet ta' dan il-Kapitolu japplikaw għar-regolamentazzjonijiet u l-istandards tekniċi, kif ukoll għall-proċeduri tal-evalwazzjoni tal-konformità definiti fil-Ftehim fuq l-ostakoli tekniċi għall-kummerċ (TBT) tad-WTO u għall-miżuri sanitarji u fitosanitarji (minn issa 'l quddiem imsejha l-miżuri SPS), meta dawn jaffettwaw l-iskambji kummerċjali bejn il-Partijiet.
2. Għall-finijiet ta' dan il-Kapitolu u mingħajr indikazzjonijiet kuntrarji, japplikaw id-definizzjonijiet użati fil-Ftehimiet TBT u SPS tad-WTO, fl-istandards u t-testi rilevanti adottati mill-Kummissjoni tal-Codex Alimentarius, fil-Konvenzjoni Internazzjonali għall-Protezzjoni tal-Pjanti (IPPC) u fil-qafas tal-Organizzazzjoni

Dinjija għas-Sahħa tal-Annimali (OIE), inkluża għal kwalunkwe referenza għall-prodotti f' dan il-Kapitolu.

Artikolu 27

L-awtoritajiet kompetenti

1. L-awtoritajiet taż-żewġ Partijiet kompetenti għall-implimentazzjoni tal-miżuri previsti minn dan il-Kapitolu huma deskritti fl-Appendiċi II tal-Anness D ta' dan il-Ftehim.
2. Skont l-Artikolu 31, il-Partijiet jinfurmaw lil xulxin u fi żmien xieraq bil-bidliet kollha sinifikanti tal-awtoritajiet kompetenti li jidhru fl-appendiċi II tal-Anness D. Il-Kumitat kongunt tal-implimentazzjoni tal-FSE adotta l-emendi kollha meħtieġa tal-Appendiċi II tal-Anness D ta' dan il-Ftehim.

Artikolu 28

Obbligi reċiproki

1. Il-Partijiet jergħu jafferaw id-drittijiet u l-obbligi tagħhom, għat-termini tal-Ftehimiet rilevanti tad-WTO u b'mod partikolari, il-Ftehimiet SPS u TBT. Il-Partijiet jergħu jsostnu wkoll id-drittijiet u l-obbligi tagħhom li jirriżultaw mill-istandards u t-testi pertinenti adottati mill-Konvenzjoni Internazzjonali dwar il-Protezzjoni Vegetali (IPPC), il-Kummissjoni tal-Codex Alimentarius u l-Organizzazzjoni Dinjija tas-Sahħa tal-Annimali (OMSA). L-Istati li mhumiex membri tal-WTO jikkonfermaw ukoll l-impenn tagħhom li jimplimentaw l-obbligi previsti fil-Ftehimiet SPS u TBT, fl-oqsma kollha li jaffettwaw ir-relazzjonijiet kummerċjali bejn il-Partijiet.
2. Il-Partijiet jergħu jsostnu l-impenn tagħhom li jtejbu s-sahħa pubblika fit-territorji rispettivi tagħhom, partikolarment permezz tat-tishih tal-kapaċitajiet tagħha li tidentifika l-prodotti li mhumiex konformi.
3. Fil-qafas tal-kummerċ reċiproku tagħhom, il-Partijiet joqogħdu lura milli jesportaw jew jergħu jesportaw tal-prodotti li ma jirrispettawx il-preskrizzjonijiet fis-seħh fil-legizlazzjoni tal-Parti esportatriċi. Madankollu, l-esportazzjonijiet jew ir-riesportazzjonijiet ta' prodotti sottomessi għall-miżuri SPS huma permessi jekk dan ikun espressament previst ukoll mill-awtoritajiet tal-Parti importatriċi. L-esportazzjoni ta' prodotti oħra hija awtorizzata hlief jekk il-legizlazzjoni tal-Parti importatriċi tkun tipprojbixxi dan milli jseħh.
4. L-attività tal-Partijiet skont dan il-Kapitolu tissejjes fuq dawn l-impenni, id-drittijiet u l-obbligi.

Artikolu 29

Ekwivalenza

1. Il-Partijiet jaċċettaw il-miżuri sanitarji jew fitosanitarji tal-Parti l-oħra bħala ekwivalenti, anke jekk dawn il-miżuri jvarjaw mill-miżuri tagħhom jew minn dawk li huma użati mill-pajjiżi terzi li jikkummerċjalizzaw l-istess prodott, jekk il-Parti esportatriċi turi b'mod ogġettiv lill-Parti importatriċi li permezz tal-miżuri domestiċi tagħha, jintlaħaq il-livell xieraq ta' protezzjoni sanitarja jew fitosanitarja fis-seħh fuq it-territorju tal-Parti importatriċi. Għal dan il-ghan, għandu jingħata aċċess

ragonevoli lill-Parti importatriċi meta din tagħmel talba għal dan, sabiex tagħmel spezzjonijiet, testijiet u proċeduri oħra rilevanti.

2. Il-Partijiet jikkonsultaw lil xulxin, wara li ssir talba u wara aċċettazzjoni reċiproka, bil-ghan li jintlahqu, skont xi jkun il-każ, ftehimiet bilaterali u multilaterali dwar ir-rikonoxximent tal-ekwivalenza ta' miżuri sanitarji jew fitosanitarji speċifikati.

Artikolu 30

Id-determinazzjoni taż-żoni sanitarji u fitosanitarji

F'dak li jikkonċerna l-kundizzjonijiet tal-importazzjoni, il-Partijiet jistgħu jipproponu u jidentifikaw għal kull każ, żoni bi status sanitarju u fitosanitarju stabbilit, b'referenza għall-Artikolu 6 tal-Ftehim SPS. Il-Partijiet jiżguraw b'mod partikolari li l-miżuri sanitarji u fitosanitarji tagħhom ikunu adattati għall-karatteristiċi sanitarji u fitosanitarji tar-reġjun - sew jekk għall-pajjiż kollu, sew jekk għal parti minnu u sew jekk għal numru shiħ ta' pajjiżi jew għal parti minnhom - li minnu jkun oriġina l-prodott u li għalih ikun iddestinat.

Artikolu 31

It-trasparenza tal-kundizzjonijiet tal-kummerċ u l-iskambju tal-informazzjoni

1. Sabiex jiżguraw il-konformità mar-regolamentazzjonijiet tagħhom, il-Partijiet jinfurmaw lil xulxin bi kwalunkwe bidla fl-eżiġenzi leġiżlattivi u amministrattivi tagħhom rigward il-prodotti b'konformità mal-proċeduri ta' notifika tal-Ftehimiet SPS u TBT.
2. Jekk hemm bżonn, il-Partijiet jaqblu li jinfurmaw lil xulxin bil-miktub dwar il-miżuri meħuda biex titwaqqaf l-importazzjoni tal-merkanzija bil-ghan li jintervjenu fir-rigward ta' problema kwalunkwe li tikkonċerna s-saħħa (pubblika, tal-annimali u fitosanitarja), il-prevenzjoni tar-riskji u l-ambjent fl-iqsar żmien skont ir-rakkomandazzjonijiet previsti fil-Ftehim SPS.
3. Il-Partijiet jaqblu li jiskambjaw l-informazzjoni bl-intenzjoni li jikkollaboraw sabiex il-prodotti tagħhom jirrispettaw ir-regolamentazzjonijiet tekniċi u l-istandards meħtieġa biex jippermettulhom jaċċedu għas-swieq rispettivi tagħhom.
4. Jekk ikun hemm bżonn, il-Partijiet jiskambjaw ukoll direttament l-informazzjoni dwar oqsma oħra li fuqhom huma jaqblu li jagħtu importanza potenzjali għar-relazzjonijiet kummerċjali tagħhom, inklużi l-kwistjonijiet ta' sikurezza sanitarja tal-ikel, il-feġġa f'daqqa ta' mard tal-annimali u veġetali, il-pariri xjentifiċi u avvenimenti oħra li ta' min jinnutahom, marbuta mas-sikurezza tal-prodotti.
5. Jekk ikun hemm bżonn, il-Partijiet jaqblu li jiskambjaw l-informazzjoni dwar is-sorveljanza epidemologika tal-mard tal-annimali. F'dak li jikkonċerna l-protezzjoni fitosanitarja, il-Partijiet jiskambjaw ukoll l-informazzjoni dwar il-feġġa ta' parassiti li jippreżentaw periklu magħruf u immedjat għall-Parti l-oħra, fuq talba min-naħa tagħha.
6. Il-Partijiet jaqblu li jikkooperaw bil-hsieb li javżaw lil xulxin b'mod rapidu meta regoli reġjonali godda jista' jkollhom impatt fuq il-kummerċ reċiproku, b'mod konformi mal-proċeduri ta' avviz tal-Ftehimiet SPS jew TBT.

Artikolu 32

L-integrazzjoni reġjonali

1. Sabiex jiġi ffaċilitat il-kummerċ bejniethom, il-Partijiet jimpenjaw ruhhom li jarmonizzaw, fil-livell reġjonali u sa fejn possibbli, l-istandards, il-miżuri u l-kundizzjonijiet tal-importazzjoni.
2. Jekk fil-mument tad-dhul fis-sehh ta' dan il-Ftehim ikunu diġà jeżistu kundizzjonijiet tal-importazzjoni, u filwaqt li wiehed jistenna l-introduzzjoni tal-kundizzjonijiet armonizzati tal-importazzjoni, dawn jiġu applikati mill-Istati tar-reġjun tal-Afrika tal-Punent u tal-Unjoni Ewropea, b'konformità mal-prinċipju li jgħid li prodott li joriġina minn waħda mill-Partijiet, li b'mod leċitu jitqiegħed fis-suq ta' Stat tal-Parti l-oħra, jista' jitqiegħed legalment ukoll fis-suq ta' kwalunkwe Stat ieħor ta' din il-Parti tal-aħħar, mingħajr ebda restrizzjoni jew eżiġenza amministrattiva.
3. F'dak li jirrigwarda l-miżuri rilevanti għal dan il-Kapitolu, l-Istati tal-Afrika tal-Punent jiżguraw li t-trattament li huma jagħtu lill-prodotti li joriġinaw mill-Afrika tal-Punent ma jkunux inqas vantaġġu minn dawk li japplikaw għall-prodotti simili li joriġinaw mill-Unjoni Ewropea li jidhru fir-reġjun tal-Afrika tal-Punent.

Artikolu 33

Il-kooperazzjoni

1. Il-Partijiet jagħrfu l-importanza li jikkooperaw fl-oqsma tar-regolamentazzjoni teknika, tal-miżuri sanitarji u fitosanitarji, u tal-evalwazzjoni tal-konformità kif ukoll it-traċċabilità, biex jitwettqu l-għanijiet ta' dan il-Kapitolu.
2. Il-Partijiet jaqblu li jikkooperaw bl-għan li jtejbu l-kwalità u l-kompetittività tal-prodotti prijoritarji għall-Istati tal-Afrika tal-Punent li jidhru fl-Appendiċi I tal-Anness D ta' dan il-Ftehim u l-aċċess għas-suq tal-Unjoni Ewropea, inkluż permezz ta' miżuri ta' assistenza finanzjarja, skont id-dispożizzjonijiet previsti fil-Parti III, speċjalment fl-oqsma li ġejjin:
 - a) L-istabbiliment ta' qafas adattat ta' skambju ta' informazzjoni u kondivizzjoni ta' għarfien espert bejn il-Partijiet;
 - b) Il-kooperazzjoni mal-korpi internazzjonali ta' standardizzazzjoni, metroloġija u akkreditazzjoni, inkluż l-iffaċilitar tal-parteeipazzjoni tar-rappreżentanti tal-Parti Afrika tal-Punent fil-laqgħat ta' dawn il-korpi;
 - c) L-adozzjoni ta' standards u ta' regolamentazzjonijiet tekniċi, proċeduri ta' evalwazzjoni tal-konformità, u miżuri sanitarji u fitosanitarji armonizzati fil-livell reġjonali, fuq il-bażi ta' standards internazzjonali rilevanti;
 - d) It-tishih tal-kapaċitajiet ta' atturi pubbliċi u privati, inklużi l-informazzjoni u t-taħriġ, bil-ħsieb li jikkonformaw mal-istandards, ir-regolamentazzjonijiet u l-miżuri fitosanitarji tal-Unjoni Ewropea, u li jipparteċipaw f'korpi internazzjonali ta' standardizzazzjoni;
 - e) L-iżvilupp ta' kapaċitajiet nazzjonali biex tinzamm konformità mal-istandards u biex jiġu evalwati l-konformità u t-traċċabilità tal-prodotti u biex jinkiseb aċċess għas-suq tal-Unjoni Ewropea.

KAPITOLU 4

OSTAKLI OĦRA MHUX TARIFFARJI

Artikolu 34

Il-projbizzjoni tar-restrizzjonijiet kwantitattivi

Kull projbizzjoni jew restrizzjoni għall-importazzjoni jew għall-esportazzjoni li taffettwa l-kummerċ bejn iż-żewġ Partijiet tiġi eliminata mad-dhul fis-seħh ta' dan il-Ftehim, minbarra d-dazji doganali u t-taxxi, u l-imposti u spejjeż oħra stipulati fl-Artikoli 7 u 8 ta' dan il-Ftehim fuq id-dazji doganali, irrispettivament minn jekk humiex implimentati bi kwoti, jew b'licenzji għall-importazzjoni jew għall-esportazzjoni jew inkella b'miżuri oħra. Ma tista' tiġi introdotta l-ebda miżura ġdida. Id-dispożizzjonijiet ta' dan l-Artikolu huma minghajr preġudizzju għad-dispożizzjonijiet li jikkonċernaw l-istrumenti ta' difiża kummerċjali msemmija fil-Kapitolu 2 u dawk marbuta mal-bilanċ tal-pagamenti msemmija fl-Artikolu 89 ta' dan il-Ftehim.

Artikolu 35

It-trattament nazzjonali fil-qasam tat-tassazzjoni u tar-regolamentazzjoni interni

1. Il-prodotti importati li joriginaw minn waħda mill-Partijiet ma jistgħux ikunu soġġetti direttament jew indirettament għal taxxi interni jew spejjeż oħra interni li jaqbzu dawk li huma applikati direttament jew indirettament għal prodotti simili tal-Parti l-oħra. Il-Partijiet jibqgħu lura milli japplikaw, bi kwalunkwe mod ieħor, taxxi jew spejjeż interni oħra bl-għan li jipprovdu protezzjoni għall-produzzjoni nazzjonali tagħhom.
2. Il-prodotti importati li joriginaw minn waħda mill-Partijiet jibbenefikaw minn trattament mhux anqas favorevoli mit-trattament mogħti lil prodotti simili tal-Parti l-oħra fil-qafas tal-liġijiet, regolamentazzjonijiet u eżiġenzi kollha li japplikaw għall-bejgħ tagħhom, l-offerta tagħhom għall-bejgħ, ix-xiri tagħhom, il-ġarr tagħhom, it-tqassim tagħhom jew l-użu tagħhom fuq is-suq internazzjonali. Id-dispożizzjonijiet ta' dan il-paragrafu ma jwaqqfux l-applikazzjoni ta' tariffi differenti għat-trasport intern, ibbażata esklussivament fuq l-użu ekonomiku tal-mezzi ta' trasport u mhux fuq l-origini tal-prodott.
3. Kull Parti toqgħod lura milli twaqqaf jew milli żzomm fis-seħh kwalunkwe regolamentazzjoni interna li tibbaża fuq it-tahlit, it-trasformazzjoni jew l-użu ta' prodotti skont kwantitajiet jew proporzjonijiet speċifiċi li tkun tirrikjedi, direttament jew indirettament, li kwantità jew proporzjon speċifikat(a) minn prodott li jkun soġġett għal din ir-regolamentazzjoni jkun ġej minn sorsi domestiċi. Barra minn dan, kull Parti toqgħod lura milli tapplika, bi kwalunkwe mod ieħor, regolamentazzjoni kwantitattiva interna oħra bl-għan li tipprovdi protezzjoni għall-produzzjoni tagħha.
4. Id-dispożizzjonijiet ta' dan l-Artikolu ma jimpedixxux il-ħlas ta' sussidji destinati esklussivament għall-produtturi domestiċi, inklużi ħlasijiet mir-rikavati ta' taxxi jew imposti interni applikati b'mod konsistenti mad-dispożizzjonijiet ta' dan l-Artikolu u sussidji mogħtija permezz ta' xiri mill-gvern ta' prodotti domestiċi.
5. Id-dispożizzjonijiet ta' dan l-Artikolu ma japplikawx għal-liġijiet, għar-regolamenti, għall-proċeduri jew għall-prattiki relatati mas-swieq pubbliċi.
6. Id-dispożizzjonijiet ta' dan l-Artikolu huma minghajr preġudizzju għad-dispożizzjonijiet ta' dan il-Ftehim fir-rigward tal-istrumenti ta' difiża kummerċjali.

KAPITOLU 5

IFFAĊILITAR TAL-KUMMERĊ, KOOPERAZZJONI DOGANALI U ASSISTENZA AMMINISTRATTIVA REĊIPROKA

Artikolu 36

Ghanijiet

1. Il-Partijiet jagħrfu l-importanza tal-kooperazzjoni doganali u tal-iffaċilitar tal-kummerċ fil-kuntest tal-evoluzzjoni tal-kummerċ dinji. Il-Partijiet jaqblu li jsaħħu l-kooperazzjoni tagħhom f'dan il-qasam sabiex jiżguraw ruħhom li l-leġiżlazzjoni u l-proċeduri rilevanti kif ukoll il-kapaċità amministrattiva tal-amministrazzjonijiet ikkonċernati jissodisfaw l-għanijiet stipulati fil-qasam tal-kontroll effettiv u tal-promozzjoni tal-iffaċilitar tal-iskambji kummerċjali, u jikkontribwixxu għall-iżvilupp u l-integrazzjoni reġjonali tal-pajjiżi firmatarji tal-FSE.
2. Il-Partijiet jirrikonoxxu li l-għanijiet leġittimi tal-politika pubblika, inklużi l-għanijiet ta' sigurtà u ta' prevenzjoni tal-frodi, ma għandhom jiġu kompromessi bl-ebda mod.
3. Il-Partijiet jimpenjaw ruħhom li jiżguraw iċ-ċirkolazzjoni libera tal-merkanzija koperta minn dan il-Ftehim fit-territorji rispettivi tagħhom.

Artikolu 37

Kooperazzjoni doganali u assistenza amministrattiva reċiproka

1. Sabiex jiżguraw il-konformità mad-dispożizzjonijiet ta' dan il-Kapitolu, u sabiex jirrispondu b'mod effikaċi għall-għanijiet definiti mill-Artikolu 36, il-Partijiet:
 - a) jiskambjaw l-informazzjoni dwar il-leġiżlazzjoni u l-proċeduri doganali;
 - b) jizviluppaw inizjattivi kongunti relatati mal-proċeduri ta' importazzjoni, ta' esportazzjoni u ta' tranżitu, kif ukoll inizjattivi bil-għan li jipproponu servizz effikaċi għall-komunità tal-kummerċ;
 - c) jikkooperaw dwar l-awtomazzjoni tal-proċeduri doganali u proċeduri kummerċjali oħra u jistabbilixxu standards komuni għall-iskambju ta' dejta;
 - d) jistabbilixxu, sakemm ikun possibbli, pożizzjonijiet komuni fi ħdan l-organizzazzjonijiet internazzjonali fil-qasam doganali, bħalma huma d-WTO, l-Organizzazzjoni Dinjija Doganali (WCO), l-Organizzazzjoni tan-Nazzjonijiet Uniti (NU) u l-Konferenza tan-Nazzjonijiet Uniti dwar il-Kummerċ u l-Iżvilupp (UNCTAD);
 - e) jikkooperaw fil-qasam tal-ippjanar u l-implimentazzjoni tal-assistenza teknika, b'mod partikolari fil-qasam tar-riformi doganali u għall-iffaċilitar tal-kummerċ skont id-dispożizzjonijiet ta' dan il-Ftehim; u
 - f) jinkoraġġixxu l-kooperazzjoni bejn l-amministrazzjonijiet, l-organizzazzjonijiet u istituzzjonijiet oħrajn ikkonċernati, kemm fil-pajjiż stess kif ukoll bejn il-pajjiżi.
2. Minkejja l-paragrafu 1, l-amministrazzjonijiet tal-Partijiet jipprovdu għajjnuna amministrattiva reċiproka għall-kwistjonijiet ta' dwana, skont id-dispożizzjonijiet tal-Protokoll dwar l-Assistenza Amministrattiva Reċiproka fil-qasam doganali fl-Anness E.

Artikolu 38

Il-leġiżlazzjoni u l-proċeduri doganali

1. Il-Partijiet jiżguraw u jagħmlu kull sforz sabiex il-leġiżlazzjonijiet kummerċjali u doganali, id-dispożizzjonijiet u l-proċeduri rispettivi tagħhom ikunu bbażati fuq:
 - a) l-istrumenti internazzjonali u l-istandards fis-seħh fl-oqsma doganali u kummerċjali, inklużi l-elementi ta' sustanza tal-Konvenzjoni internazzjonali għas-simplifikazzjoni u l-armonizzazzjoni tar-regimi doganali (Konvenzjoni ta' Kyoto riveduta), il-Qafas tal-istandards tal-Organizzazzjoni Dinjija Doganali (WCO) li l-għan tagħhom huwa li jassiguraw u li jiffaċilitaw il-kummerċ dinji, il-mudell ta' dejta doganali tal-WCO u l-Konvenzjoni dwar is-Sistema Armonizzata ta' Deskrizzjoni u Kodifikazzjoni tal-Merkanzija ("SA");
 - b) l-użu ta' dokument amministrattiv uniku jew ekwivalenti elettroniku, bl-għan li jiġu stabbiliti dikjarazzjonijiet doganali għall-importazzjoni u l-esportazzjoni;
 - c) regolamentazzjonijiet li jevitaw miżuri inutli u diskriminatorji għall-operaturi ekonomiċi, li jagħtu garanzija kontra l-frodi u li jipprovdu faċilitajiet supplimentari għall-operaturi li jipprezentaw livell għoli ta' konformità mal-leġiżlazzjoni doganali;
 - d) l-użu ta' tekniki doganali moderni inklużi l-evalwazzjoni tar-riskji, proċeduri simplifikati għad-dhul u r-rilaxx ta' merkanzija, kontrolli ta' wara r-rilaxx tal-merkanzija u metodi tal-awditjar tal-intrapriża;
 - e) l-iżvilupp progressiv tas-sistemi, inklużi dawk ibbażati fuq it-teknoloġija tal-informazzjoni, sabiex ikun iffaċilitat l-iskambju elettroniku tad-dejta fost l-operaturi ekonomiċi, l-amministrazzjonijiet doganali u strutturi oħrajn ikkonċernati;
 - f) sistema ta' informazzjoni vinkolanti fil-qasam doganali, speċjalment fil-qasam tal-klassifikazzjoni tariffarja u tar-regoli tal-origini, b'konformità mar-regoli previsti mil-leġiżlazzjoni ta' kull Parti, sakemm is-servizzi doganali jiddisponu mill-informazzjoni kollha li huma jqisu li hija neċessarja;
 - g) regoli relatati mal-penali li jissanzjonaw il-ksur tar-regolamentazzjoni doganali jew mal-eżiġenzi tal-proċedura li jkunu proporzjonati u nondiskriminatorji u li l-applikazzjoni tagħhom ma twassalx għal dewmien mhux iġġustifikat;
 - h) regoli trasparenti, nondiskriminatorji u proporzjonati fir-rigward tal-ghoti ta' liċenzji lir-rappreżentanti doganali; Il-Partijiet jirrikonoxxu l-interess li fil-futur jiġi eliminat kwalunkwe obbligu biex jintużaw is-servizzi tar-rappreżentanti doganali. Il-Partijiet jindirizzaw din il-kwistjoni fi hdan il-Kumitat speċjali fil-qasam doganali u l-faċilitazzjoni kummerċjali;
 - i) ir-rispett tad-dispożizzjonijiet tal-Ftehim tad-WTO dwar l-ispezzjoni qabel l-espedizzjoni. Il-Partijiet jirrikonoxxu l-interess li fil-futur jiġu eliminati l-eżiġenzi kollha li jipprevedu l-implimentazzjoni ta' spezzjonijiet obligatorji qabel l-espedizzjoni tal-merkanzija jew meta din tasal fid-destinazzjoni tagħha. Il-Partijiet jittrattaw din il-kwistjoni quddiem il-Kumitat speċjali fil-qasam doganali u l-faċilitazzjoni kummerċjali.
2. Sabiex itejbu l-metodi tax-xogħol, u biex ikunu ċerti li l-prinċipji ta' nondiskriminazzjoni, ta' trasparenza u ta' effikaċja jiġu rispettati, il-Partijiet iridu:
 - a) jieħdu l-miżuri neċessarji sabiex inaqqsu, jissimplifikaw u jistandardizzaw id-dejta u d-dokumenti meħtieġa mid-dwana u mill-istrutturi l-oħra relatati;

- b) jissimplifikaw l-eżiġenzi u l-formalitajiet doganali sakemm ikun possibbli biex iwettqu r-rilaxx u l-ikklerjar tal-merkanzija b'mod rapidu;
- c) jiggarantixxu proċeduri effikaċi, rapidi, nondiskriminatorji u aċċessibbli għar-rikorrenti li jiżguraw dritt għal appell kontra l-ażżjonijiet amministrattivi u deċiżjonijiet oħra tad-dwana li jaffettwaw l-importazzjonijiet, l-esportazzjonijiet jew il-merkanzija fi tranżitu.
- d) jissorveljaw iż-żamma tal-istandards ta' etika permezz tal-applikazzjoni ta' miżuri li jirriflettu l-prinċipji tal-ftehimiet internazzjonali rilevanti u tal-istrumenti f'dan il-qasam, b'mod partikolari d-Dikjarazzjoni ta' Arusha riveduta tal-2003.

Artikolu 39

Faċilitazzjoni tal-movimenti ta' tranżitu

1. Il-Partijiet iħarsu t-tranżitu liberu tal-merkanzija fit-territorju tagħhom, billi jużaw l-itinerarju li huwa l-aktar adattat għat-tranżitu tagħhom. F'dan ir-rigward, ir-restrizzjonijiet, il-kontrolli jew l-eżiġenzi jridu jkunu bbażati fuq objettiv pubbliku politiku, ikunu nondiskriminatorji, proporzjonali u applikati b'mod uniformi.
2. Mingħajr preġudizzju għat-tkomplija tal-kontrolli doganali legittimi, il-Partijiet jagħtu lill-merkanzija fi tranżitu li tkun geġja mit-territorju tal-Parti l-oħra, trattament mhux inqas favorevoli minn dak mogħti lill-merkanzija tas-suq domestiku, għall-esportazzjonijiet, l-importazzjonijiet u l-movimenti tagħha.
3. Il-Partijiet jistabbilixxu proċeduri doganali ta' tranżitu li jippermettu l-moviment tal-merkanzija mingħajr ma jkollhom iħallsu d-dazji doganali u spejjeż oħra, skont ir-rimessa ta' garanziji xierqa.
4. Il-Partijiet jimpenjaw ruħhom li jippromwovu u li jimplimentaw arrangamenti ta' tranżitu reġjonali bil-ħsieb li jnaqqsu l-ostakli għall-kummerċ.
5. Il-Partijiet jirrikorru għall-istandards u l-istrumenti internazzjonali rilevanti tat-tranżitu ta' merkanzija.
6. Il-Partijiet jassiguraw il-kooperazzjoni u l-koordinazzjoni tal-entitajiet kollha kkonċernati fit-territorji tagħhom biex jiffaċilitaw it-traffiku fi tranżitu u jippromwovu l-kooperazzjoni transfruntiera.

Artikolu 40

Ir-relazzjonijiet mal-komunità tan-negozju

Il-Partijiet jaqblu:

- a) li jissorveljaw li l-legiżlazzjonijiet, il-proċeduri, ir-rifużjonijiet u l-ispejjeż kollha jkunu jistgħu jithabbru lill-pubbliku bil-mezzi xierqa, sakemm dan ikun possibbli permezz ta' mezzi elettronici;
- b) li jinkoraġġixxu l-kooperazzjoni bejn l-operaturi u l-amministrazzjonijiet rilevanti billi jintużaw il-proċeduri mhux arbitrarji u aċċessibbli għall-pubbliku bħall-Protokoll tal-Ftehim, ibbażati fuq dawk li kienu ġew adottati mid-WTO;
- c) li jiżguraw li l-eżiġenzi doganali u s-sistemi relatati rispettivi tagħhom kif ukoll il-preskrizzjonijiet u l-proċeduri li huma assoċjati magħhom, ikomplu jirrispondu għall-

bżonnijiet tal-komunità tan-negozju, isegwu l-aħjar prassi u jkunu l-anqas restrittivi possibbli għall-iskambji kummerċjali;

- d) fuq il-bżonn ta' konsultazzjonijiet magħmula f'waqthom u b'mod regolari mar-rappreżentanti tal-kummerċ fuq il-proposti leġislattivi u proċeduri relatati mal-kwistjonijiet tad-dwana u tal-kummerċ. Għalhekk, kull Parti tistabbilixxi mekkaniżmi ta' konsultazzjoni xierqa u regolari bejn l-amministrazzjonijiet u l-komunità tal-kummerċ;
- e) li jrid ikun għadda perjodu ta' żmien suffiċjenti bejn il-pubblikazzjoni u d-dhul fis-seħh ta' kwalunkwe leġislazzjoni, proċedura, liġi jew spiża ġdida jew emendata. Il-Partijiet jippubblikaw l-informazzjoni amministrattiva, partikolarment dwar l-eżiġenzi tal-aġenzija, il-proċeduri tad-dhul, is-sigħat tal-attività u l-proċeduri operazzjonali tad-dwana fil-portijiet u l-punti ta' qsim tal-fruntieri, kif ukoll dwar il-punti ta' kuntatt biex tinkiseb l-informazzjoni.

Artikolu 41

Il-valur tad-dwana

Il-ftehim tad-WTO dwar l-implimentazzjoni tal-Artikolu VII tal-GATT tal-1994 isostni l-applikazzjoni tal-valur tad-dwana għall-kummerċ reċiproku bejn il-Partijiet. Dawn jikkooperaw bil-ħsieb li tintlaħaq strategija komuni għall-kwistjonijiet li jikkonċernaw il-valur tad-dwana.

Artikolu 42

L-integrazzjoni reġjonali fir-reġjun tal-Afrika tal-Punent

- 1. Il-Partijiet jaqblu li jmessu 'l quddiem ir-riformi doganali, b'mod partikolari l-armonizzazzjoni tal-proċeduri u tar-regolamentazzjoni, bil-ghan li jiffaċilitaw l-iskambji kummerċjali fil-qafas reġjonali tal-Afrika tal-Punent.
- 2. Għall-finijiet ta' dak li ntqal hawn fuq, il-Partijiet jistabbilixxu kooperazzjoni mill-qrib tal-istrutturi kkonċernati kollha permezz tal-implimentazzjoni tal-istandards internazzjonali rilevanti fil-qasam doganali.

Artikolu 43

Il-kooperazzjoni

- 1. Il-Partijiet jagħrfu l-importanza tal-kooperazzjoni fil-qasam doganali u tal-iffaċilitar tal-kummerċ għall-implimentazzjoni ta' dan il-Ftehim.
- 2. B'konformità mal-paragrafu 6, l-Anness D tad-Deċiżjoni tal-Kunsill ġenerali tad-WTO tal-1 ta' Awwissu 2004 u taht riżerva tad-dispożizzjonijiet previsti fil-Parti III, il-Partijiet jaqblu li jistabbilixxu programmi ta' assistenza teknika u finanzjarja xierqa li jippermettu l-implimentazzjoni tad-dispożizzjonijiet ta' dan il-Kapitolu, speċjalment f'dak li jirrigwarda:
 - a) l-elaborazzjoni tad-dispożizzjonijiet leġislattivi u regolamentari adattati u ssimplifikati;
 - b) l-informazzjoni u s-sensibilizzazzjoni tal-operaturi, inkluż it-taħriġ tal-persunal ikkonċernat;

- c) it-tishih tal-kapaċitajiet, il-modernizzazzjoni u l-interkonnessjoni tal-amministrazzjoni doganali u s-servizzi interkonnessi.

Artikolu 44

Mizuri tranżitorji

1. Il-Partijiet jirrikonoxxu n-neċessità tal-mizuri tranżitorji sabiex tiġi żgurata l-implimentazzjoni mingħajr intoppi tad-dispożizzjonijiet ta' dan il-Kapitolu.
2. Mingħajr preġudizzju għall-impenji tagħha fil-qafas tad-WTO, il-Parti Afrika tal-Punent tgawdi minn perjodu tranżitorju ta' ħames (5) snin, li jibdew mid-dhul fis-sehħ ta' dan il-Ftehim, sabiex jiġu ssodisfati l-obbligi previsti fl-Artikolu 38(1), b) u d). Dan il-perjodu jista' jiġi rivedut abbażi tar-rizultati tar-riformi li għandhom isiru mir-regjun tal-Afrika tal-Punent, b'kooperazzjoni mal-Unjoni Ewropea.

Artikolu 45

Kumitat speċjali fil-qasam tad-dwana u tal-iffaċilitar tal-kummerċ

1. Il-Partijiet jistabbilixxu Kumitat speċjali fil-qasam doganali u l-faċilitazzjoni kummerċjali, magħmul minn rappreżentanti tal-Partijiet.
2. Il-funzjonijiet tal-Kumitat speċjali fil-qasam doganali u l-faċilitazzjoni kummerċjali huma dawn li ġejjin:
 - a) li jiżgura li jiġu segwiti l-implimentazzjoni u l-immaniġġjar ta' dan il-Kapitolu, tal-Protokoll relatat mar-regoli ta' oriġini u tal-Protokoll relatat mal-assistenza amministrattiva reċiproka,
 - b) li jservi ta' forum għall-konsultazzjoni u d-diskussjoni dwar il-kwistjonijiet kollha li jikkonċernaw id-dwana, speċjalment is-sistemi doganali u l-proċeduri tal-ikklerjar, ir-regoli ta' oriġini, il-valur fid-dwana, il-klassifikazzjoni tariffarja, il-kooperazzjoni doganali u l-assistenza amministrattiva reċiproka;
 - c) li jiżviluppa l-kooperazzjoni għall-iżvilupp, l-implimentazzjoni u l-kontroll tal-applikazzjoni tas-sistemi doganali u tal-proċeduri tal-ikklerjar, tar-regoli ta' oriġini u tal-assistenza amministrattiva reċiproka.
3. Il-Kumitat speċjali fil-qasam doganali u l-faċilitazzjoni kummerċjali jiltaqa' darba fis-sena f'data u b'agenda stabbiliti minn qabel mill-Partijiet. Il-Partijiet jistgħu jiddeċiedu li jorganizzaw laqgħat tal-kumitat *ad hoc* f'każ ta' bżonn.
4. Il-Kumitat speċjali fil-qasam doganali u l-faċilitazzjoni kummerċjali jiġi ppresedut alternattivament minn kull Parti.
5. Il-Kumitat speċjali fil-qasam doganali u l-faċilitazzjoni kummerċjali jirrapporta lill-Kumitat kongunt tal-implimentazzjoni tal-FSE.

KAPITOLU 6

AGRIKOLTURA, SAJD U SIGURTÀ TAL-IKEL

Artikolu 46

Ghanijiet

1. Il-Partijiet jirrikonoxxu li, fir-reġjun tal-Afrika tal-Punent, is-setturi tal-agrikoltura, inkluż it-trobbija tal-annimali, u s-sajd jirrapprezentaw parti importanti tal-PDG, u għandhom rwol primordjali fil-ġlieda kontra n-nuqqas ta' sigurtà tal-ikel u jiżguraw introjtu u impjieġ għall-maġġoranza tal-popolazzjoni attiva.
2. Dan il-Ftehim, permezz tal-impatti ekonomiċi u kummerċjali tiegħu, u l-azzjonijiet fil-qafas tal-Programm FSE għall-iżvilupp, għandu jikkontribwixxi għal żieda fil-produttività, fil-kompetittività u d-diversifikazzjoni tal-produzzjoni fis-setturi tal-agrikoltura u tas-sajd. Għandu jiffaċilita wkoll l-iżvilupp tas-settur tal-manifattura u t-tkabbir kummerċjali tal-prodotti agrikoli, alimentari u tas-sajd bejn il-Partijiet, b'koerenza mal-immaniġġjar sostenibbli tar-riżorsi naturali.
3. Il-Partijiet jirrikonoxxu l-potenzjali agrikoli li għadhom ma ġewx sfruttati fir-reġjun tal-Afrika tal-Punent u l-bżonn li tiġi appoġġjata l-implimentazzjoni tal-politiki agrikoli nazzjonali u reġjonali tiegħu, fil-qafas tal-politiki ta' kooperazzjoni implimentati miż-żewġ Partijiet skont id-dispożizzjonijiet previsti fil-Parti III ta' dan il-Ftehim.
4. Il-Partijiet jirrikonoxxu li r-riżorsi tas-sajd, ir-riżorsi bijoloġiċi u dawk marittimi huma ta' interess kbir għall-Unjoni Ewropea u r-reġjun tal-Afrika tal-Punent u li r-riskji reali ta' eżawriment tal-istokkijiet speċjalment permezz tas-sajd industrijali, iwassluhom biex jippromwovu mmaniġġjar sostenibbli tar-riżorsi tas-sajd u akkwatiċi.
5. Il-Partijiet jirrikonoxxu wkoll li s-sajd u l-ekosistemi tal-baħar tal-Istati tal-Afrika tal-Punent huma kumplessi, bijoloġikament diversi u fragli u li l-isfruttament tagħhom għandu jqis il-konservazzjoni u ġestjoni fit-tul u effikaċi tar-riżorsi tas-sajd u tal-ekosistemi relatati abbażi ta' pariri xjentifiċi u ta' prinċipju kawtelatorju ddefinit mill-Kodiċi ta' Kondotta tal-Organizzazzjoni tan-Nazzjonijiet Uniti għall-Ikel u l-Agrikoltura (FAO) għal attivitajiet ta' sajd responsabbli.
6. Il-Partijiet jirrikonoxxu wkoll l-importanza ekonomika u soċjali tal-attivitajiet relatati mas-sajd u l-użu tar-riżorsi haġġin tal-baħar tal-Istati tal-Afrika tal-Punent, u l-htieġa li l-kontribuzzjoni tagħhom tiġi massimizzata għas-sigurtà alimentari, għall-impjieġi, it-tnaqqis tal-faqar, il-massimizzar tal-introjtu u l-istabbiltà soċjali tal-komunitajiet li jiddependu fuq is-sajd.
7. Il-Partijiet jirrikonoxxu li l-iżgurar tas-sikurezza alimentari għall-popolazzjonijiet u ż-żieda tal-mezzi ta' sussistenza fl-ambjenti rurali, li jikkostitwixxu fatturi essenzjali għat-tnaqqis tal-faqar, għandhom jiġu inklużi fil-kuntest wiesa' tal-iżvilupp sostenibbli, tal-Għanijiet għall-Iżvilupp tal-Millennju. Għaldaqstant, huma jaqblu li jahdmu flimkien bl-għan li jiġi evitat il-qsim tas-swieq tal-prodotti agrikoli u tal-ikel fl-Afrika tal-Punent.
8. L-Unjoni Ewropea timpenja ruhha li tappoġġja, fil-qafas tal-politiki tagħha inkluża dik tas-sajd, lill-pajjiżi tal-Afrika tal-Punent sabiex jiżviluppaw sistema effikaċi ta' Segwitu/Kontroll/Sorveljanza (SCS) tas-sajd.
9. Barra minn hekk, il-Partijiet jaqblu fuq l-importanza għar-reġjun li jistabbilixxi l-politiki li jippermettu t-tkattir tal-vantaġġi tas-sajd għall-benefiċċju tal-popolazzjonijiet tar-reġjun tal-Afrika tal-Punent.
10. Għat-twettiq tal-għanijiet imsemmija f'dan l-Artikolu, il-Partijiet jikkunsidraw b'mod shiħ id-diversità tal-karatteristiċi u l-bżonnijiet ekonomiċi, soċjali u ambjentali, kif ukoll l-istrategiji tal-iżvilupp tal-Parti Afrika tal-Punent.

Artikolu 47

Is-sigurtà tal-ikel

Meta l-implimentazzjoni ta' dan il-Ftehim twassal għal jew thedded li twassal lill-Parti Afrika tal-Punent jew Stat tar-reġjun tal-Afrika tal-Punent, f'diffikultajiet fid-disponibbiltà jew l-aċċess għall-prodotti neċessarji sabiex tiġi żgurata s-sigurtà tal-ikel, il-Parti Afrika tal-Punent jew l-Istat tar-reġjun tal-Afrika tal-Punent jistgħu jiehdu l-miżuri xierqa b'konformità mal-proċeduri deskritti fl-Artikolu 22.

Artikolu 48

Kooperazzjoni fl-oqsma tal-agrikoltura u tas-sigurtà tal-ikel

1. Il-kooperazzjoni fil-qasam agrikolu u tas-sigurtà tal-ikel hija inkluża fil-qafas tal-Artikoli 53 u 69 tal-Ftehim ta' Cotonou. Il-Partijiet jaqblu li d-dispożizzjonijiet tal-Ftehim ta' Cotonou dwar dan il-Kapitolu u dan il-Ftehim jiġu implimentati b'mod kumplimentari u ta' rinfurzar reċiproku.
2. Sabiex il-pajjiżi tar-reġjun tal-Afrika tal-Punent ikunu jistgħu jiżguraw is-sigurtà tal-ikel tal-popolazzjonijiet tagħhom u sabiex jippromwovu agrikoltura vijabbli u sostenibbli, iż-żewġ Partijiet, skont id-dispożizzjonijiet tal-Parti III, jeżaminaw il-miżuri ta' kooperazzjoni kollha, b'mod partikolari bl-għan li:
 - a) jiffavorixxu l-implimentazzjoni tal-programmi tal-irrigazzjoni u tal-immaniġġjar tal-ilma;
 - b) jiffaċilitaw il-progress tekniku, l-innovazzjoni u d-diversifikazzjoni fis-settur tal-agrikoltura;
 - c) jippopolarizzaw l-użu ta' inputs agrikoli li jirrispettaw l-ambjent;
 - d) jiżviluppaw ir-riċerka bl-għan li l-produzzjonijiet taż-żrieragħ jitjiebu kif ukoll l-użu tagħhom mill-popolazzjonijiet tal-irhula;
 - e) jiżviluppaw sistema agrikola u tat-trobbija tal-annimali integrata;
 - f) itejbu l-ħażna u l-preservazzjoni tal-prodotti agrikoli;
 - g) isahħu r-rwol tal-Istat bħala sostenitur u konsulent għall-operaturi privati;
 - h) isahħu l-proċessi agrikoli;
 - i) jimmaniġġjaw il-binarji u l-mogħdijiet tas-servizzi rurali sabiex itejbu l-ħsad u ċ-ċirkolazzjoni tal-prodotti agrikoli;
 - j) jikkontribwixxu għat-titjib tas-sistemi ta' twissija sabiex jiġu evitati l-kriżijiet;
 - k) jikkontribwixxu għall-iżvilupp ta' boroż ta' studju reġjonali sabiex ikun hemm ċentralizzazzjoni aħjar tal-informazzjoni dwar id-disponibbiltajiet reġjonali tal-prodotti tal-ikel;
 - l) jiffaċilitaw l-agrikoltura kuntrattwali mal-imsiehba tal-Unjoni Ewropea, pereżempju fl-offerta ta' prodotti bijoloġiċi;
 - m) jidentifikaw opportunitajiet godda għall-iżvilupp u l-esportazzjoni ta' prodotti li għandhom domanda qawwija internazzjonali;
 - n) jiffavorixxu r-riformi tad-drittijiet tal-artijiet li għandhom l-għan li jżidu ċ-ċertezza legali tal-bdiewa u b'dan il-mod jippromwovu l-iżvilupp ta'

agrikoltura effiċjenti u l-mobilizzazzjoni ta' kreditu favur l-investiment privat fil-settur agrikolu.

3. Il-Partijiet jaqblu li s-sitwazzjonijiet partikolari ta' nuqqas ta' ikel jistgħu jirrikjedu l-implimentazzjoni ta' programmi ta' assistenza alimentari speċifiċi u puntwali favur il-pajjiżi ffaċċjati b'dawn is-sitwazzjonijiet. Madankollu, dawn il-programmi bl-ebda mod ma għandhom jipperikolaw il-politiki tas-sigurtà tal-ikel fis-seħh fl-Istati li jibbenefikaw minn din l-għajnuna.
4. Sabiex jiġu limitati l-effetti negattivi eventwali tal-importazzjonijiet ta' għajjuniet tal-ikel fir-reġjun tal-Afrika tal-Punent, iż-żewġ Partijiet jimpenjaw ruhhom li jiffavorixxu l-mekkanizmi trijangulari tal-għajnuna alimentari li jippromwovu l-kummerċjalizzazzjoni tal-prodotti agrikoli lokali.
5. Il-Partijiet jenfasizzaw l-importanza tas-settur agrikolu fl-ekonomija u għas-sigurtà tal-ikel tal-Afrika tal-Punent u, b'mod partikolari, is-sensittività tas-setturi li jiddependu mis-swieq internazzjonali. Kull Parti tiżgura t-trasparenza fil-politiki u l-miżuri ta' appoġġ interni tagħha. Għal dan l-għan, l-Unjoni Ewropea tibgħat perjodikament, permezz ta' kwalunkwe mezz xieraq, rapport lill-Afrika tal-Punent dwar dawn il-miżuri, inklużi b'mod partikolari l-baži ġuridika, il-forom tal-miżuri u l-ammonti relatati magħhom. Il-Partijiet jistgħu jiskambjaw l-informazzjoni li tikkonċerna kull miżura tal-politika agrikola wara li ssir talba minghand wahda mill-Partijiet.
6. Il-Parti Unjoni Ewropea timpenja ruhha li ma tirrikorrix għal sussidji għall-esportazzjoni għall-prodotti agrikoli esportati lejn l-Afrika tal-Punent.
7. Fid-dawl tal-implimentazzjoni tal-kooperazzjoni fil-qasam tal-agrikoltura u s-sigurtà tal-ikel, il-Partijiet jistabbilixxu mekkanizmu ta' djalogu permanenti dwar l-oqsma kollha msemmija f'dan l-Artikolu. Il-modalitajiet ta' dan id-djalogu jkunu speċifikati permezz ta' ftehim komuni bejn il-Partijiet.

Artikolu 49

Il-kooperazzjoni fil-qasam tas-sajd

1. Bl-għan tal-iżvilupp u l-promozzjoni tal-kooperazzjoni fil-qasam tas-sajd, skont id-dispożizzjonijiet previsti fil-Parti III, il-Partijiet jimpenjaw ruhhom li:
 - a) jikkollaboraw bil-għan li jkun hemm immanigġjar sostenibbli tar-riżorsi tas-sajd fir-reġjun tal-Afrika tal-Punent u jirrikorru għall-applikazzjoni tal-prinċipju ta' prekawzjoni fid-determinazzjoni tal-livell sostenibbli tal-ħsad u fid-definizzjoni tal-kundizzjonijiet tal-aċċess għar-riżorsi tas-sajd li għandhom jiġu rrispettati sabiex jiġu evitati l-isfruttament żejjed tal-istokkijiet kif ukoll kwalunkwe impatt negattiv fuq l-ambjent u l-ekosistema;
 - b) jippromwovu t-titjib tal-kapaċità tal-offerta u tal-kompetittività tal-prodotti tas-sajd. Għal dan l-għan, l-Unjoni Ewropea timpenja ruhha li tappoġġja lill-Istati Membri tar-reġjun sabiex jaqdu l-eżiġenzi li jirriżultaw mill-applikazzjoni tal-miżuri sanitarji u fitosanitarji (SPS) kif ukoll sabiex jiżviluppaw is-suq reġjonali tal-prodotti tas-sajd;
 - c) jippromwovu l-investimenti u l-aċċess għal finanzjament sabiex titkattar il-produttività tal-intrapriżi tas-sajd tar-reġjun;

- d) jikkollaboraw għall-immaniġġjar sostenibbli tas-sajd artigjanali u għall-iżvilupp u l-implimentazzjoni ta' politika għall-iżvilupp tal-akkwakultura fl-Afrika tal-Punent;
- e) jiżviluppaw u jipproponu miżuri minimi li għandhom jiġu osservati mill-vapuri bl-għan li jkun hemm segwitu, kontroll u sorveljanza aħjar tal-attivitajiet tagħhom;
- f) jagħmlu sforzi kkoordinati sabiex itejbu l-mezzi li jipprevjenu, li jiddiswadu u li jeliminaw is-sajd illegali, mhux rappurtat u mhux regolat (IUU) u biex jiehdu miżuri xierqa f'dan ir-rigward. F'dan il-qafas, il-Partijiet jimpenjaw ruħhom li jiehdu l-miżuri kollha utli sabiex jintemm is-sajd illegali u sabiex jiġi evitat l-insewiment tiegħu, mingħajr preġudizzju għall-azzjonijiet l-oħra kollha li jidhrilhom li jkunu xierqa;
- g) jistabbilixxu sistema ta' kontroll tal-vapuri (VMS) għall-Afrika tal-Punent kollha, u l-Istati kollha tal-Afrika tal-Punent jużaw VMS kompatibbli;
- h) minbarra sistema VMS kompatibbli obbligatorja, l-Afrika tal-Punent kollha, flimkien mal-Parti Unjoni Ewropea, jimpenjaw ruħhom biex jiżviluppaw mekkaniżmi oħra sabiex jiġu żgurati politiki ta' kontroll u sorveljanza effikaċi;
- i) jiffaċilitaw il-proċeduri u l-kundizzjonijiet ta' traċċabbiltà u ta' ċertifikazzjoni tal-prodotti tas-sajd esportati tar-reġjun lejn is-suq tal-Unjoni Ewropea;
- j) itejbu u jsaħħu l-mekkanizmi u l-istrumenti ta' kontroll, ta' sorveljanza u ta' segwitu tas-sajd, bl-għan li jiġi miġġieled is-sajd illeċitu, mhux rappurtat u mhux dikjarat, inkluża l-adozzjoni ta' miżuri minimi li għandhom jiġu osservati mill-vapuri, li jippermettu s-segwitu, il-kontroll u s-sorveljanza tal-attivitajiet tagħhom;
- k) jawtorizzaw it-teħid ta' miżuri ta' protezzjoni xierqa, ibbażati fuq ir-rakkomandazzjonijiet xjentifiċi u wara konsultazzjonijiet ma' Partijiet ikkonċernati differenti, inkluża l-Unjoni Ewropea meta l-immaniġġjar sostenibbli ta' riżorsi tas-sajd u akkwatiċi tar-reġjun ikunu f'riskju li jiġu kompromessi;
- l) isaħħu r-riċerka xjentifika dwar l-għarfien tal-istat tar-riżorsi tas-sajd tar-reġjun tal-Afrika tal-Punent;
- m) itejbu u jsaħħu s-sistema ta' informazzjoni u ta' trattament statistiku tas-sajd, speċjalment l-ispeċijiet migratorji;
- n) isaħħu l-kooperazzjoni fl-oqsma kollha ta' interess komuni fil-qasam tas-sajd.

Artikolu 50

L-integrazzjoni reġjonali

1. Il-Partijiet jirrikonoxxu li integrazzjoni ikbar tas-swieq u tas-setturi agrikoli u tal-ikel bejn l-Istati tal-Afrika tal-Punent, permezz tal-eliminazzjoni progressiva tal-ostakli residwi u tal-adozzjoni ta' qafas regolamentari xieraq, tikkontribwixxi għall-approfondiment tal-proċess tal-integrazzjoni reġjonali u għat-twettiq tal-għanijiet ta' dan il-Kapitolu.
2. Huma jaħdmu, skont id-dispożizzjonijiet previsti fil-Parti III u l-Programm FSE għall-iżvilupp, għall-elaborazzjoni u l-implimentazzjoni ta' politiki settorjali

reġjonali dwar l-agrikoltura u s-sajd u sabiex itejbu l-effikaċja tas-swieq reġjonali tas-setturi tal-agrikoltura u tas-sajd.

Artikolu 51

Skambju ta' informazzjoni u konsultazzjoni dwar il-kwistjonijiet tal-agrikoltura u tas-sajd

1. Il-Partijiet jaqblu li jiskambjaw l-esperjenzi, l-informazzjoni u l-aħjar prattiki u li jikkonsultaw ma' xulxin fl-oqsma kollha li jaqgħu taħt l-għanijiet ta' dan il-Kapitolu u li huma rilevanti għall-kummerċ bejniethom.
2. Il-Partijiet jaqblu li dan id-djalogu jkun partikolarment utli speċjalment fl-oqsma li ġejjin:
 - a) skambju ta' informazzjoni dwar il-produzzjoni, il-konsum u l-kummerċ agrikolu u dwar l-iżviluppi rispettivi fis-swieq tal-prodotti agrikoli u tas-sajd;
 - b) skambju ta' informazzjoni dwar politiki, liġijiet u regolamenti li jikkonċernaw l-agrikoltura, l-iżvilupp rurali u s-sajd;
 - c) diskussjonijiet dwar il-bidliet politiċi u istituzzjonali meħtieġa għat-trasformazzjoni tas-setturi agrikoli u tas-sajd kif ukoll il-formulazzjoni u l-implimentazzjoni tal-politiki reġjonali dwar l-agrikoltura, l-ikel, l-iżvilupp rurali u s-sajd sabiex ikun hemm integrazzjoni reġjonali;
 - d) skambji ta' opinjonijiet dwar it-teknoloġiji l-godda, il-politiki u l-miżuri ta' kontroll tal-kwalità;
 - e) skambji ta' opinjonijiet għal għarfien aħjar u għas-segwitu ta' standards privati fis-seħh fl-Unjoni Ewropea.

PARTI III

KOOPERAZZJONI GĦALL-IMPLIMENTAZZJONI TAD-DIMENSJONI TAL-IŻVILUPP U L-ILHUQ TAL-GĦANIJET TAL-FSE

Artikolu 52

Għanijiet

1. Il-Partijiet jimpenjaw ruħhom, fil-qafas ta' dan il-Ftehim, biex isaħħu l-kooperazzjoni tagħhom u jieħdu impenn kongunt għall-implimentazzjoni tal-FSE u t-twettiq tal-għanijiet tiegħu. Il-Parti Unjoni Ewropea timpenja ruħha li takkumpanja l-Parti Afrika tal-Punent għall-implimentazzjoni ta' FSE li jwassal għall-iżvilupp.
2. L-impenn kongunt tal-Partijiet ikun inkluż fil-viżjoni għall-iżvilupp tar-reġjun tal-Afrika tal-Punent u jikkontribwixxi għat-twettiq tal-prijoritajiet stabbiliti fil-Parti I ta' dan il-Ftehim. F'dan ir-rigward, huma jirrikonoxxu li t-titjib tal-aċċess għas-suq tal-Unjoni Ewropea ma jikkostitwixxix kundizzjoni suffiċjenti li twassal għal inserzjoni profittabbli tar-reġjun tal-Afrika tal-Punent fil-kummerċ dinji. Barra minn hekk, huma jimpenjaw ruħhom li jimplimentaw miżuri effikaċi li fir-reġjun tal-Afrika tal-Punent, għandhom jikkontribwixxu għall-istabbiliment ta' bażi ekonomika solida, kompetittiva u diversifikata, għall-approfondiment tal-integrazzjoni ekonomika tiegħu u għall-adattament tiegħu għall-kuntest il-ġdid maħluq minn dan il-Ftehim, sabiex ikunu jistgħu jibbenefikaw mis-shubija ekonomika.

Artikolu 53

Prinċipji

1. Il-Partijiet jaqblu li jimplimentaw kooperazzjoni bil-ghan li jiġu appoġġjati, permezz ta' appoġġ tekniku u finanzjarju, l-isforzi tal-Afrika tal-Punent għall-implimentazzjoni tal-impenji li jkunu ttiehdu fil-qafas ta' dan il-Ftehim. Il-kooperazzjoni għandha l-ghan ukoll li tghin lir-reġjun tal-Afrika tal-Punent sabiex inehhi l-ostakli li jtellfu d-diversifikazzjoni u t-tkabbir tal-produzzjoni tiegħu, bil-ħsieb li jiżdied il-kummerċ intrareġjonali u li jsir qligħ mill-ftuh tas-suq Ewropew. Huma jimpenjaw ruħhom li jimplimentaw il-Programm tal-FSE għall-iżvilupp (PAPED), sabiex jiġi żgurat it-tweġġ tal-ghanijiet tal-Ftehim. Għal dan l-effett, id-dispożizzjonijiet tal-Ftehim ta' Cotonou dwar il-kooperazzjoni u l-integrazzjoni ekonomiċi u reġjonali, se jiġu implimentati sabiex jimmassimizzaw il-benefiċċji ta' dan il-Ftehim.
2. Il-Partijiet jaqblu li jiżguraw koerenza bejn il-kooperazzjoni għall-iżvilupp u l-impenji internazzjonali tal-Partijiet fil-qasam tal-iżvilupp sostenibbli u l-istrategiji reġjonali għall-iżvilupp.
3. Is-sistema kummerċjali ġdida stabbilita minn dan il-Ftehim u l-impenji li ttiehdu fil-qafas tal-kooperazzjoni għall-iżvilupp jikkumplimentaw lil xulxin u flimkien jikkontribwixxu għad-dimensjoni tal-iżvilupp tal-Ftehim. B'konformità mal-Artikolu 2(4) ta' dan il-Ftehim, is-sistema kummerċjali ġdida hija bbażata fuq ir-reċiproċità, il-kunsiderazzjoni tad-differenza fil-livell tal-iżvilupp u l-istabbiliment ta' trattament speċjali u divrenzjat, kif ukoll fuq il-liberalizzazzjoni progressiva u assimetrika għall-Afrika tal-Punent.
4. Il-Partijiet jaqblu li d-dispożizzjonijiet ta' din il-parti ma għandhomx jiġu interpretati bħala li jwaqqfu lill-Parti Afrika tal-Punent milli tilhaq l-ghanijiet tagħha ta' tkabbir u żvilupp, li timplimenta l-politiki tagħha u li twettaq l-integrazzjoni reġjonali tagħha.

Artikolu 54

Arranġamenti finanzjarji

1. L-Unjoni Ewropea timpenja ruħha li tappoġġja l-azzjonijiet u l-proġetti marbuta mad-dimensjoni tal-iżvilupp tal-Ftehim. Il-finanzjament tal-Unjoni Ewropea² rigward il-kooperazzjoni għall-iżvilupp bejn l-Afrika tal-Punent u l-Unjoni Ewropea biex jingħata appoġġ għall-implimentazzjoni ta' dan il-Ftehim, jingħata fil-qafas ta':
 - a) regoli u proċeduri xierqa previsti mill-Ftehim ta' Cotonou, speċjalment il-proċeduri ta' programmazzjoni tal-Fond Ewropew għall-Iżvilupp;
 - b) strumenti rilevanti ffinanzjati mill-Baġit ġenerali tal-Unjoni Ewropea;
 - c) mekkaniżmi finanzjarji oħra li għandhom jinholqu fil-każ li jiskadi l-Ftehim ta' Cotonou.
2. L-Istati Membri tal-Unjoni Ewropea jimpenjaw ruħhom kollettivament biex isostnu, permezz tal-politiki u l-istrumenti għall-iżvilupp rispettivi tagħhom, fost l-oħrajn fil-kuntest tal-ġhajjnuna għall-kummerċ, l-azzjonijiet ta' żvilupp favur il-kooperazzjoni ekonomika reġjonali u l-implimentazzjoni ta' dan il-Ftehim, kemm fil-livell

² L-Istati Membri mhumix inkluzi.

nazzjonali u kemm f'dak reġjonali, skont il-prinċipji tal-effikaċja, ta' koordinazzjoni u ta' kumplimentarjetà tal-ghajnuna.

3. L-Unjoni Ewropea u l-Istati Membri tagħha jimpenjaw ruhhom li jiffinanzjaw id-dimensjoni tal-iżvilupp tal-Ftehim matul perjodu korrispondenti għall-inqas għall-perjodu tal-liberalizzazzjoni tal-kummerċ, mill-Afrika tal-Punent fil-qafas ta' dan il-Ftehim, b'konformità mal-istrumenti finanzjarji, mad-dispożizzjonijiet legali tal-Partijiet u mal-prinċipji msemmija fl-Artikolu 2 ta' dan il-Ftehim.
4. L-Unjoni Ewropea u l-Istati Membri tagħha jimpenjaw ruhhom biex isostnu lill-Afrika tal-Punent fil-mobilizzazzjoni tal-finanzjamenti kumplimentari tad-dimensjoni tal-iżvilupp tal-Ftehim minn donaturi oħra.

Artikolu 55

Programm tal-FSE għall-Iżvilupp

Bhala appoġġ għall-isforzi awtonomi tar-reġjun sabiex jiġi żgurat l-iżvilupp tiegħu, il-Partijiet jiehdu d-dispożizzjonijiet finanzjarji u tekniċi li huma neċessarji għall-implimentazzjoni tal-Programm tal-FSE għall-iżvilupp (PAPED) u t-twettiq tal-ghanijiet tiegħu, b'konformità mad-dispożizzjonijiet tal-Artikolu 54 hawn fuq, bl-ghan li tiġi kkonkretizzata d-dimensjoni tal-iżvilupp ta' dan il-Ftehim.

Artikolu 56

L-ghanijiet tal-PAPED

1. Il-Programm tal-FSE għall-iżvilupp jagħmel parti minn viżjoni għal tul ta' żmien sabiex jintlaħqu l-ghanijiet ta' żvilupp tal-Ftehim. Għandu bhala għan ġenerali li jibni ekonomija reġjonali kompetittiva integrata b'mod armonjuż mal-ekonomija dinjija u li tistimula t-tkabbir u l-iżvilupp sostenibbli. Tiġi stabbilita koerenza bejn il-PAPED u l-programm ta' għajnuna għall-kummerċ tar-reġjun tal-Afrika tal-Punent kif ukoll mal-istrategiji reġjonali ta' żvilupp ekonomiku u settorjali ta' dan ir-reġjun.
2. L-ghan speċifiku mmirat permezz tal-Programm tal-FSE għall-iżvilupp huwa li jippermetti lir-reġjun tal-Afrika tal-Punent japprofitta għalkollox mill-opportunitajiet offruti mill-FSE u jiffaċċja l-ispejjeż tal-aġġustament u l-isfidi marbuta mal-implimentazzjoni tal-Ftehim.
3. Għal dan l-ghan, il-programm għandu jikkontribwixxi sabiex:
 - a) ikun hemm tkabbir ekonomiku rapidu u appoġġjat li johloq l-impjiegi, li jikkontribwixxi għall-iżvilupp ekonomiku sostenibbli u għat-tnaqqis tal-faqar, fir-reġjun tal-Afrika tal-Punent;
 - b) id-diversifikazzjoni u l-kompetittività miżjuda tal-ekonomiji tar-reġjun tal-Afrika tal-Punent;
 - c) it-tkabbir tal-produzzjoni u tal-introjt tal-popolazzjonijiet;
 - d) l-approfondiment tal-proċess ta' integrazzjoni reġjonali u t-tkabbir tal-kummerċ intrareġjonali;
 - e) it-tkabbir tal-ishma tas-suq tar-reġjun tal-Afrika tal-Punent fuq is-suq Ewropew, fost l-oħrajn permezz ta' aċċess imtejjeb għal dan is-suq;

- f) il-promozzjoni tal-investiment fl-Afrika tal-Punent, tas-shubija bejn is-setturi privati tal-Unjoni Ewropea u tal-Afrika tal-Punent u t-titjib tal-ambjent kummerċjali fir-reġjun tal-Afrika tal-Punent.

Artikolu 57

L-assi tal-PAPED

L-oqsma ta' azzjoni koperti mill-Programm tal-FSE għall-iżvilupp huma bbażati fuq hames assi:

- a) id-diversifikazzjoni u t-tkabbir tal-kapaċitajiet tal-produzzjoni;
- b) l-iżvilupp tal-kummerċ intrareġjonali u l-iffaċilitar tal-aċċess għas-swieq internazzjonali;
- c) it-titjib u l-infurzar tal-infrastrutturi nazzjonali u reġjonali marbuta mal-kummerċ ;
- d) it-twettiq ta' aġġustamenti indispensabbli u l-kunsiderazzjoni ta' bżonnijiet oħra marbuta mal-kummerċ;
- e) l-implimentazzjoni u s-segwitu tal-evalwazzjoni tal-FSE mir-reġjun tal-Afrika tal-Punent.

Artikolu 58

Modalitajiet tal-implimentazzjoni tal-PAPED

- 1. Il-Programm tal-FSE għall-iżvilupp huwa soġġett għall-Protokoll li jiffurma parti integrali tal-Ftehim u li jinsab fl-Anness F. Il-modalitajiet tal-implimentazzjoni ta' dan il-programm se jiġu definiti fil-Protokoll.
- 2. Il-PAPED jiġi implimentat permezz ta' matriċi ta' attivitajiet flimkien ma' evalwazzjoni finanzjarja, skeda u indikaturi għas-segwitu tal-implimentazzjoni. Il-matriċi ta' attivitajiet hija soġġetta għall-impenn finanzjarju tal-Unjoni Ewropea u tal-Istati Membri tagħha għall-implimentazzjoni tagħha, b'konformità mad-dispożizzjonijiet tal-Artikolu 54 hawn fuq.
- 3. Il-PAPED huwa soġġett għal evalwazzjoni wara perjodiċità miftiehma bejn il-Partijiet. Il-PAPED jiġi rivedut regolarment abbażi tar-riżultati tal-implimentazzjoni u l-impatt tal-Ftehim. F'dan ir-rigward, il-mekkaniżmu bbażat fuq indikaturi definiti flimkien, jippermetti segwitu permanenti tal-implimentazzjoni tal-programm u l-evalwazzjoni tal-impatti.
- 4. Fil-qafas tal-evalwazzjoni kongunta msemmija fil-paragrafu 3, il-Partijiet ifittxu s-sinergija bejn min-naħa r-ritmu tal-implimentazzjoni tal-impennji li ha r-reġjun tal-Afrika tal-Punent, u min-naħa l-oħra l-progress li sar fl-implimentazzjoni tal-attivitajiet u l-programmi tal-PAPED, inkluża l-mobilizzazzjoni tar-riżorsi għal finanzjament tiegħu, kif ukoll fit-titjib tal-kompetittività u tal-kapaċitajiet ta' produzzjoni tar-reġjun. Il-Partijiet jiehdu, fil-qafas tal-Kunsill kongunt tal-FSE, il-miżuri konformi mad-dispożizzjonijiet ta' dan il-Ftehim, speċjalment dawk tal-Artikolu 54, għat-tishih ta' din is-sinergija.

Artikolu 59

Appoġġ għall-implimentazzjoni tar-regoli

Il-Partijiet jaqblu li l-implimentazzjoni tar-regoli relatati mal-kummerċ, li l-oqsma tal-kooperazzjoni tagħhom huma mogħtija fid-dettall fil-Kapitoli differenti ta' dan il-Ftehim, tikkostitwixxi element essenzjali biex jintlahqu l-ghanijiet ta' dawn l-oġettivi. Il-kooperazzjoni f'dan il-qasam ser tiġi implimentata skont it-termini previsti fl-Artikolu 54.

Artikolu 60

Aġġustament fiskali

1. Il-Partijiet jagħrfu l-isfidi li jistgħu jġibu magħhom l-eliminazzjoni jew it-tnaqqis sostanzjali tad-dazji doganali previsti f'dan il-Ftehim għar-reġjun tal-Afrika tal-Punent, u huma jaqblu li jistabbilixxu djalogu u kooperazzjoni f'dan il-qasam.
2. Fid-dawl tal-iskeda ta' tneħħija tat-tariffi approvata mill-Partijiet tal-Ftehim, dawn jaqblu li jistabbilixxu djalogu profund dwar ir-riformi u l-miżuri ta' adattament fiskali biex jassorbu mill-ġdid id-defiċit baġitarju u jassiguraw fit-tul il-bilanċ tal-baġit tal-pajjiżi tar-reġjun tal-Afrika tal-Punent.
3. L-Afrika tal-Punent timpenja ruħha li tistabbilixxi riformi fiskali fil-qafas tat-tranżizzjoni fiskali li tirriżulta mil-liberalizzazzjoni. L-Unjoni Ewropea timpenja ruħha li tappoġġja lill-Afrika tal-Punent fl-implimentazzjoni ta' dawn ir-riformi. B'kunsiderazzjoni għal dawn ir-riformi, l-Unjoni Ewropea timpenja ruħha li ttipprovdi r-rizorsi finanzjarji għall-kopertura tal-impatt fiskali nett miftiehem bejn il-Partijiet, relatat mal-perjodu tat-tneħħija tat-tariffi.

Artikolu 61

Strumenti

1. Fil-qafas tal-implimentazzjoni tad-dispożizzjonijiet tal-Parti III ta' dan il-Ftehim, il-Partijiet jaqblu fuq l-istabbiliment tal-istrumenti li ġejjin:
 - a) l-Osservatorju tal-kompetittività;
 - b) il-Fond reġjonali FSE.
2. L-Osservatorju tal-kompetittività huwa wiehed mill-istrumenti ta' segwitu u evalwazzjoni tal-implimentazzjoni tal-Ftehim. Huwa jinkludi indikaturi ċari ta' segwitu u evalwazzjoni sabiex jiġi kkalkulat l-impatt tal-FSE. Dawn l-indikaturi se jiġu stabbiliti mal-iffirmar tal-Ftehim.
3. Il-Partijiet jirrikonoxxu l-utilità ta' mekkaniżmi ta' finanzjament reġjonali. Il-Fond reġjonali FSE huwa l-istrument prinċipali ta' finanzjament tal-programm tal-FSE għall-iżvilupp. Huwa strument privilegġat għall-kanalizzazzjoni tal-appoġġ tal-Unjoni Ewropea u tal-Istati Membri tagħha.
4. F'dan ir-rigward, il-Fond reġjonali FSE huwa stabbilit minn u għar-reġjun sabiex jiġi kanalizzat il-finanzjament fil-livell reġjonali u jekk ikun hemm bżonn fil-livell nazzjonali, kif ukoll għall-implimentazzjoni b'mod effikaċi tal-miżuri ta' appoġġ għal dan il-Ftehim.
5. L-Unjoni Ewropea u l-Istati Membri tagħha jimpenjaw li jikkannalizzaw l-appoġġ tagħhom permezz tal-mekkanizmi ta' finanzjament speċifiċi għar-reġjun, jew inkella permezz ta' dawk magħzula mill-pajjiżi firmatarji ta' dan il-Ftehim. Dawn il-mekkanizmi se jiġu implimentati f'konformità mal-prinċipji ta' effikaċja tal-għajjnuna tad-Dikjarazzjoni ta' Pariġi, bl-għan li tiġi żgurata l-implimentazzjoni

ssimplifikata, effikaċi u rapida. Il-Partijiet jistgħu jaqblu fuq kwalunkwe mekkaniżmu ieħor jew modalità ta' finanzjament.

6. Il-modalitajiet ta' funzjonament taż-żewġ strumenti msemmija fil-paragrafu 1 ta' dan l-Artikolu se jiġu ppreċizati mill-Kumitat kongunt tal-FSE.

PARTI IV

IL-PREVENZZJONI U S-SOLUZZJONI TAT-TILWIM

KAPITOLU 1

GHAN, KAMP TA' APPLIKAZZJONI U PARTIJET

Artikolu 62

L-ghan

L-ghan ta' din il-parti tal-Ftehim huwa li jiġu stabbiliti l-metodi ta' prevenzzjoni u ta' soluzzjoni ta' tilwim li jista' jsehh bejn il-Partijiet sabiex tintlaħaq soluzzjoni sodisfaċenti b'mod reċiproku.

Artikolu 63

Il-kamp tal-applikazzjoni

1. Din il-Parti tapplika għal kwalunkwe tilwima dwar l-interpretazzjoni jew l-applikazzjoni ta' dan il-Ftehim, b'rizerva għad-dispożizzjonijiet tal-Artikoli 20 u 21.
2. Minkejja l-paragrafu 1, il-proċedura prevista fl-Artikolu 98 tal-Ftehim ta' Cotonou, hija applikabbli f'każ ta' tilwim li jikkonċerna l-finanzjament tal-kooperazzjoni għall-iżvilupp.

Artikolu 64

Il-Partijiet f'tilwima

1. L-Unjoni Ewropea u l-Istati Membri tagħha huma meqjusa bħal Parti waħda fil-qafas tal-prevenzzjoni u tas-soluzzjoni ta' tilwim li jirriżulta mill-applikazzjoni ta' dan il-Ftehim.
2. L-ECOWAS, il-WAEMU u l-Istati tal-Afrika tal-Punent kollha, inkluża l-Mawritanja, huma wkoll ikkunsidrati bħala Parti waħda fil-qafas tal-prevenzzjoni u tas-soluzzjoni ta' tilwim li jirriżulta mill-applikazzjoni ta' dan il-Ftehim.

KAPITOLU 2

PREVENZZJONI TA' TILWIM: KONSULTAZZJONIJIET U MEDJAZZJONI

Artikolu 65

Il-konsultazzjonijiet

1. Il-Partijiet jimpenjaw ruħhom biex isolvu t-tilwim li huwa kopert mill-Artikolu 63 billi jagħmlu konsultazzjonijiet *f'bona fide* sabiex jaslu għal soluzzjoni sodisfaċenti għaž-żewġ Partijiet.

2. Kwalunkwe Parti li tkun tixtieq tibda konsultazzjonijiet għandha tagħmel dan billi tippreżenta talba bil-miktub lill-Parti l-oħra, u tibgħat kopja tagħha lill-Kumitat kongunt ta' implimentazzjoni tal-FSE, fejn tippreċiża l-miżura inkwistjoni u d-dispożizzjonijiet tal-Ftehim li, fl-opinjoni tagħha, il-miżura msemmija mhix konformi magħhom.
3. Il-konsultazzjonijiet isiru fi żmien erbgħin (40) jum mid-data tal-preżentazzjoni tat-talba. Dawn jitqiesu konklużi fi żmien sittin (60) jum mid-data tat-talba sakemm iż-żewġ Partijiet ma jaqblux li jkompluhom. L-informazzjoni skambjata matul il-konsultazzjonijiet tibqa' kunfidenzjali.
4. Fis-sitwazzjonijiet urgenti, partikolarment dawk li jinvolvu oġġetti tal-ikel li jiġżienu jew staġjonali, il-konsultazzjonijiet jinbdew fi żmien ħmistax (15)-il jum mid-data tal-preżentazzjoni tat-talba u jitqiesu konklużi fi żmien tletin (30) jum mid-data tal-preżentazzjoni tat-talba.
5. Fl-istadji kollha tal-prevenzjoni u s-soluzzjoni ta' tilwim, il-Parti Unjoni Ewropea tagħti attenzjoni speċjali għas-sitwazzjoni, għat-thassib u għall-interessi partikolari tal-Istati u tar-reġjun tal-Afrika tal-Punent.
6. Jekk il-konsultazzjonijiet ma jinbdewx fiż-żmien previst fil-paragrafu 3 jew il-paragrafu 4, jew jekk il-konsultazzjonijiet jiġu konklużi mingħajr ma jintlaħaq qbil sodisfaċenti għaž-żewġ Partijiet, il-Parti rikorrenti għandha l-fakultà li tirrikorri għal proċedura ta' arbitraġġ prevista f'dan il-Ftehim.

Artikolu 66

Il-medjazzjoni

1. Jekk il-konsultazzjonijiet ma jwasslu għall-ebda soluzzjoni sodisfaċenti għaž-żewġ Partijiet, dawn jistgħu, bi ftehim amikevoli, jirrikorru għal medjatur. Sakemm il-Partijiet ma jiddeċidux mod ieħor, it-termini ta' referenza tal-medjazzjoni ikunu dawk esposti fit-talba għall-konsultazzjonijiet.
2. Sakemm il-Partijiet fit-tilwima ma jaqblux dwar medjatur fi żmien għaxart (10) ijiem mill-preżentazzjoni tat-talba ta' medjazzjoni, il-president tal-Kumitat Kongunt tal-implimentazzjoni tal-FSE, jew ir-rappreżentant tiegħu, jintalab mill-Parti l-aktar diligenti jahtar bil-polza medjatur fost l-individwi li jkunu mnizzla fil-lista stipulata fl-Artikolu 83 u li mhum iex ċittadini tal-Partijiet. L-għażla ssir fi żmien għoxrin (20) jum mill-preżentazzjoni tat-talba ta' medjazzjoni fil-preżenza ta' rappreżentant ta' kull waħda mill-Partijiet.
3. Il-medjatur isejjaħ laqgħa tal-Partijiet sa mhux aktar tard minn tletin (30) jum wara li jkun inħatar. Il-medjatur jirċievi s-sottomissjonijiet ta' kull Parti sa mhux aktar tard minn ħmistax-il (15) jum qabel il-laqgħa u jikkomunika l-opinjoni tiegħu sa mhux aktar tard minn ħamsa u erbgħin (45) jum wara li jkun intgħazel.
4. Il-medjatur jista' jipprepara r-rakkomandazzjonijiet dwar kif, fl-opinjoni tiegħu, għandha tissolva t-tilwima b'mod konformi mad-dispożizzjonijiet stipulati fl-Artikolu 63. L-opinjoni tal-medjatur mhijiex vinkolanti.
5. Il-Partijiet jistgħu jiftiehm u li jibdlu ż-żmien stipulat fil-paragrafu 3. Il-medjatur jista' jiddeċiedi wkoll li jibdel dawn l-iskadenzi fuq talba ta' kwalunkwe waħda mill-Partijiet jew fuq l-inizjattiva tiegħu skont id-diffikultajiet partikolari li jaffettwaw lill-Parti kkonċernata jew minhabba l-kumplessitajiet tal-kwistjoni.

6. Il-proċeduri ta' medjazzjoni u partikolarment l-informazzjoni skambjata u l-pożizzjonijiet li jittiehdu mill-Partijiet matul dawn il-proċeduri jibqgħu kunfidenzjali.

KAPITOLU 3

PROĊEDURI GHAS-SOLUZZJONI TAT-TILWIM

Taqsim I – Il-proċedura tal-arbitraġġ

Artikolu 67

Il-bidu tal-proċedura tal-arbitraġġ

1. Jekk il-Partijiet ma jaslux biex isolvu t-tilwima tagħhom wara li jirrikorru għall-konsultazzjonijiet previsti fl-Artikolu 65 jew wara li jkunu rrikorrew għall-medjazzjoni stipulata fl-Artikolu 66, il-Parti rikorrenti tista' titlob li jiġi kkostitwit grupp speċjali ta' arbitraġġ.
2. It-talba biex jiġi kkostitwit grupp speċjali ta' arbitraġġ issir bil-miktub lill-Parti konvenuta u lill-Kumitat kongunt ta' implimentazzjoni tal-FSE. Fit-talba tagħha, il-Parti rikorrenti tippreċiża s-sitwazzjoni speċifika u/jew il-miżura inkriminata u tagħti r-raġunijiet li għalihom din is-sitwazzjoni u/jew din il-miżura tmur kontra d-dispożizzjonijiet ta' dan il-Ftehim.

Artikolu 68

Twaqqif ta' grupp speċjali ta' arbitraġġ

1. Il-grupp speċjali ta' arbitraġġ huwa ffurmat minn tliet deċizuri.
2. Fi żmien għaxart (10) ijiem mill-prezentazzjoni tat-talba biex jiġi kkostitwit grupp speċjali ta' arbitraġġ lill-Kumitat kongunt ta' implimentazzjoni tal-FSE, il-Partijiet jikkonsultaw lil xulxin sabiex jiftiehm fuq il-kompożizzjoni tal-grupp speċjali ta' arbitraġġ.
3. Fil-każ fejn il-Partijiet ma jaslux biex jiftiehm fuq il-kompożizzjoni tal-grupp speċjali fil-limitu taż-żmien previst fil-paragrafu 2, kull Parti tista' titlob lill-president tal-Kumitat kongunt tal-implimentazzjoni tal-FSE jew lir-rappreżentant tiegħu li jtella' t-tliet membri tal-grupp speċjali bil-polza mil-lista stabbilita skont l-Artikolu 83, b'wieħed minn dawn il-membri magħżul minn fost il-persuni li jkunu nhatru mill-Parti rikorrenti, b'iehor minn fost dawk li jkunu nhatru mill-Parti konvenuta, u bit-tielet minn fost dawk li jkunu nhatru miż-żewġ Partijiet sabiex jippresjedu s-seduti. Jekk il-Partijiet ikunu ftiehm dwar l-għażla ta' wieħed jew diversi membri tal-grupp speċjali, il-membri jew membri li jibqgħu, jintgħażlu skont l-istess proċedura.
4. Il-President tal-Kumitat kongunt tal-implimentazzjoni tal-FSE jew ir-rappreżentant tiegħu, jagħzel id-deċizur billi jtellgħu bil-polza, fi żmien hamest (5) ijiem mill-wasla tat-talba msemija fil-paragrafu 3, fil-preżenza ta' rappreżentant ta' kull Parti. Il-gurnata u l-hin tal-għażla jiġu kkomunikati lill-Partijiet. Kull ommissjoni min-naħa ta' wahda mill-Partijiet biex tibgħat ir-rappreżentant tagħha wara stedina, bl-ebda mod ma taffettwa l-validità tal-għażla.
5. Id-data li fiha jiġi kkostitwit il-grupp speċjali ta' arbitraġġ hija dik li fiha jkunu ntgħażlu t-tliet deċizuri.
6. Il-modalitajiet tal-hlas tat-tariffi tal-arbitraġġ huma definiti fir-regoli ta' proċedura.

Artikolu 69

Ir-rapport *interim* tal-grupp speċjali ta' arbitraġġ

Il-grupp speċjali ta' arbitraġġ jippreżenta rapport *interim* lill-Partijiet li jinkludi fih kemm it-taqsimiet ta' deskrizzjoni kif ukoll in-noti u l-konkluzjonijiet tiegħu, bħala regola ġenerali fi żmien mija u għoxrin (120) jum minn meta jiġi kostitwit il-grupp speċjali. Kwalunkwe Parti tista' tippreżenta l-kummenti tagħha bil-miktub quddiem il-grupp speċjali dwar aspetti preċiżi tar-rapport *interim* fi żmien hmistax-il (15) jum mill-preżentazzjoni tar-rapport.

Artikolu 70

Id-deċiżjoni tal-grupp speċjali ta' arbitraġġ

1. Il-grupp speċjali ta' arbitraġġ jippreżenta d-deċiżjoni tiegħu lill-Partijiet u lill-Kumitat kongunt tal-implimentazzjoni tal-FSE fi żmien mija u ħamsin (150) jum minn meta jkun ġie kostitwit il-grupp speċjali ta' arbitraġġ. Jekk iqis li ma jistax iżomm ma' dan it-terminu ta' żmien, il-president tal-grupp speċjali jinforma bil-miktub lill-Partijiet u lill-Kumitat kongunt tal-implimentazzjoni tal-FSE, fejn jippreċiża r-raġunijiet għad-dewmien u d-data li fiha l-grupp jipprevedi li jkun ser itemm xogħlu. Id-deċiżjoni tal-arbitraġġ fl-ebda ċirkostanza ma għandha tinghata aktar tard minn mija u tmenin (180) jum minn meta jiġi kostitwit il-grupp speċjali ta' arbitraġġ.
2. F'każijiet urġenti, inkluż f'dawk fejn huma involuti oġġetti tal-ikel li jiġżienu jew stagjonali, il-grupp speċjali jagħmel hiltu biex jagħti d-deċiżjoni tiegħu fi żmien ħamsa u sebgħin (75) jum minn meta jitwaqqaf. Ikun xi jkun il-każ, ma jistax jiehu iżjed minn disgħin (90) jum minn meta jkun twaqqaf. Fl-għaxart (10) ijiem mill-kostituzzjoni tiegħu, il-grupp speċjali jista' jagħti deċiżjoni preliminari dwar in-natura urġenti tal-kwistjoni.
3. Kull Parti tista' titlob lil grupp speċjali ta' arbitraġġ jipprovdi rakkomandazzjonijiet dwar il-mod kif il-Parti konvenuta tista' tikkonforma.

Taqsimi II – It-tqegħid f'konformità

Artikolu 71

Tqegħid f'konformità mad-deċiżjoni tal-grupp speċjali ta' arbitraġġ

Kull Parti tiegħu l-miżuri kollha neċessarji biex tikkonforma mad-deċiżjoni tal-grupp speċjali ta' arbitraġġ, u l-Partijiet jimpenjaw ruħhom li jaqblu fuq skadenza sa meta għandha titwettaq id-deċiżjoni.

Artikolu 72

Skadenza raġonevoli għat-tqegħid f'konformità

1. Fi żmien tletin (30) jum wara li l-Partijiet ikunu ġew avżati bid-deċiżjoni tal-grupp speċjali, il-Parti konvenuta għandha tavża bil-miktub lill-Parti rikorrenti u lill-Kumitat kongunt ta' implimentazzjoni tal-FSE bl-iskadenza li din tkun tinhtiegħ biex tikkonforma (minn hawn 'il quddiem “skadenza raġonevoli”).
2. F'każ ta' nuqqas ta' ftehim bejn il-Partijiet dwar x'jikkostitwixxi skadenza raġonevoli biex din tikkonforma mad-deċiżjoni tal-grupp speċjali, il-Parti rikorrenti, fi żmien għoxrin (20) jum min-notifika prevista fil-paragrafu 1, titlob bil-miktub lill-

grupp speċjali biex jiddetermina t-tul taż-żmien ta' tali skadenza. Din it-talba tiġi kkomunikata fl-istess hin lill-Parti l-oħra u lill-Kumitat kongunt ta' implimentazzjoni tal-FSE. Il-grupp speċjali jgħarraf id-deċiżjoni tiegħu lill-Partijiet u lill-Kumitat kongunt tal-implimentazzjoni tal-FSE fi żmien tletin (30) jum minn meta tiġi ppreżentata t-talba.

3. Biex jiddetermina l-iskadenza raġonevoli, il-grupp speċjali ta' arbitraġġ iqis it-tul ta' żmien li normalment tiegħu l-Parti konvenuta biex tadotta miżuri leġislattivi jew amministrattivi paragunabbli ma' dawk identifikati minn din il-Parti bħala meħtieġa biex tkun żgurata l-konformità. Kull Parti tista' tippreżenta l-estimi tagħha dwar il-perjodu ta' żmien normali sabiex tadotta dawn il-miżuri. Il-grupp speċjali jista' jikkunsidra wkoll il-limitazzjonijiet li juru kapaciċitajiet li jistgħu jaffettwaw l-adozzjoni tal-miżuri meħtieġa mill-Parti konvenuta.
4. Fil-każ li l-grupp speċjali ta' arbitraġġ jew uħud mill-membri tiegħu ma jkunux jistgħu jergġu jiltaqgħu mill-ġdid, jiġu applikati l-proċeduri tal-Artikolu 68. L-iskadenza biex tittiehed deċiżjoni hija ta' ħamsa u erbghin (45) jum mill-preżentazzjoni tat-talba stipulata fil-paragrafu 2.
5. L-iskadenza raġonevoli tista' tiġi estiża bi ftehim reċiproku bejn il-Partijiet.

Artikolu 73

Rieżami tal-miżuri meħudin għall-implimentazzjoni tad-deċiżjoni tal-grupp speċjali ta' arbitraġġ

1. Il-Parti konvenuta tavża lill-Parti l-oħra u lill-Kumitat kongunt tal-implimentazzjoni tal-FSE qabel it-tmiem tal-iskadenza raġonevoli bil-miżuri li din tkun ħadet sabiex tikkonforma mad-deċiżjoni ta' arbitraġġ.
2. F'każ ta' nuqqas ta' ftehim bejn il-Partijiet dwar il-kompatibbiltà tal-miżuri notifikati fit-termini tal-paragrafu 1 mad-dispożizzjonijiet ta' dan il-Ftehim, il-Parti rikorrenti tista' titlob lill-grupp speċjali bil-miktub biex jiddeċiedi fuq il-kwistjoni. It-talba tippreċiża l-miżuri speċifiċi li qed jiġu diskussi, u tispjega r-raġunijiet li għalihom dawn ma jkunux kompatibbli mad-dispożizzjonijiet ta' dan il-Ftehim. Il-grupp speċjali jgħarraf id-deċiżjoni tiegħu fi żmien disghin (90) jum mill-preżentazzjoni tat-talba. Fil-każijiet urġenti, inkluż partikolarment f'dawk li jirrigwardaw oġġetti tal-ikel li jhżienu u staġjonali, il-grupp speċjali jgħarraf id-deċiżjoni tiegħu fi żmien ħamsa u erbghin (45) jum mill-preżentazzjoni tat-talba.
3. Fil-każ li l-grupp speċjali ta' arbitraġġ jew uħud mill-membri tiegħu ma jkunux jistgħu jergġu jiltaqgħu mill-ġdid, jiġu applikati l-proċeduri tal-Artikolu 68. L-iskadenza biex tittiehed deċiżjoni hija ta' mija u ħames (105) ijiem mill-preżentazzjoni tat-talba msemija fil-paragrafu 2.

Artikolu 74

Rimedji temporanji f'każ ta' nuqqas ta' konformità

1. Jekk qabel ma jiskadi ż-żmien raġonevoli, il-Parti konvenuta ma tgħarrafx il-miżuri li din tkun ħadet biex tikkonforma mad-deċiżjoni tal-grupp speċjali ta' arbitraġġ, jew jekk dan jiddeċiedi li l-miżuri notifikati skont il-paragrafu 1 tal-Artikolu 73 mhumiex kompatibbli mal-obbligi ta' din il-Parti fit-termini tad-dispożizzjonijiet previsti fl-Artikolu 71, il-Parti konvenuta għandha, jekk tkun mistiedna mill-Parti rikorrenti, tagħmillha offerta ta' kumpens temporanju.

2. Jekk il-Partijiet ma jaqblux dwar kumpens fi żmien tletin (30) jum mit-tmiem taż-żmien raġonevoli jew mid-deċiżjoni tal-grupp speċjali ta' arbitraġġ, kif stipulat fl-Artikolu 73, li skontu l-miżuri ta' tqeghid f'konformità li jkunu ttiehdu ma jkunux kompatibbli mad-dispożizzjonijiet stipulati fl-Artikolu 71, il-Parti rikorrenti hija awtorizzata, wara li tkun innotifikat lill-Parti l-oħra b'dan, li tadotta miżuri xierqa. Billi tadotta tali miżuri, il-Parti rikorrenti tkun qed tagħmel minn kollox biex tagħzel miżuri li jkollhom l-anqas effett possibbli fuq l-ilhuq tal-għanijiet ta' dan il-Ftehim. Jekk ikun il-każ, il-miżuri temporanji jikkunsidraw l-impatt tagħhom fuq l-ekonomija tal-Istati tal-Afrika tal-Punent u ma għandhomx jaffettwaw il-provvediment ta' assistenza għall-iżvilupp tar-reġjun tal-Afrika tal-Punent.
3. Il-Parti Unjoni Ewropea tkun moderata fit-talbiet tagħha għal kumpens jew fl-adozzjoni ta' miżuri xierqa skont il-paragrafi 1 u 2 ta' dan l-Artikolu, filwaqt li tqis is-sitwazzjoni tal-pajjiżi li għadhom qed jiżviluppaw tal-Afrika tal-Punent.
4. Il-miżuri xierqa jew il-kumpens huma temporanji u ma jiġux applikati iktar meta l-miżura rikonoxxuta bħala inkompatibbli tiġi rrevokata jew emendata b'tali mod li tikkonforma mad-dispożizzjonijiet tal-Artikolu 71, jew meta l-Partijiet jaqblu li jtemmu l-proċedura ta' soluzzjoni ta' tilwim.

Artikolu 75

L-eżami tal-miżuri ta' tqeghid f'konformità wara l-adozzjoni ta' miżuri xierqa

1. Il-Parti konvenuta tinnotifika lill-Parti l-oħra u lill-Kumitat kongunt tal-implimentazzjoni tal-FSE bil-miżuri li tkun hadet biex tikkonforma mad-deċiżjoni tal-grupp speċjali ta' arbitraġġ, u titlob lill-miżuri adottati mill-Parti rikorrenti ma jibqgħux jiġu applikati.
2. Jekk il-Partijiet ma jaqblux biex jaqblu fuq il-kompatibbiltà tal-miżuri notifikati mad-dispożizzjonijiet ta' dan il-Ftehim fi żmien tletin (30) jum mill-preżentazzjoni tan-notifika, il-Parti rikorrenti titlob bil-miktub lill-grupp speċjali ta' arbitraġġ biex jiddeċiedi dwar il-kwistjoni. It-talba tiġi nnotifikata lill-Parti l-oħra u lill-Kumitat kongunt tal-implimentazzjoni tal-FSE. Id-deċiżjoni tal-grupp speċjali ta' arbitraġġ tiġi kkomunikata lill-Partijiet u lill-Kumitat kongunt ta' implimentazzjoni tal-FSE fi żmien hamsa u erbghin (45) jum mill-preżentazzjoni tat-talba. Jekk il-grupp speċjali ta' arbitraġġ jiddikjara li l-miżuri li ttiehdu ma jkunux konformi mad-dispożizzjonijiet rilevanti ta' dan il-Ftehim, huwa jeżamina l-opportunità għall-Parti rikorrenti li tkompli għaddejja bl-applikazzjoni tal-miżuri adottati. Jekk iqis li l-miżuri jkunu konformi, huwa jgħib fi tmiemhom il-miżuri adottati mill-Parti rikorrenti.
3. Fil-każ li l-grupp speċjali ta' arbitraġġ jew uħud mill-membri tiegħu ma jkunux jistgħu jerggħu jiltaqgħu mill-ġdid, jiġu applikati l-proċeduri tal-Artikolu 68. L-iskadenza biex tittiehed deċiżjoni hija ta' sittin (60) jum mill-preżentazzjoni tat-talba stipulata fil-paragrafu 2.

Taqsimha III – Dispożizzjonijiet komuni u tranżitorji

Artikolu 76

Soluzzjoni sodisfaċenti għaž-żewġ Partijiet

Il-Partijiet jistgħu jilhqg soluzzjoni sodisfaċenti għaż-żewġ naħat għal tilwima fi kwalunkwe hin. Huma javżaw lill-Kumitat kongunt tal-implimentazzjoni tal-FSE bil-qbil tagħhom. L-adozzjoni ta' soluzzjoni sodisfaċenti b'mod reċiproku gġib il-proċedura fi tmiemha.

Artikolu 77

Ir-regoli ta' proċedura

Ir-regoli ta' proċedura jiġu adottati mill-Kumitat kongunt tal-implimentazzjoni tal-FSE fi żmien tliet (3) xhur mid-data tal-istabbiliment tagħhom.

Artikolu 78

Informazzjoni ġenerali u teknika

Fuq talba ta' waħda mill-Partijiet jew fuq l-inizjattiva tiegħu stess, il-grupp speċjali ta' arbitraġġ jista' jikseb informazzjoni minn kwalunkwe sors, inkluż mingħand il-Partijiet interessati mit-tilwima, jekk iqis li dan ikun meħtieġ għall-proċedura ta' arbitraġġ. Il-grupp speċjali għandu wkoll l-awtorità li jikseb l-opinjoni ta' esperti jekk iqis li hekk bħal din tkun opportuna. L-informazzjoni miksuba b'dan il-mod trid tiġi ddivulgata lil kull waħda mill-Partijiet u huma jistgħu jagħmlu l-osservazzjonijiet tagħhom fuqha.

Artikolu 79

Lingwi ta' sottomissjoni

1. Il-lingwi ta' hídma komuni tal-Partijiet matul il-proċeduri ta' prevenzjoni u ta' soluzzjoni ta' tilwim huma l-Ingliš, il-Franciz jew il-Portugiz.
2. Il-Partijiet jipprezentaw is-sottomissjonijiet tagħhom bil-miktub jew verbalment b'waħda minn dawn it-tliet lingwi ufficjali.

Artikolu 80

Ir-regoli tal-interpretazzjoni

Il-grupp speċjali ta' arbitraġġ jinterpreta d-dispożizzjonijiet ta' dan il-Ftehim b'mod konformi ma' regoli abitwali ta' interpretazzjoni tad-dritt pubbliku internazzjonali, inklużi dawk stabbiliti fil-Konvenzjoni ta' Vjenna dwar il-Liġi tat-Trattati. Id-deċizzjonijiet tal-grupp speċjali ta' arbitraġġ ma jistgħux iżidu jew inaqqsu d-drittijiet u l-obbligi previsti mid-dispożizzjonijiet ta' dan il-Ftehim.

Artikolu 81

Id-deċizzjonijiet tal-grupp speċjali ta' arbitraġġ

1. Il-grupp speċjali ta' arbitraġġ jiehu d-deċizzjonijiet tiegħu b'konsensus. Fil-każ ta' impossibbiltà li tintlaħaq deċizzjoni permezz ta' konsensus, id-deċizzjoni tittiehed skont il-maġġoranza ta' voti.
2. Id-deċizzjoni tpoġġi fid-deher id-dikjarazzjonijiet fuq il-fatti, l-applikabbiltà tad-dispożizzjonijiet rilevanti ta' dan il-Ftehim, u r-raġunament li jirfed id-dikjarazzjonijiet u l-konkluzjonijiet li jkun wasal għalihom il-grupp speċjali ta' arbitraġġ. Il-Kumitat kongunt tal-implimentazzjoni tal-FSE jgħarraf id-deċizzjoni ta' arbitraġġ tiegħu lill-pubbliku sakemm ma jiddeċidix mod ieħor.

3. Id-deċiżjoni tal-grupp speċjali ta' arbitraġġ tindika b'mod speċifiku l-mod kif ikunu ġew ikkunsidrati l-flessibbiltajiet, inkluż it-trattament speċjali u divrenzjat, previsti minn dan il-Ftehim u invokati minn waħda mill-Partijiet.
4. Minkejja d-dispożizzjonijiet tal-Artikolu 64, il-miżuri adottati sabiex wiehed jikkonforma mad-deċiżjoni tal-grupp speċjali ta' arbitraġġ jikkonċernaw b'mod speċifiku lill-Istat jew 'il-Istati li l-miżuri tagħhom ikunu tqiesu bħala li jikkuntrarjaw dan il-Ftehim. Konsegwentement, ebda Stat ma jista' jkun soġġett għal xi sanzjoni jekk in-nuqqas ta' eżekuzzjoni ta' obbligu li jirriżulta minn dan il-Ftehim ma jkunx attribbwi bħal għalih.

Artikolu 82

Dispożizzjoni tranżitorja

Sabiex tiġi kkunsidrata s-sitwazzjoni partikolari tal-Afrika tal-Punent, il-Partijiet jaqblu li, matul perjodu tranżitorju ta' għaxar (10) snin li jibdeu mid-dhul fis-seħh ta' dan il-Ftehim, il-Parti Unjoni Ewropea tagħti kull preferenza għall-konsultazzjoni u l-medjazzjoni bħala mod ta' soluzzjoni għal tilwim u turi moderazzjoni fit-talbiet tagħha.

KAPITOLU 4

DISPOŻIZZJONIJIET ĠENERALI

Artikolu 83

Il-lista tad-deċiżuri

1. Il-Kumitat kongunt tal-implimentazzjoni tal-FSE jhejji lista ta' hmistax-il (15) deċiżuri fi żmien tliet (3) xhur minn meta jitwaqqaf. Kull Parti tinnomina terz tad-deċiżuri. Iz-żewġ Partijiet jiftiehm u wkoll fuq l-għażla tal-aħhar terz tad-deċiżuri li mhum iex ċittadini ta' xi waħda mill-Partijiet, u li jkunu jistgħu jissejhu biex jippresjedu fuq il-grupp speċjali ta' arbitraġġ. Il-Kumitat kongunt tal-implimentazzjoni tal-FSE jiżgura li din il-lista tinzamm dejjem aġġornata sabiex dejjem tinkludi l-ammont sħiħ tal-persunal u sabiex l-ispeċjalitajiet differenti tal-kummerċ internazzjonali kif ukoll tas-sħubija ekonomika u kummerċjali bejn iż-żewġ reġjuni jkunu rappreżentati.
2. Id-deċiżuri jkollhom għarfien jew esperjenza speċjalizzata fil-ligi u fil-kummerċ internazzjonali. Huma jkunu indipendenti, jaġixxu fuq bażi individwali u mhux skont l-ordnijiet ta' xi organizzazzjoni jew gvern, ma jkunux membri tal-amministrazzjoni ta' xi waħda mill-Partijiet, u josservaw il-kodiċi tal-kondotta anness mar-Regoli ta' Proċedura.

Artikolu 84

Ir-relazzjonijiet mal-obbligi tad-WTO

1. Is-seduti ta' arbitraġġ kostitwiti taht it-termini ta' dan il-Ftehim mhum iex awtorizzati sabiex jiddeċiedu dwar tilwim relatat mad-drittijiet u l-obbligi ta' kull Parti fit-termini tal-Ftehim li jistabbilixxi l-Organizzazzjoni Dinjija tal-Kummerċ (WTO).
2. L-użu tad-dispożizzjonijiet ta' soluzzjoni tat-tilwim f'dan il-Ftehim huwa mingħajr preġudizzju għal kull azzjoni ppreżentata fil-qafas tad-WTO, inkluża azzjoni għas-soluzzjoni tat-tilwim. Madankollu, meta Parti tkun tat bidu għal proċedura ta' soluzzjoni tat-tilwim fir-rigward ta' miżura partikolari skont it-termini tal-

Artikolu 67(1) ta' dan il-Ftehim jew skont it-termini tal-Ftehim dwar id-WTO, hi ma tistax tibda proċedura għas-soluzzjoni tat-tilwim fuq l-istess miżura quddiem il-forum l-iehor qabel il-konkluzjoni tal-ewwel proċedura. Fis-sens ta' dan il-paragrafu, Parti titqies bħala li bdiet proċedura għas-soluzzjoni tat-tilwim fit-termini tal-Ftehim dwar id-WTO meta din tkun ipprezentat talba biex jiġi kostitwit grupp speċjali skont l-Artikolu 6 tal-Memorandum ta' Ftehim dwar is-soluzzjoni tat-tilwim tad-WTO.

3. Dan il-Ftehim ma jistax iwaqqaf lil waħda mill-Partijiet milli tapplika s-sospensjoni tal-obbligi awtorizzata mill-entità għas-soluzzjoni tat-tilwim tad-WTO. Il-Ftehim tad-WTO ma jistax iwaqqaf lill-Partijiet milli jissospendu l-benefiċċji mogħtija skont it-termini ta' dan il-Ftehim.

Artikolu 85

Termini ta' żmien

1. Kull terminu perentorju stabbilit f'din il-parti, inkluż iż-żmien li fih il-gruppi speċjali ta' arbitraġġ għandhom jagħtu d-deċiżjonijiet tagħhom, jiġi espress fi għanet kalendarji li jibdwu mill-għurnata ta' wara l-att jew il-fatt li jirreferi għalih. Meta l-aħħar għurnata ma tkunx għurnata ta' xogħol, it-tmiem tal-perjodu ta' żmien jiġi riportat għall-għurnata ta' xogħol li jmiss.
2. Iż-żmien kollu previst f'din il-parti tal-Ftehim, jista' jiġi estiż bi ftehim reċiproku bejn il-Partijiet.

Artikolu 86

Il-kooperazzjoni

Il-Partijiet jaqblu li jikkooperaw, inkluż b'mod finanzjarju skont id-dispożizzjonijiet previsti fil-Parti III, fil-qasam tal-assistenza ġuridika, u speċjalment tar-rinfurzar tal-kapaċitajiet, bl-għan li jkun possibbli l-użu ta' mekkaniżmu ta' soluzzjoni ta' tilwim f'dan il-Ftehim mill-Parti Afrika tal-Punent.

PARTI V

EĊĊEZZJONIJIET ĠENERALI

Artikolu 87

Il-klawsola ta' eċċezzjoni ġenerali

Bil-kundizzjoni li tali miżuri ma jiġux applikati b'mod li jikkostitwixxu, jew mezz ta' diskriminazzjoni arbitrarja jew ingustifikabbli bejn il-Partijiet fejn jipprevalu l-istess kundizzjonijiet, jew inkella restrizzjoni moħbija fuq il-kummerċ fi prodotti jew f'servizzi jew fi stabbiliment, f'dan il-Ftehim l-ebda dispożizzjoni ma tista' tiġi interpretata bħala li tipprevjeni l-adozzjoni jew l-applikazzjoni mill-Partijiet ta' miżuri:

- a) neċessarji għall-protezzjoni tal-moralità, l-ordni jew is-sigurtà pubbliċi;
- b) neċessarji għall-ħarsien tal-ħajja jew tas-saħħa tal-bnedmin, l-annimali jew il-pjanti;
- c) neċessarji biex jiggarantixxu l-konformità ma' liġijiet jew regolamenti u li mhumienx inkompatibbli mad-dispożizzjonijiet ta' dan il-Ftehim, inklużi dawk relatati ma':
 - i) il-prevenzjoni ta' prattiki ta' ingann u ta' frodi u mezzi biex jiġu ttrattati l-konsegwenzi ta' inadempjenzi fil-qafas tal-kuntratti;

- ii) il-protezzjoni tal-ħajja privata tal-individwi fil-kuntest tat-trattament u tat-tixrid ta' dejta personali u għall-protezzjoni tas-sigriet ta' fajls u ta' kontijiet individwali;
- iii) is-sigurtà;
- iv) l-implimentazzjoni tad-dispożizzjonijiet doganali; jew
- v) il-protezzjoni tal-liġijiet tal-proprjetà intellettuali;
- d) li jikkonċernaw l-importazzjoni jew l-esportazzjoni ta' deheb jew fidda;
- e) li jikkonċernaw il-protezzjoni ta' teżori nazzjonali ta' valur artistiku, storiku jew arkeoloġiku;
- f) li jikkonċernaw il-konservazzjoni ta' riżorsi naturali mhux rinnovabbli jekk dawn il-miżuri jsarrfu f'restrizzjonijiet li jaffettwaw il-produzzjoni domestika jew il-konsum domestiku ta' prodotti, il-provvista domestika jew il-konsum domestiku ta' servizzi jew l-investituri domestiċi;
- g) li jikkonċernaw il-prodotti ta' xogħol fil-habs;
- h) essenzjali għall-akkwist jew għad-distribuzzjoni ta' prodotti li għalihom hemm skarsezza generali jew lokali. Madankollu, dawn il-miżuri għandhom ikunu kompatibbli mal-prinċipju li jgħid li l-Partijiet għandhom dritt għal parti ekwa mill-provvista internazzjonali ta' dawn il-prodotti. Il-miżuri kollha indikati hawn fuq li huma inkompatibbli mad-dispożizzjonijiet l-oħra kollha ta' dan il-Ftehim jithassru mill-mument meta ċ-ċirkostanzi li jkunu mmotivawhom ma jibqgħux jeżistu.

Artikolu 88

Eċċezzjonijiet ta' sigurtà

1. L-ebda waħda mid-dispożizzjonijiet ta' dan il-Ftehim ma tista' tigi interpretata:
 - a) li Parti tkun obbligata tipprovdi informazzjoni li huma jqisu li jekk tkun żvelata tkun kontra l-ħtiġiet ta' sigurtà;
 - b) bħala li ttellef lill-Partijiet milli jibdew azzjoni meqjusa neċessarja għad-difiża tal-ħtiġiet ta' sigurtà:
 - i) relatati ma' materjali fissili jew fissibbli jew ma' materjali li huma derivati minnhom;
 - ii) relatati ma' attivitajiet ekonomiċi eżegwiti direttament jew indirettament bil-għan li jforu lill-forzi armati;
 - iii) relatati mal-produzzjoni jew mal-kummerċ ta' armi, munizzjon jew materjali tal-gwerra;
 - iv) relatati ma' swieq pubbliċi indispensabbli għas-sigurtà nazzjonali jew għall-bżonnijiet tad-difiża nazzjonali;
 - v) deċiżi fi żmien ta' gwerra jew fi kwalunkwe sitwazzjoni oħra ta' urġenza fir-relazzjonijiet internazzjonali;
 - c) li timpedixxi lil xi Parti milli tiehu kwalunkwe azzjoni sabiex twettaq l-obbligi tagħha sabiex iżomm il-paċi u s-sigurtà internazzjonali.

2. Il-Kumitat kongunt ta' implimentazzjoni tal-FSE jinżamm informat, sa fejn ikun possibbli, bil-miżuri li jittiehdu skont il-paragrafu 1(b) u (c) u bid-data tat-tmiem tagħhom.

Artikolu 89

Diffikultajiet tal-bilanċ tal-pagamenti

1. Meta Parti tkun f'diffikultajiet serji dwar il-bilanċ ta' pagamenti tagħha u s-sitwazzjoni finanzjarja esterna tagħha, jew taht theddida li tkun f'sitwazzjoni bħal din, tista' tadotta jew iżżomm miżuri restrittivi fir-rigward ta' kummerċ ta' merkanzija u ta' servizzi kif ukoll fir-rigward ta' pagamenti u movimenti tal-kapital, b'mod partikolari dawk relatati mal-investment dirett.
2. Il-Partijiet jagħmlu kull sforz sabiex tiġi evitata, fejn hu possibbli, l-applikazzjoni ta' miżuri ristrettivi msemmija fil-paragrafu 1.
3. Il-miżuri restrittivi adottati jew miżmuma skont dan l-Artikolu mhumie x diskriminatorji u għandhom żmien limitat u ma jistgħux imorru lil hinn minn dak li hu neċessarju sabiex jiġu rimedjati d-diffikultajiet relatati mal-bilanċi ta' pagamenti u s-sitwazzjoni finanzjarja esterna. Għandhom ikunu skont il-kondizzjonijiet stabbiliti fil-Ftehim tad-WTO u konsistenti mal-Istatut tal-Fond Monetarju Internazzjonali, kif applikabbli.
4. Kull Parti li għandha jew li adottat miżuri ristrettivi jew li temendahom, tinnotifika dan mingħajr dewmien lill-Partijiet l-oħra u tippreżenta, malajr kemm jista' jkun, skeda għat-tnehhija tagħhom.
5. Se jiġu organizzati konsultazzjonijiet fil-Kumitat kongunt tal-implimentazzjoni tal-FSE, malajr kemm jista' jkun. Dawn il-konsultazzjonijiet għandhom l-għan li jevalwaw is-sitwazzjoni tal-bilanċ tal-pagamenti tal-Parti jew tal-Partijiet ikkonċernati u r-restrizzjonijiet adottati jew miżmuma skont dan l-Artikolu, billi jiġu kkunsidrati, *inter alia*, miżuri bħal:
 - a) in-natura u l-firxa ta' diffikultajiet tal-bilanċ ta' pagamenti u ta' diffikultajiet finanzjarji esterni;
 - b) l-ambjent ekonomiku u kummerċjali estern;
 - c) il-miżuri korrettivi alternattivi li wiehed jista' jirrikorri għalihom.
6. Il-konsultazzjonijiet jeżaminaw il-konformità ta' miżuri ristrettivi mal-paragrafi 3 u 4 ta' dan l-Artikolu. Ir-riżultati kollha ta' fatti statistiċi jew oħrajn ippreżentati mill-Fond Monetarju Internazzjonali f'dak li jirrigwardaw il-kambju, riżervi monetarji u bilanċ ta' pagamenti jiġu aċċettati u l-konkluzjonijiet jiġu bbażati fuq evalwazzjoni mill-Fond Monetarju Internazzjonali tas-sitwazzjoni tal-bilanċ ta' pagamenti u s-sitwazzjoni finanzjarja esterna tal-Parti kkonċernata.

Artikolu 90

It-tassazzjoni

1. L-ebda waħda mid-dispożizzjonijiet ta' dan il-Ftehim jew ta' kwalunkwe ftehim jew arrangament adottat fil-qafas tiegħu ma tista' tiġi interpretata bħala li timpedixxi lill-Partijiet milli jistabbilixxu, fl-applikazzjoni tad-dispożizzjonijiet rilevanti tal-legiżlazzjoni fiskali tagħhom, distinzjoni bejn persuni taxxabbli li ma jkunux fl-istess

sitwazzjoni, b'mod partikolari fir-rigward tal-post tar-residenza tagħhom jew fir-rigward tal-post fejn ikun investit il-kapital tagħhom.

2. L-ebda waħda mid-dispożizzjonijiet ta' dan il-Ftehim jew ta' kwalunkwe ftehim jew arrangement adottat fil-qafas tiegħu ma tista' tiġi interpretata bħala li timpedixxi l-adozzjoni jew l-infurzar ta' kwalunkwe miżura mmirata biex tipprevjeni l-frodi jew l-evazzjoni fiskali b'applikazzjoni tal-ftehimiet li għandhom l-għan li jevitaw it-tassazzjoni doppja jew skont arrangements fiskali jew leġislazzjonijiet fiskali interni oħra.
3. L-ebda waħda mid-dispożizzjonijiet ta' dan il-Ftehim ma taffettwa d-drittijiet u l-obbligi tal-Partijiet previsti minn xi ftehim fiskali ieħor. Fil-każ ta' inkonsistenza bejn dan il-Ftehim u konvenzjoni bħal din, il-konvenzjoni tipprevali skont kemm tkun kbira l-inkonsistenza.

PARTI VI

DISPOŻIZZJONIJIET ISTITUZZJONALI

Artikolu 91

Korpi kongunti tal-FSE

Għe stabbilit qafas istituzzjonali għas-supervizjoni u l-implimentazzjoni tal-Ftehim ta' Shubija Ekonomika bejn il-Parti Afrika tal-Punent u l-Parti Unjoni Ewropea inklużi l-korpi li ġejjin:

- a) il-Kunsill kongunt tal-FSE Afrika tal-Punent – Unjoni Ewropea;
- b) il-Kumitat kongunt għall-implimentazzjoni tal-FSE Afrika tal-Punent - Unjoni Ewropea;
- c) il-Kumitat Parlamentari kongunt Afrika tal-Punent – Unjoni Ewropea;
- d) il-Kumitat konsultattiv paritarju Afrika tal-Punent - Unjoni Ewropea.

Artikolu 92

Kunsill kongunt tal-FSE Afrika tal-Punent – Unjoni Ewropea

1. Il-Kunsill kongunt tal-FSE Afrika tal-Punent – Unjoni Ewropea huwa inkarigat mis-supervizjoni tal-implimentazzjoni ta' dan il-Ftehim. Huwa jiltaqa' fuq livell Ministerjali.
2. Mingħajr preġudizzju għall-funzjonijiet tal-Kunsill tal-Ministri AKP-UE kif iddefiniti fl-Artikolu 15 tal-Ftehim ta' Cotonou, il-Kunsill kongunt tal-FSE Afrika tal-Punent - Unjoni Ewropea jiżgura l-funzjonament tal-ghodda istituzzjonali ta' dan il-Ftehim u tal-implimentazzjoni tal-għanijiet tiegħu. Huwa jeżamina wkoll kwalunkwe kwistjoni ewlenija li tirrizulta fil-qafas ta' dan il-Ftehim, kif ukoll kwalunkwe kwistjoni bilaterali, multilaterali jew internazzjonali oħra ta' interess komuni u li taffettwa s-shubija ekonomika u kummerċjali preżenti bejn il-Partijiet.
3. Il-Kunsill kongunt tal-FSE Afrika tal-Punent – Unjoni Ewropea jeżamina wkoll il-proposti u r-rakkomandazzjonijiet tal-Partijiet bl-għan li dan il-Ftehim jiġi rivedut, b'konformità mal-proċeduri previsti fl-Artikolu 111.
4. Il-Kunsill kongunt tal-FSE Afrika tal-Punent – Unjoni Ewropea jiltaqa' darba kull sentejn (2). Huwa jista' jiltaqa' wkoll f'sessjonijiet straordinarji jekk iċ-ċirkostanzi jkunu jirrikjedu dan.

Artikolu 93

Il-kompożizzjoni u r-regoli ta' proċedura

1. Il-Kunsill kongunt tal-FSE Afrika tal-Punent – Unjoni Ewropea huwa kompost min-naħa, mill-membri tal-Kunsill tal-Unjoni Ewropea u minn membri tal-Kummissjoni Ewropea u, min-naħa l-oħra, minn Membri tal-Kumitat Ministerjali ta' Segwitu tal-FSE Afrika tal-Punent – Unjoni Ewropea, kif ukoll mill-Presidenti tal-Kummissjonijiet tal-ECOWAS u d-WAEMU.
2. Il-Kunsill kongunt tal-FSE Afrika tal-Punent – Unjoni Ewropea jadotta r-regoli ta' proċedura tiegħu.
3. Il-presidenza tal-Kunsill kongunt tal-FSE Afrika tal-Punent – Unjoni Ewropea tkun f'idejn, mandat iva u mandat le, rappreżentant tal-Parti Unjoni Ewropea u rappreżentant tal-Parti Afrika tal-Punent, skont il-modalitajiet previsti fir-regoli ta' proċedura tiegħu.
4. Il-Kunsill Kongunt tal-FSE Afrika tal-Punent-Unjoni Ewropea jipprovdi rapporti perjodiċi dwar il-funzjonament ta' dan il-Ftehim lill-Kunsill tal-Ministri stabbilit skont l-Artikolu 15 tal-Ftehim ta' Cotonou.
5. Il-membri tal-Kunsill Kongunt Afrika tal-Punent - Unjoni Ewropea jistgħu jagħmlu arrangamenti biex ikunu rrapreżentati, skont il-kundizzjonijiet previsti fir-regoli ta' proċedura tiegħu.

Artikolu 94

Is-setgħat u l-proċeduri tat-tehid ta' deċiżjonijiet

1. Sabiex jintlaħqu l-għanijiet ta' dan il-Ftehim, il-Kunsill kongunt tal-Afrika tal-Punent tal-APE - Unjoni Ewropea għandu s-setgħa li jiehu deċiżjonijiet fil-każijiet previsti minn dan il-Ftehim.
2. Id-deċiżjonijiet meħuda jorbtu lill-Partijiet, li jieħdu l-miżuri kollha meħtieġa sabiex japplikawhom b'mod konformi mar-regoli legali interni tagħhom.
3. Il-Kunsill kongunt tal-FSE Afrika tal-Punent – Unjoni Ewropea jista' jifformula wkoll rakkomandazzjonijiet.
4. Il-Kunsill kongunt tal-FSE Afrika tal-Punent – Unjoni Ewropea jadotta d-deċiżjonijiet u r-rakkomandazzjonijiet tiegħu bi ftehim komuni mal-Partijiet.

Artikolu 95

Il-kumitat kongunt tal-implimentazzjoni tal-FSE Afrika tal-Punent – Unjoni Ewropea

1. Fl-eżekuzzjoni tal-missjoni tiegħu, il-Kunsill kongunt tal-FSE Afrika tal-Punent – Unjoni Ewropea, huwa assistit mill-Kumitat kongunt tal-implimentazzjoni tal-FSE kompost mill-Uffiċjali Għolja jew mir-rappreżentanti tagħhom mahtura apposta mill-Partijiet. Kull Parti tista' tissottometti lill-Kumitat kongunt ta' implimentazzjoni tal-FSE, kwalunkwe kwistjoni relatata mal-applikazzjoni tal-Ftehim jew il-kisba tal-għanijiet tiegħu.
2. Il-Kunsill kongunt tal-FSE jistabbilixxi u jadotta r-regoli ta' proċedura tal-Kumitat kongunt tal-implimentazzjoni tal-FSE. Il-President tal-Kumitat kongunt tal-implimentazzjoni tal-FSE jinbidel kull sena (1) permezz ta' rotazzjoni bejn ir-

rappreżentanti ta' kull wahda mill-Partijiet. Hu jippreżenta rapport annwali lill-Kunsill kongunt tal-FSE Afrika tal-Punent – Unjoni Ewropea.

3. Il-Kumitat kongunt tal-implimentazzjoni tal-FSE jeżerċita b'mod partikolari l-funzjonijiet li ġejjin:

a) fil-qasam tal-kummerċ:

- i) jassigura l-implimentazzjoni u l-applikazzjoni xierqa tad-dispożizzjonijiet tal-Ftehim u jeżamina u jirrakkomanda prijoritajiet ta' kooperazzjoni f'dan ir-rigward;
- ii) jissorvelja l-elaborazzjoni ulterjuri tad-dispożizzjonijiet ta' dan il-Ftehim u jevalwa r-risultati miksuba fl-applikazzjoni tiegħu;
- iii) jieħu inizzjattivi sabiex jipprevjeni t-tilwim u jsolvi t-tilwim li jista' jinqala' rigward l-interpretazzjoni jew l-applikazzjoni tal-Ftehim, skont id-dispożizzjonijiet tal-Parti IV;
- iv) jagħti assistenza lill-Kunsill kongunt tal-FSE Afrika tal-Punent – Unjoni Ewropea fl-eżerċitar tal-funzjonijiet tiegħu;
- v) isegwi mill-qrib l-iżvilupp tal-integrazzjoni reġjonali u tar-relazzjonijiet ekonomiċi u kummerċjali bejn il-Partijiet;
- vi) isegwi mill-qrib u jevalwa l-impatt tal-implimentazzjoni ta' dan il-Ftehim fuq l-iżvilupp sostenibbli tal-Partijiet;
- vii) jeżamina u jorbot l-azzjonijiet maħsuba sabiex jiffaċilitaw l-iskambji kummerċjali u l-possibbiltajiet ta' investiment u ta' kummerċ bejn il-Partijiet;
- viii) jiddiskuti kwalunkwe kwistjoni li għandha x'taqsam ma' dan il-Ftehim u kwalunkwe kwistjoni oħra li tista' taffettwa l-insewiment tal-ghanijiet tiegħu;

b) fil-qasam tal-iżvilupp:

- i) jgħin lill-Kunsill kongunt tal-FSE Afrika tal-Punent - Unjoni Ewropea fl-eżerċitar tal-funzjonijiet tiegħu rigward il-kwistjonijiet relatati mal-kooperazzjoni għall-iżvilupp marbuta mal-kamp ta' applikazzjoni ta' dan il-Ftehim;
- ii) isegwi mill-qrib l-implimentazzjoni tad-dispożizzjonijiet tal-kooperazzjoni stabbiliti f'dan il-Ftehim u jikkoordina tali azzjoni mad-donaturi terzi;
- iii) jagħmel rakkomandazzjonijiet rigward il-kooperazzjoni relatata mal-kummerċ bejn il-Partijiet;
- iv) jeżamina perjodikament il-prijoritajiet ta' kooperazzjoni mhabbra f'dan il-Ftehim u jifformula, jekk ikun il-każ, rakkomandazzjonijiet dwar l-inkluzjoni ta' prijoritajiet godda;
- v) janalizza u jiddiskuti kwistjonijiet ta' kooperazzjoni li għandhom x'jaqsmu mal-integrazzjoni reġjonali u mal-implimentazzjoni ta' dan il-Ftehim.

4. Fl-eżerċitar ta' dawn il-funzjonijiet, il-Kumitat kongunt tal-implimentazzjoni tal-FSE jista':

- a) jistabbilixxi u jissorvelja kumitati jew korpi partikolari sabiex jiehdu hsieb kwistjonijiet li jaqghu taht il-kompetenzi tieghu, u jiddetermina l-kompożizzjoni u d-dmirijiet taghhom kif ukoll ir-regoli ta' proċedura taghhom;
 - b) jeżamina l-kwistjonijiet kollha relatati ma' dan il-Ftehim u jiehu l-inizjattivi xierqa fl-eżerċitar tal-funzjonijiet tieghu;
 - c) jiehu deċiżjonijiet jew jagħmel rakkomandazzjonijiet fil-każijiet pprovduti f'dan il-Ftehim jew fejn tali setgħa ta' implimentazzjoni tkun għet iddelegata lil mill-Kunsill Kongunt tal-FSE Afrika tal-Punent - Unjoni Ewropea. F'dawn il-każijiet, il-Kumitat kongunt tal-implimentazzjoni tal-FSE jiehu d-deċiżjonijiet jew jifformula r-rakkomandazzjonijiet bi ftehim komuni tal-Partijiet.
5. Il-Kumitat kongunt ta' implimentazzjoni tal-FSE jiltaqa' darba fis-sena għal analizi ġenerali tal-implimentazzjoni ta' dan il-Ftehim, f'data u b'agenda miftiehma bil-quddiem mill-Partijiet, b'mod alternat f'kull reġjun. Il-Kumitat kongunt tal-implimentazzjoni tal-FSE jista', jekk ikun hemm bżonn, jiltaqa' f'sessjonijiet straordinarji sabiex jiġu eżerċitati l-funzjonijiet previsti fil-paragrafu 3(a) u (b).

Artikolu 96

Kumitat parlamentari kongunt Afrika tal-Punent – Unjoni Ewropea

1. Il-Kumitat Parlamentari kongunt Afrika tal-Punent – Unjoni Ewropea jikkostitwixxi qafas ta' konsultazzjoni u ta' dialogu bejn il-membri tal-Parlament Ewropew u l-membri tal-Parlamenti tal-ECOWAS u d-WAEMU. Huwa jiltaqa' f'intervalli li hu stess għandu jiddetermina. Għandu jikkoopera mal-Assemblea Parlamentari Kongunta msemmija fl-Artikolu 17 tal-Ftehim ta' Cotonou.
2. Il-Kumitat Parlamentari kongunt Afrika tal-Punent - Unjoni Ewropea għandu jikkonsisti minn, min-naha l-wahda, membri tal-Parlament Ewropew u min-naha l-oħra, membri tal-Parlamenti reġjonali tal-Afrika tal-Punent. Ir-rappreżentanti tal-Partijiet jistgħu jattendu l-laqgħat tal-Kumitat Parlamentari kongunt tal-Afrika tal-Punent - Unjoni Ewropea.
3. Il-Kumitat Parlamentari kongunt tal-FSE Afrika tal-Punent – Unjoni Ewropea jadotta r-regoli interni tiegħu u jinforma dwar dan lill-Kunsill kongunt tal-FSE Afrika tal-Punent – Unjoni Ewropea.
4. Il-Presidenza tal-Kumitat Parlamentari kongunt tal-FSE Afrika tal-Punent tinbidel b'rotazzjoni tar-rwol minn membru tal-Parlament Ewropew u minn membru tal-Parlamenti tal-ECOWAS u tad-WAEMU skont il-kundizzjonijiet previsti mir-regoli interni tagħha.
5. Il-Kumitat Parlamentari kongunt tal-FSE Afrika tal-Punent - Unjoni Ewropea jista' jitlob mingħand il-Kunsill Kongunt tal-FSE Afrika tal-Punent - Unjoni Ewropea sabiex jagħtih kull informazzjoni utli rigward l-implimentazzjoni ta' dan il-Ftehim, u l-Kunsill Kongunt tal-Afrika tal-Punent - Unjoni Ewropea għandu jipprovdilu l-informazzjoni mitluba.
6. Il-Kumitat Parlamentari kongunt tal-FSE Afrika tal-Punent - Unjoni Ewropea jinżamm agġornat bid-deċiżjonijiet u r-rakkomandazzjonijiet tal-Kunsill kongunt tal-FSE Afrika tal-Punent – Unjoni Ewropea.

7. Il-Kumitat Parlamentari kongunt tal-FSE Afrika tal-Punent - Unjoni Ewropea jista' jifformula rakkomandazzjonijiet għall-attenzjoni tal-Kunsill kongunt tal-FSE Afrika tal-Punent – Unjoni Ewropea u tal-Kumitat kongunt għall-implimentazzjoni tal-FSE.

Artikolu 97

Kumitat konsultattiv paritarju bejn l-Afrika tal-Punent – Unjoni Ewropea

1. Il-Kumitat konsultattiv paritarju huwa inkarigat mill-ghajnuna lill-Kunsill kongunt tal-FSE Afrika tal-Punent - Unjoni Ewropea sabiex jippromwovi d-djalogu u l-kooperazzjoni bejn is-shab ekonomiċi u soċjali taż-żewġ Partijiet. Djalogu u kooperazzjoni bħal dawn għandhom jinkludu l-aspetti ekonomiċi, soċjali u ambjentali kollha tar-relazzjonijiet bejn il-Partijiet fil-kuntest tal-implimentazzjoni ta' dan il-Ftehim.
2. Il-Kunsill kongunt tal-FSE Afrika tal-Punent – Unjoni Ewropea jiddetermina l-partecipazzjoni tal-Kumitat konsultattiv paritarju tal-FSE Afrika tal-Punent – Unjoni Ewropea filwaqt li jiżgura li tigi assicurata rappreżentazzjoni kbira tal-atturi interessati kollha.
3. Il-Kumitat konsultattiv paritarju Afrika tal-Punent – Unjoni Ewropea jeżerċita l-attivitajiet tiegħu f'konsultazzjoni mal-Kunsill kongunt tal-FSE Afrika tal-Punent – Unjoni Ewropea jew fuq inizjattiva proprja u jifformola rakkomandazzjonijiet għall-attenzjoni tal-Kunsill kongunt tal-FSE Afrika tal-Punent – Unjoni Ewropea. Ir-rappreżentanti tal-Partijiet jattendu l-laqgħat tal-Kumitat konsultattiv kongunt.
4. Il-Kumitat konsultattiv paritarju Afrika tal-Punent – Unjoni Ewropea jadotta r-regoli interni tiegħu bi qbil mal-Kunsill kongunt tal-FSE Afrika tal-Punent – Unjoni Ewropea. Huwa jiltaqa' f'intervalli li hu stess għandu jiddetermina.
5. Il-Kumitat konsultattiv paritarju tal-FSE Afrika tal-Punent – Unjoni Ewropea jista' jissottometti rakkomandazzjonijiet lill-Kunsill kongunt tal-FSE Afrika tal-Punent – Unjoni Ewropea u lill-Kumitat kongunt għall-implimentazzjoni tal-FSE.

Artikolu 98

Finanzjament tal-funzjonament ta' strument istituzzjonali

Il-Partijiet jaqblu li jikkooperaw fir-rigward tal-finanzjament tal-korpi previsti fl-Artikolu 91 skont id-dispożizzjonijiet previsti fil-Parti III ta' dan il-Ftehim. Il-kundizzjonijiet ta' finanzjament se jiġu stabbiliti mir-regoli interni ta' dawn il-korpi bi ftehim mal-Kunsill kongunt tal-FSE.

PARTI VII

DISPOŻIZZJONIJIET FINALI

Artikolu 99

Id-definizzjoni tal-Partijiet u t-twettiq tal-obbligi

1. Il-Partijiet kontraenti ta' dan il-Ftehim huma l-Parti Unjoni Ewropea u l-Parti Afrika tal-Punent.
2. Il-Parti Unjoni Ewropea tinkludi lill-Unjoni Ewropea u lill-Istati Membri tagħha, jew l-Unjoni Ewropea jew l-Istati Membri tagħha, fl-oqsma ta' kompetenza rispettivi

tagħhom previsti mit-Trattat dwar l-Unjoni Ewropea u t-Trattat dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropea.

3. Il-Parti Afrika tal-Punent tinkludi l-Komunità Ekonomika tal-Istati tal-Afrika tal-Punent (ECOWAS), l-Unjoni Ekonomika u Monetarja tal-Afrika tal-Punent (WAEMU), u l-Istati Membri tagħhom fl-oqsma ta' kompetenza rispettivi tagħhom bħal dawk previsti mit-trattati tal-ECOWAS u tad-WAEMU, u l-Mawritanja.
4. Il-Partijiet jiehdu kull miżura ġenerali jew partikolari meħtieġa għat-tweqqif tal-obbligi tagħhom u jimpenjaw ruħhom biex l-għanijiet definiti minn dan il-Ftehim jintlaħqu.

Artikolu 100

Punti ta' kuntatt u skambju ta' informazzjoni

1. Sabiex jiffaċilitaw il-komunikazzjoni u jassiguraw l-implimentazzjoni effikaċi ta' dan il-Ftehim, kull Parti tahtar punt ta' kuntatt mad-dhul fis-seħh ta' dan il-Ftehim. Il-hatra tal-punti ta' kuntatt tkun mingħajr preġudizzju għall-hatra speċifika ta' awtoritajiet kompetenti skont id-dispożizzjonijiet speċifiċi ta' dan il-Ftehim.
2. Fuq it-talba ta' xi Parti, il-punt ta' kuntatt tal-Parti l-oħra jindika l-uffiċju jew l-uffiċjal responsabbli għal kwalunkwe kwistjoni li tirrigwarda l-implimentazzjoni ta' dan il-Ftehim u tipprovdi l-appoġġ meħtieġ sabiex tiffaċilita l-komunikazzjoni mal-Parti li tkun għamlet it-talba.
3. Wara li ssir it-talba mill-Parti l-oħra, u sa fejn dan ikun legalment possibbli, kull Parti permezz tal-punt ta' kuntatt tagħha, tipprovdi informazzjoni u twieġeb fil-pront għal kull mistoqsija tal-Parti l-oħra dwar miżura eżistenti jew proposta li tista' taffettwa l-kummerċ bejn il-Partijiet.

Artikolu 101

Trasparenza

1. Il-Partijiet jaċċertaw ruħhom li l-liġijiet, ir-regolamenti, il-proċeduri u d-deċiżjonijiet amministrattivi tagħhom ta' applikazzjoni ġenerali kif ukoll kwalunkwe impenn internazzjonali relatat ma' kwalunkwe kwistjoni kummerċjali koperta minn dan il-Ftehim jigu ppubblikati fil-pront jew isiru disponibbli pubblikament u jingiebu għall-attenzjoni tal-Parti l-oħra.
2. Mingħajr preġudizzju għad-dispożizzjonijiet ta' trasparenza previsti f'dan il-Ftehim, l-informazzjoni prevista f'dan l-Artikolu titqies bħala li giet ipprovduta meta l-informazzjoni tiġi kkomunikata b'notifika xierqa lid-WTO jew meta l-informazzjoni tkun giet diffuża fuq sit elettroniku uffiċjali, pubbliku u ta' aċċess bla ħlas, li jappartjeni għall-Parti kkonċernata.

Artikolu 102

Kunfidenzjalità

L-ebda dispożizzjoni f'dan il-Ftehim ma tobbliga lil kwalunkwe Parti tiżvela informazzjoni kunfidenzjali, li d-divulgazzjoni tagħha timpedixxi l-infurzar tal-liġijiet, jew li b'xi mod ieħor tkun kontra l-interess pubbliku, jew tippreġudika l-interessi kummerċjali leġittimi ta' intraprizi partikolari, pubbliċi jew privati, ħlief jekk id-divulgazzjoni tagħha tkun meħtieġa fil-kuntest ta' proċedura għal soluzzjoni ta' tilwim skont il-Parti III ta' dan il-Ftehim. Fejn

bord stabbilit skont l-Artikolu 68 iquis li tali żvelar ikun meħtieġ, il-bord jiżgura li l-kunfidenzjalità tkun protetta b'mod sħiħ.

Artikolu 103

Il-preferenza reġjonali

1. Ebda dispożizzjoni f'dan il-Ftehim ma tobbliġa lil Parti li testendi lil xi Parti oħra għal dan il-Ftehim trattament aktar favorevoli li jiġi applikat f'kull waħda mill-Partijiet fil-kuntest tal-proċess rispettiv ta' integrazzjoni reġjonali.
2. Fil-każ fejn jingħata trattament iktar vantaġġjuż jew kwalunkwe vantaġġ ieħor lill-Unjoni Ewropea jew lil wieħed mill-Istati Membri tagħha minn Stat tal-Afrika tal-Punent jew il-komunitajiet ekonomiċi tagħha skont dan il-Ftehim u viċeversa, kull firmatarju ta' dan il-Ftehim jibbenefika minnu wkoll, b'mod immedjat u mhux kondizzjonali.
3. Id-dispożizzjonijiet ta' dan il-Ftehim ma jistgħux jiġu interpretati bħala li jobbligaw lill-Unjoni Ewropea jew lill-Parti Afrika tal-Punent biex tagħti b'mod reċiproku trattamenti preferenzjali li jkunu applikabbli għall-fatt tal-appartenenza tal-Unjoni Ewropea jew tal-Komunità Ekonomika tal-Istati tal-Afrika tal-Punent u l-Mawritanja għal ftehim ta' integrazzjoni ekonomika reġjonali għad-data tad-dhul fis-seħħ ta' dan il-Ftehim

Artikolu 104

Reġjuni Ultraperiferiċi tal-Unjoni Ewropea

1. Meta titqies il-viċinanza ġeografika tar-reġjuni ultraperiferiċi tal-Unjoni Ewropea u tal-Parti Afrika tal-Punent, u sabiex jissahħu r-relazzjonijiet ekonomiċi u soċjali bejn dawn ir-reġjuni u l-Parti Afrika tal-Punent, il-Partijiet jiffaċilitaw b'mod partikolari l-kooperazzjoni fl-oqsma kollha koperti minn dan il-Ftehim kif ukoll jiffaċilitaw il-kummerċ ta' oġġetti u servizzi, jippromwovu l-investimenti u jinkoraġġixxu t-trasport u r-rabtiet ta' komunikazzjoni bejn ir-reġjuni ultraperiferiċi u l-Parti tal-Afrika tal-Punent.
2. L-ghanijiet li jissemmev fil-paragrafu 1 jintlahqu wkoll, kull fejn ikun possibbli, bil-promozzjoni tal-partecipazzjoni kongunta tal-Istati tal-Afrika tal-Punent u tar-reġjuni ultraperiferiċi fil-programmi qafas u l-azzjonijiet speċifiċi tal-Unjoni Ewropea fl-oqsma koperti minn dan il-Ftehim.
3. Il-Parti Unjoni Ewropea tagħmel hilita biex tiżgura l-koordinazzjoni bejn l-istrumenti finanzjarji differenti tal-politiki ta' koeżjoni u ta' żvilupp tal-Unjoni Ewropea sabiex titrawwem il-kooperazzjoni bejn il-Parti Afrika tal-Punent u r-reġjuni ultraperiferiċi tal-Unjoni fl-oqsma koperti minn dan il-Ftehim.
4. Ebda dispożizzjoni f'dan il-Ftehim ma żzomm lill-Parti Unjoni Ewropea milli tapplika miżuri eżistenti bil-ghan li tiġi rmedjata l-qagħda soċjali u ekonomika strutturali fir-reġjuni ultraperiferiċi skont l-Artikolu 349 tat-Trattat dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropea.

Artikolu 105

Ir-rapporti ma' ftehimiet oħra

1. Ebda dispożizzjoni ta' dan il-Ftehim ma tista' tigi interpretata bħala li timpedixxi l-adozzjoni, mill-Parti Unjoni Ewropea jew minn wiehed mill-Istati tal-Afrika tal-Punent, ta' kwalunkwe miżura meqjusa xierqa li tirrigwarda dan il-Ftehim, b'konformità mad-dispożizzjonijiet rilevanti għall-Ftehim ta' Cotonou.
2. Il-Partijiet jaqblu li l-ebda dispożizzjoni f'dan il-Ftehim ma tobligahom jaġixxu b'mod li ma jkunx konsistenti mal-obbligi tagħhom skont id-WTO.

Artikolu 106

Klawsola Rendez-vous

1. Il-Partijiet jaqblu li jissoktaw in-negozjati bl-għan li jintlaħaq Ftehim reġjonali komplut.
2. Mingħajr preġudizzju għall-kontenut tas-suġġetti li jidhru hawn taht u mingħajr preġudizzju għar-riżultati ta' dawn in-negozjati, il-Partijiet jaqblu li jiddiskutu dwar:
 - a) is-servizzi;
 - b) il-proprjetà intellettuali u l-innovazzjoni, inkluż l-għarfien tradizzjonali u r-riżorsi ġenetiċi;
 - c) il-hlasijiet kurrenti u l-movimenti tal-kapital;
 - d) il-protezzjoni ta' dejta ta' tip personali;
 - e) l-investiment ;
 - f) il-kompetizzjoni;
 - g) il-protezzjoni tal-konsumaturi;
 - h) l-iżvilupp sostenibbli;
 - i) is-swieq pubbliċi;
3. Għall-finijiet stabbiliti fil-paragrafu 1 ta' dan l-Artikolu u fi żmien sitt (6) xhur wara l-konklużjoni ta' dan il-Ftehim, il-Partijiet jaqblu fuq pjan direzzjonali li jippreċiża l-iskeda taż-żmien u l-modalitajiet ta' dawn in-negozjati.

Artikolu 107

Ratifika u dħul fis-seħh

1. Dan il-Ftehim jiġi ratifikat jew approvat mill-Partijiet firmatarji skont ir-regoli u l-proċeduri kostituzzjonali rispettivi tagħhom.
2. Dan il-Ftehim jidhol fis-seħh fl-ewwel gurnata tal-ewwel xahar wara d-data li fiha jkun tressqu l-istrumenti ta' ratifika tal-Istati Membri kollha tal-Unjoni Ewropea u ta' minn tal-inqas żewġ terzi tal-Istati tar-reġjun tal-Afrika tal-Punent, kif ukoll l-istrument ta' approvazzjoni ta' dan il-Ftehim mill-Unjoni Ewropea.
3. Filwaqt li jistennew id-dħul fis-seħh ta' dan il-Ftehim, l-Afrika tal-Punent u l-Unjoni Ewropea jaqblu, permezz ta' notifika, li japplikaw provviżorjament il-Ftehim, għalkollox jew parzjalment. L-applikazzjoni provviżorja tkun innotifikata lid-depożitarju. Il-Ftehim japplika provviżorjament għal xahar (1) wara l-wasla tal-aħħar notifika ta' applikazzjoni provviżorja.
4. Jekk, waqt l-istennija tad-dħul fis-seħh tal-Ftehim, il-Partijiet jiddeċiedu li japplikawh provviżorjament, ir-referenzi kollha għad-data tad-dħul fis-seħh huma

mistennija jirreferu għad-data li fiha din l-applikazzjoni provviżorja tkun dahlet fis-sehħ.

5. Minkejja l-paragrafu 3, l-Afrika tal-Punent u l-Unjoni Ewropea jistgħu jieħdu miżuri bl-għan li japplikaw il-Ftehim kollu jew parti minnu, qabel l-applikazzjoni provviżorja, sa fejn ikun possibbli.

Artikolu 108

Awtoritajiet depożitarji

L-istrumenti ta' ratifika jew ta' approvazzjoni jiġu depożitati, f'dak li jikkonċerna l-Parti Unjoni Ewropea u l-Istati Membri tagħha, lis-Segretarjat Ġenerali tal-Kunsill tal-Unjoni Ewropea u, f'dak li jirrigwarda l-Istati tal-Afrika tal-Punent lill-Kummissjoni tal-Komunità Ekonomika tal-Istati tal-Afrika tal-Punent. Il-Kummissjoni tal-ECOWAS u s-Segretarjat Ġenerali tal-Kunsill tal-Unjoni Ewropea jinformat lill-Partijiet firmatarji dwar dan malajr kemm jista' jkun.

Artikolu 109

Tul ta' żmien

1. Dan il-Ftehim ikun validu b'mod indefinit.
2. Kull Parti tista' tinnotifika bil-miktub lill-Parti l-oħra bl-intenzjoni tagħha li tiddenunċja dan il-Ftehim.
3. Id-denunzja ssir effettiva sitt (6) xhur wara n-notifika lill-Parti l-oħra.

Artikolu 110

L-applikazzjoni territorjali

Dan il-Ftehim huwa applikabbli min-naħa għat-territorji li fihom it-Trattat li jistabbilixxi l-Unjoni Ewropea huwa applikat u dan, skont il-kundizzjonijiet iffissati f'dan it-Trattat, u min-naħa l-oħra, għat-territorji tal-Istati tal-Afrika tal-Punent. Ir-referenzi f'dan il-Ftehim għal "territorju" għandhom jintfiehmu f'dan is-sens.

Artikolu 111

Klawsola ta' reviżjoni

1. Il-Partijiet jaqblu li jipproċedu, skont kif ikun xieraq u b'konformità mad-dispożizzjonijiet tal-Artikolu 92, għal evalwazzjoni jew reviżjoni ta' dan il-Ftehim kull hames (5) snin li jibdew mid-data tad-dhul fis-sehħ.
2. Sa mhux iktar tard minn tnax-il (12) xahar qabel ma jiskadi kull perjodu ta' hames snin, il-Partijiet jinnotifikaw lil xulxin bid-dispożizzjonijiet tal-Ftehim, li tagħhom jitolbu r-reviżjoni bl-għan li ssir modifika eventwali. Għaxar (10) xhur qabel l-iskadenza tal-perjodu ta' hames snin, il-Partijiet jibdew in-negozjati bl-għan li jiġu eżaminati l-modifiki eventwali li jridu jsiru għall-Ftehim. Din ir-reviżjoni ssir fid-dawl tal-esperjenza li l-Partijiet ikunu kisbu matul l-implimentazzjoni tiegħu.
3. Minkejja din l-iskadenza, il-Partijiet jistgħu jipprevedu reviżjoni ta' dan il-Ftehim fil-każ ta' bżonn, speċjalment meta jiskadi l-Ftehim ta' Cotonou.

4. Meta Parti wahda titlob revizjoni ta' kwalunkwe dispożizzjoni tal-Ftehim, il-Parti l-oħra jkollha perjodu ta' xahrejn (2) biex titlob l-estensjoni ta' din ir-revizjoni għal dispożizzjonijiet oħra relatati ma' dawk li kienu soġġetti għat-talba tal-bidu.

Artikolu 112

L-adeżjoni tal-Istati l-Membri l-godda mal-Unjoni Ewropea

1. Kull talba għal adeżjoni ta' Stat terz mal-Unjoni Ewropea tiġi kkomunikata lill-Kunsill kongunt tal-FSE Afrika tal-Punent - Unjoni Ewropea. Matul l-iżvolgiment tan-negozjati bejn l-Unjoni Ewropea u l-Istat kandidat, il-Parti Unjoni Ewropea tforni lill-Parti Afrika tal-Punent l-informazzjoni kollha utli u din tinforma lill-Parti Unjoni Ewropea dwar it-tħassib tagħha sabiex din tkun tista' tikkunsidrah bir-reqqa. Kull adeżjoni mal-Unjoni Ewropea tiġi nnotifikata mill-Parti Unjoni Ewropea lill-Parti Afrika tal-Punent.
2. Kull Stat Membru ġdid tal-Unjoni Ewropea jsir Parti kontraenti minn dan il-Ftehim, sa mid-data tal-adeżjoni tiegħu mal-Unjoni permezz ta' klawnsola b' dan l-iskop fl-att ta' adeżjoni. Jekk l-att ta' adeżjoni fl-Unjoni Ewropea ma jipprevedix din l-adeżjoni awtomatika ta' Stat Membru ma' dan il-Ftehim, l-Istat Membru kkonċernat ikollu aċċess għalih billi jiddepożita att ta' adeżjoni mas-Segretarjat Ġenerali tal-Kunsill tal-Unjoni Ewropea, li mbagħad jibgħat kopja ċċertifikata b'mod konformi lill-Parti Afrika tal-Punent.
3. Il-Partijiet jeżaminaw l-effetti tal-adeżjoni tal-Istati Membri l-godda mal-Unjoni Ewropea fuq dan il-Ftehim. Il-Kunsill Kongunt tal-FSE Afrika tal-Punent - Unjoni Ewropea jista' jiddeċiedi dwar miżuri ta' adattament jew ta' tranżizzjoni li eventwalment jistgħu jkunu mehtieġa.

Artikolu 113

Testi Awtentiċi

Dan il-Ftehim, imfassal b'mod idduplikat bil-Bulgaru, biċ-Ĉek, bid-Daniż, bl-Estonjan, bil-Finlandiż, bil-Frañċiż, bil-Ġermaniż, bil-Grieg, bl-Ingliż, bl-Ispanjol, bl-Isvediż, bil-Kroat, bil-Latvjian, bil-Litwan, bil-Malti, bl-Olandiż, bil-Pollakk, bil-Portugiż, bir-Rumen, bis-Slovakk, bis-Sloven, bit-Taljan u bl-Ungeriz, b'kull wiehed minn dawn it-testi jkun ugwalment awtentiku.

Artikolu 114

Annessi

L-Annessi, il-Protokolli u d-Dikjarazzjonijiet jiffurmaw parti integrali minn dan il-Ftehim.

FIRMA TAL-PARTIJET

LISTA TA' ANNESSI

Anness A:	Protokoll li jiddefinixxi l-kunċett "prodotti ta' oriġini" u metodi ta' kooperazzjoni amministrattiva
Anness B:	Id-dazji doganali fuq il-prodotti li joriġinaw mill-Afrika tal-Punent
Anness C:	Id-dazji doganali fuq il-prodotti li joriġinaw mill-Unjoni Ewropea
Anness D:	Appendiċijiet għall-Kapitolu 3 dwar l-ostakoli tekniċi għall-kummerċ u miżuri sanitarji u fitosanitarji
Anness E:	Protokoll dwar l-assistenza amministrattiva reċiproka fil-qasam doganali
Anness F :	Protokoll relatat mal-Programm FSE għall-izvilupp (PAPED)